

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Levanger kommune

Arkivsak:

Møtedato/tid: 19.09.2023 kl. 09:00

Møtested: Møterom 1045

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Paul Ivar Stenstuen på telefon 900 39 065, eller e-post: paul.ivar.stenstuen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim/Steinkjer/Os, 13.09.2023

Kim Daniel Svendsen (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Paul Ivar Stenstuen
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
26/23	Referatsaker
27/23	Kontrollutvalgets budsjett for 2024
28/23	Orientering fra kommunedirektøren - oppfølging av sak 20/23
29/23	Forenklet etterlevelseskontroll med den økonomiske internkontroll
30/23	Forvaltningsrevisjon - Kommunen som forurensningsmyndighet
31/23	Evaluering av kontrollutvalgets arbeid
32/23	Eventuelt
33/23	Godkjenning av møteprotokoll

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

26/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/260 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Vedlegg

Enhetenes interne rapportering og kommunens økonomiforvaltning

ROS-Trøndelag 2023 - Hovedrapport

Veileder om konstituerende møte

Kan opprette rådgivende utvalg med skreddersydd sammensetning

Saksopplysninger

Orienteringsnotat til Kontrollutvalget 21.06.23

Enhetenes interne rapportering og kommunens økonomiforvaltning

Levanger kommunens interne rapporteringsrutiner skal hensynta både bestemmelser i lov og forskrift, interne reglementer samt meldinger som ikke direkte er nedfelt i reglementer.

[Kommunelovens](#) § 14 omhandler kommunens økonomiforvaltning, og det er denne bestemmelsen som danner grunnlaget for mye av vår interne rapportering. I loven finnes bestemmelser om kommunestyrets plikter, hvordan budsjett/økonomiplan skal behandles og inneholde. Den sier også noe om krav til kommunens regnskap og årsberetning. Kommunedirektøren utarbeider 2 ganger i året en tertialrapport til politisk nivå, innholdet i denne rapporten fremkommer gjennom at den enkelte enhet rapporterer opp til kommunalsjefnivå, som igjen rapporterer for sitt område til kommunedirektøren. I loven står følgende bestemmelse: *Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.* Dette følges opp gjennom tertialrapportene. I tillegg rapporteres det på utvikling innen finansutvikling, investeringer, oppdrag og sykefravær i tertialrapportene.

Levanger kommunes gjeldende økonomireglement ble vedtatt i desember 2020 og trådte i kraft fra 01.01.2021. Reglementet skal revideres og vedtas på nytt etter kommunestyrevalget høsten 2023. I reglementet beskrives hovedreglene for den økonomiske styringen av kommunens virksomhet. Det skal klargjøre det ansvar politiske fora og administrasjonen har for sin økonomiske virksomhet. Det beskriver rettigheter og plikter som gjelder for bruk av budsjettet, for endringer i budsjettet, for oppfølging av budsjettet, og for delegering av myndighet. I gjeldende reglement er følgende tatt inn: *Alle budsjettansvarlige har et ansvar for å utvikle tjenestene slik at budsjettrammen kan overholdes. Det er ikke tilstrekkelig å rapportere misforhold mellom utgifter og budsjettramme. Budsjettansvarlige skal utrede mulige tiltak for å komme i balanse og disse tiltakene skal rapporteres tjenestevei i delårsrapportene og årsberetning. Rapportering skal skje med det omfang og den presisjon som ligger i maler og rapporteringsverktøy som skal brukes i rapporteringen. Kommunalsjefer og virksomhetsledere kan innføre rapporteringsrutiner som kommer i tillegg til rapportering til kommunedirektør.* Den budsjettansvarlige skal ta aktivt del i arbeidet med økonomistyring, rapportering og arbeid med økonomiplan og budsjett. Det skal settes av nok tid og ressurser gjennom hele året til kontroll, utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag og prosesser.

Levanger kommunes gjeldende finansreglement ble vedtatt i desember 2020 og trådte i kraft fra 01.01.2021. I reglementet er det egne bestemmelser om rapportering. Formålet med rapporteringen er å informere om finans- og gjeldsforvaltningens faktiske resultater, og finansforvaltningen sin eksponering i forhold til de rammer og retningslinjer som er fastsatt. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret om status og utvikling for kommunens finansforvaltning minimum hvert tertial, samt i kommunens årsrapport. Ved vesentlige endringer i kommunens portefølje, eller ved brått oppståtte hendelser som kan påvirke kommunens finansielle stilling, skal formannskapet straks underrettes. Finansrapportene skal minimum omhandle beskrivelse og vurdering av finansiell risiko i forhold til kommunens målsettinger, og vurdering av tiltak ved eventuelle avvik fra finansreglementet. Finansforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finans- og gjeldsreglementet legger rammer for en finansforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i finansforskriften. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinene for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finans- og gjeldsreglementet. Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne sted ved hver endring av reglementet, og før kommunestyret vedtar nytt, endret finans- og gjeldsreglement. I denne sammenheng skal det også rapporteres på utført kvalitetssikring av rutinene. Revidering av reglementet skal skje etter at nytt kommunestyre er valgt i 2023.

[Årsberetning](#) utarbeides årlig og følger behandlingen av regnskapet, denne skal vedtas innen utgangen av juni hvert år. I årsberetningen rapporterer kommunedirektøren til politisk ledelse, Årsberetningen gir en oversikt over utviklingen i kommunen, inkludert regnskap, og gir også en oversikt over tjenesteproduksjon i kommunen og inneholder rapporter fra den enkelte enhet. I beretningen rapporteres følgende:

- Kommunedirektørens vurdering av utviklingstrekk og veien videre
- Driftsresultat og status vedtatte måltall
- Finans
- Intern kontroll
- Status organisasjon (herunder sykefravær, likestilling og HMS)
- Investeringer
- Klima og miljø
- Status på endrings- og utviklingsprosesser
- Status planprosesser
- Årsregnskapet for kommunen
- Status kommunens tjenesteområder

Årsberetningen er i tillegg til en statusrapport for foregående år også et viktig dokument i oppstarten av arbeidet med neste budsjett og økonomiplan.

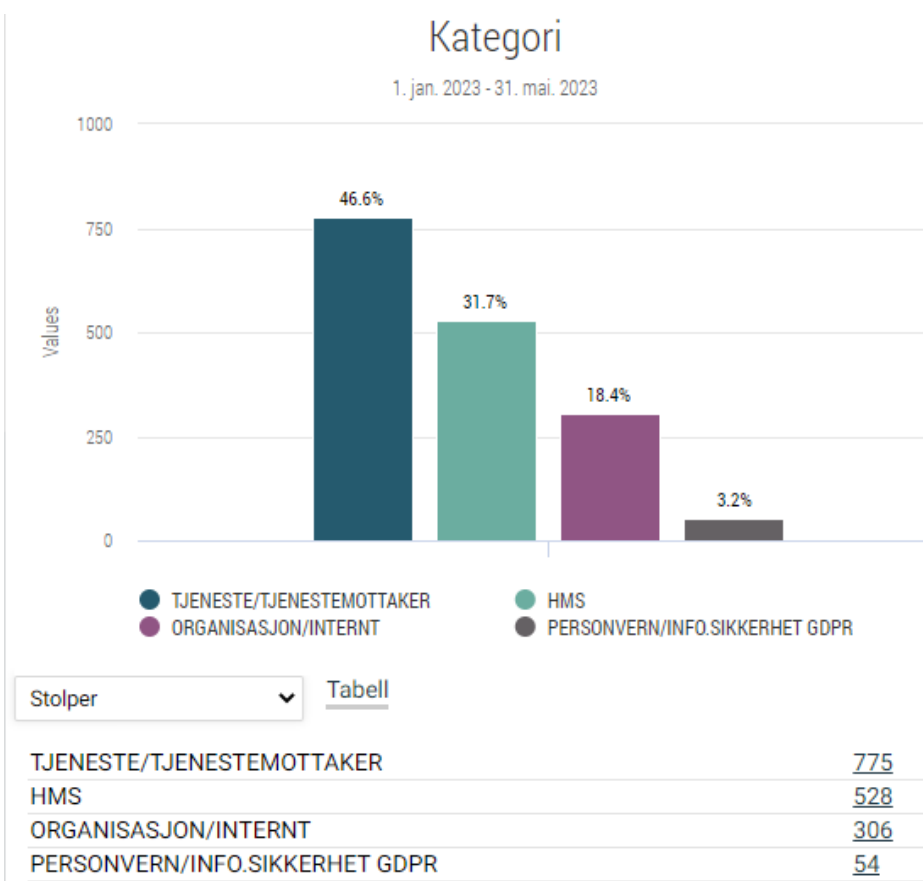
Årlig utarbeider kommunedirektøren et strateginotat til kommunestyret. Strateginotatet representerer oppstarten av budsjettarbeid for neste økonomiplanperiode. Videre tar man i strateginotatet også opp en del sentrale hovedutfordringer, primært knyttet til demografisk utvikling og kommunens økonomiske status pr. i dag. På bakgrunn av dette blir det også beskrevet hvilke overordnede strategiske prosesser vil kunne bidra til å imøtekomme disse utfordringene. Innholdet i strateginotatet bør ses i tett sammenheng med kommunens overordnede planverk, og man vil kjenne igjen mange elementer i notatet fra blant annet gjeldende budsjett og økonomiplan. Strateginotatets hovedbudskap vil dermed ikke være avvikende fra det hva som er satt på dagsorden i andre sammenhenger. Notatet utarbeides etter at regjeringen har presentert sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen i mai, og behandles politisk i juni hvert år. Nytt i 2023 er det at man også har utarbeidet en egen Kostrarapport som følger strateginotatet som vedlegg. I denne rapporten vurderer enhetene flere indikatorer innen sitt felt.

Utenfor vedtatt rapporteringsstruktur rapporterer enhetene økonomisk status jevnlig gjennom månedsrapportering til kommunedirektøren. Denne rapporteringen danner grunnlag for en forenklet rapportering til politisk ledelse gjennom kommunedirektørens orienteringsnotat. Rapporteringen som skjer her er en ren økonomistatusrapport for å holde de folkevalgte orientert om status.

I tillegg til skriftlig rapportering er det etablert en «arena» hvor enheter med særskilte utfordringer kalles inn til egne møter med kommunedirektør, kommunalsjef og økonomiseksjonen med tanke på å finne fram til ev. tiltak for å bringe driften i balanse og for at kommunens administrative ledelse skal kunne ha så god informasjon som mulig. Det jobbes i tillegg med å etablere et tilsvarende regime for enheter som rapporterer balanse eller mindreforbruk, dette for å kunne se om det er mulig at disse enhetene i ennå større grad skal kunne bidra til et positivt avvik.

Også gjennom kommunens avvikssystem rapporteres det internt i kommunen. Hvor langt opp i administrasjonen slike avvik går avhenger av type avvik og alvorligheten i disse. De siste årene er denne type rapportering fordelt slik:

	2021	2022	2023 (jan – mai)
Helse og velferd	1 782	2 111	826
Oppvekst og utdanning	501	510	367
Samfunnsutvikling	50	59	22
Andre	27	43	16
Trønderhall, kommunesamarbeid			
Totalt	2 360	2 723	1 231

- HMS avvik er hendelser og situasjoner knyttet til helsen, miljøet eller sikkerheten til de ansatte. Videre også hendelser som vedgår det indre eller ytre miljø på arbeidsplassen. For eksempel skade på utstyr, miljøutslepp, skade på ansatt osv (Verneombud og hovedverneombud har innsyn i disse avvikene)
- Personvern/infosikkerhet (GDPR) ble en ny hovedkategori i avvikssystemet når vi innførte ny versjon av kvalitetssystemet i mai 2019 (Personvernombudet har innsyn i disse avvikene)
- Organisasjon/internt: Hendelser og situasjoner knyttet til interne forhold på arbeidsplassen. Dette kan være seg samarbeid, organisering, avtaler osv.
- Tjeneste/tjenestemottaker: Hendelser og situasjoner som angår tjenestemottaker. For eksempel elever, pasienter, brukere og lignende

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatemaaltoje

ROS TRÖNDELAG 2023

Risiko- og särbärhetsanalyse for Tröndelag – Hovedrapport

Rapporten er et resultat av dugnadsinnsats i hele Trøndelagsfylket over flere år, helt tilbake til 2003. Bidragsyttere har blant andre bestått i representanter fra Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune og representanter fra Fylkesberedskapsrådet. I tillegg har kommuner og regionale etater gitt ulike innspill og deltatt i workshops. Hovedhensikten med dokumentet er å gi et overordnet risikobilde over Trøndelag som kan danne grunnlag for lokale og etatsspesifikke risikovurderinger som kan bidra til å skape trygge og gode lokalsamfunn.

Fylkes-ROS-analysen har opprettholdt et forsterket fokus rettet mot mer langvarige hendelser som utfordrer kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner over flere dager eller uker. I tillegg er det i 2023-utgaven også gjennomført risikovurdering av hendelser i hele krisespekteret, fra fred til krise og væpnet konflikt/krig. I fylkes-ROS-analysen i 2023 er det utarbeidet en egen delrapport som er gradert BEGRENSET iht. sikkerhetsloven, og det er også ett av vedleggene til den ugraderte hovedrapporten (vedlegget om tilsiktede handlinger) som er unntatt offentlighet iht. offentlighetslovens § 24

Les rapporten [her](#)

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Rettleiar

Rettleiar om konstituerande møte i kommunestyre og fylkesting og val til folkevalde organ

1	INNLEIING.....	5
2	NÆRARE OM DET KONSTITUERANDE MØTET	7
2.1	Innkalling.....	7
2.2	Kva for val skal eller bør gjerast.....	7
2.3	Kva for organ skal eller kan kommunen opprette?	8
2.4	Når trer dei ulike organa i funksjon?	9
2.5	Kven blir folkevalde?	10
3	VAL AV ORDFØRAR OG VARAORDFØRAR.....	11
4	VAL TIL FOLKEVALDE ORGAN I KOMMUNEN.....	12
4.1	Formannskap.....	12
4.2	Kontrollutval	13
4.3	Utval	14
4.4	Kommunestyrekomitear.....	15
4.5	Styret i kommunale føretak.....	16
4.6	Val til organ i interkommunale samarbeid etter kommunelova.....	17
4.6.1	Innleiing.....	17
4.6.2	Interkommunale politiske råd	18
4.6.3	Kommunalt oppgåvefellesskap	18
4.7	Andre organ.....	19
4.7.1	Partsamansette utval	19
4.7.2	Lovpålagte råd for medverknad.....	20
4.7.3	Kommunedelsutval	21
5	OM VAL AV KOMMUNERÅD OG PARLAMENTARISK STYREFORM	22
5.1	Aktuelle lovreglar	22

5.2	Val av kommuneråd	22
5.2.1	Valtidspunkt	22
5.2.2	Skifte av kommuneråd i valperioden	23
5.2.3	Uttreden frå andre verv medan ein er medlem av kommunerådet ..	23
5.3	Utpeiking av kommunerådsleiar og medlemmer av kommunerådet	24
5.4	Fråtreiding frå kommunerådet	25
5.5	Politiske stillingar	25
6	KVEN KAN OG KVEN KAN IKKJE VELJAST TIL FOLKEVALDE ORGAN.....	25
6.1	Kven kan veljast.....	25
6.2	Kven kan ikkje veljast?.....	28
7	KORLEIS VELJE MEDLEMER TIL FOLKEVALDE ORGAN	29
7.1	Kva metode skal nyttas?	29
7.2	Avtaleval.....	29
7.3	Forholdsval	32
7.3.1	Listeframlegg	32
7.3.2	Sjølve valet	34
7.4	Fleirtalsval	36
8	UTTREDEN, FRITAK M.M.	37
8.1	Uttreden.....	37
8.2	Fritak.....	37
8.3	Suspensjon	39
8.4	Avgjerder om å ta vervet frå ordføraren.....	39
9	OPPRYKK, NYVAL OG SUPPLERINGSVAL	40
9.1	Opprykk og innkalling av varamedlem.....	40

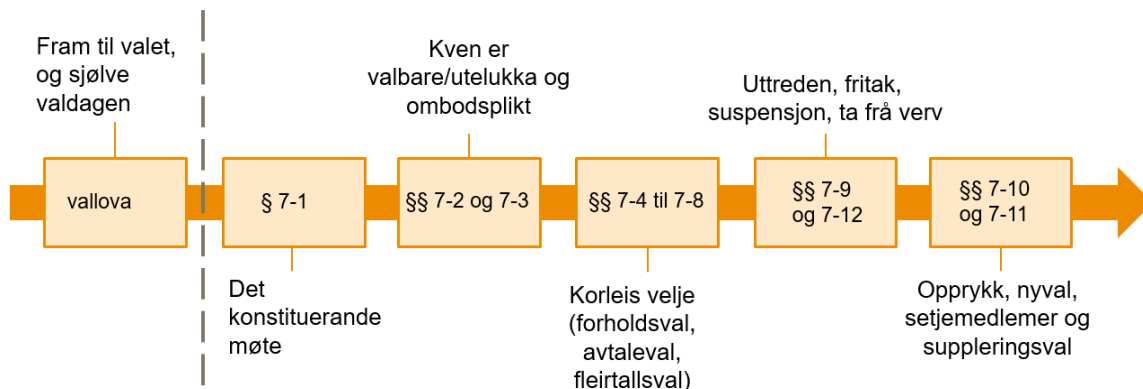
9.2	Val av setjemedlem	41
9.3	Opprykk og nyval.....	42
9.3.1	Innleiing.....	42
9.3.2	Opprykk i kommunestyret og direkte vald kommunedelsutval.....	42
9.3.3	Nyval når medlemmer trer endeleg ut av folkevalde organ som ikkje er direkte vald	42
9.4	Suppleringsval	44
10	VERKNADER AV AT FEIL	44
10.1	Kva skjer dersom eit organ som ikkje er lovleg samansett gjer vedtak	44
10.2	Korleis rette feil ved valet	45
11	VAL OG KONSTITUERING AV NYTT KOMMUNESTYRE VED DELING AV KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR	45

1 INNLEIING

Hausten 2023 er det val til nye kommunestyre og fylkesting. Når valet er gjennomført, er det avklart kven som er nye medlemmer i kommunestyret og fylkestinget. Etter valet skal dei nye kommunestyra og fylkestinga konstituera seg. I det konstituerande møtet vel kommunestyret og fylkestinget ein rekke medlemmer til ulike folkevalde organ. I denne rettleiaren gjer departementet greie for føresegnene som gjeld valet av medlemmer og kven som kan veljast til folkevalde organ. Departementet vil òg seie noko om andre relevante føresegn, mellom anna kva som skjer dersom ein medlem trer ut av eit folkevald organ.

Kommunelova inneheld ei rekke føresegn om val til folkevalde organ og deira verksemd etter valdagen. Den no gjeldande kommunelova (lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner) trådde i all hovudsak i kraft i det konstituerande møte i kvar einskild kommune og fylkeskommune i 2019. Det har også nyleg blitt vedteke endringar i lova, som gjeld frå 1. juli 2023. Denne rettleiaren har innarbeida ei omtale av endringane som er relevant for konstitueringane. Sjå Prop. 60 L (2022–2023) Endringer i kommuneloven m.m. (arbeidsutvalg og valg i folkevalgte organer) for nærare rettleiing og grunngjeving for dei nye endringane i kommunelova.

Departementet minner for ordens skyld om at det er vallova som regulerer sjølve valet til kommunestyret og fylkestinget, medrekna kven som er valbare til kommunestyret og fylkestinget. Det som skjer etter valdagen, medrekna val til andre folkevalde og kommunale organ, er regulert i kommunelova. Her er ei tidslinje som viser rekkjefølgja og kva føresegn som gjeld kva:

I tillegg til å velje medlemmer til organa er det ei rekke andre saker det nye kommunestyret og fylkestinget bør gjere i starten av ein valperiode. Dette er saker som ikkje blir omtala i rettleiaren, men som vi nemner fordi det er viktig at kommunane og fylkeskommunane er merksame på dei. For det første skal kommunestyret vedta eit reglement for delegering og innstilling innan 31. desember året etter at kommunestyret og fylkestinget blei konstituert, jf. kommunelova § 5-14. For det andre står det i § 5-13 første ledd at nesten alle folkevalde organ skal ha eit reglement som fastslår organets verkeområde, myndigheit og perioden organet er oppretta for. Kommunestyret og fylkestinget kan også etter § 11-12 fastsetje eit reglement med nærmare føresegn om sakshandsaminga i folkevalde organ.

Kommunestyret og fylkestinget skal også gje forskrifter om forhold som gjeld dei ein skilde folkevalde. Dette er mellom anna forskrift om erstatning for tapt inntekt etter § 8-3, forskrift om godtgjersle for arbeidet som folkevald etter § 8-4 og forskrift om dei folkevalde si rett til permisjonar etter § 8-10. Det er viktig å hugse på at regelverket som kommunen og fylkeskommunen vedtek etter § 8-3 til § 8-10, skal gjerast som ei forskrift, sjå forvaltningslova kapittel VII.

Når teksten i denne rettleiaren i det vidare viser til kommune, kommunestyret osv., så skal det også innebere fylkeskommune, fylkesting osv. med mindre noko anna er presisert. Rettleiaren vil også vise til "folkevalde organ", og dette er meint å gjelde både folkevalde organ etter § 5-1 og andre kommunale organ etter § 5-2 så lenge det ikkje er presisert noko anna.

2 NÆRARE OM DET KONSTITUERANDE MØTET

2.1 Innkalling

Dei nyvalde kommunestyra skal kome saman til konstituerande møte innan utgangen av oktober månad, jf. kommunelova § 7-1 første ledd første punktum. Det er den sitjande ordføraren som kallar inn til det konstituerande møtet, og som leiar møtet fram til det er vald ny ordførar. Møtet skal kallast inn med minst 14 dagars varsel, og minst 2/3 av medlemene må vere til stade for at det nyvalde kommunestyret skal kunne gjere vedtak.

Som første sak skal kommunestyret avgjere om kommunestyrevalet er gyldig. Dette følgjer av vallova § 13-4 første ledd. Har kommunen halde direkte val til kommunedelsutval, avgjer kommunestyret også om desse vala er gyldige, og dette skal gjerast før ein gjer andre val.

Lova tek ikkje stilling til kva som skjer dersom ein kommune av ulike årsaker ikkje klarer å gjennomføre det konstituerande møtet før fristen i kommunelova § 7-1. I fall eit slikt tilfelle skulle oppstå, så legg departementet til grunn at medlemene frå førre valperiode held fram som medlemmer i organet til kommunen har sitt konstituerande møte og har valt nye medlemmer. Det same vil også gjelde for medlemene av kommunestyre, dersom det nye kommunestyret ikkje har vedteke at kommunestyrevalet er gyldig innan fristen.

2.2 Kva for val skal eller bør gjerast

I det konstituerande møtet skal kommunestyret velje:

- formannskap
- ordførar og varaordførar
- kontrollutval

I det konstituerande møte skal fylkestinget velje:

- fylkesutval
- fylkesordførar og varaordførar
- kontrollutval

Nytteomsyn taler for at ein følgjer rekkefølga i lista over. Det blir då lettare å sikre seg at reglane om at ordførar og varaordførar må vere medlem av formannskapet, og at ein medlem av kontrollutvalet ikkje kan vere medlem av formannskapet, blir følgt.

Val til eit eventuelt kommuneråd skal òg finne stad i det konstituerande møtet ved vidareføring av parlamentarisk styringsform, jf. kommunelova § 10-4 andre ledd.

Val til andre folkevalde organ i kommunen og leiarar i organa bør i følgje lova § 7-1 tredje ledd andre punktum òg haldast i det konstituerande møtet. Det gjeld for eksempel ulike utval, styret i eit kommunalt føretak, òg kven kommunen skal velje som medlem i representantskapet i interkommunale samarbeid etter kommunelova kapittel 18 og 19. Det er likevel ikkje noko krav at desse vala blir gjennomført i dette møtet, men dei eksisterande organa med medlemmer frå den siste perioden vil ikkje gjelde lenger enn nyttår, sjå § 7-1 femte ledd og punkt 2.4 under. Dersom det ikkje blir valt medlemmer til dei ulike organa innan nyttår, vil organa i kommunen altså automatisk ikkje lenger vere i funksjon.

Det er ikkje uvanleg at dei nyvalde kommunestyra ønsker å gjere også andre val i det konstituerande møte. Dette kan være val av medlemmer til organ i interkommunale selskap (IKS), stiftingar eller andre organisasjonar. Desse vala er ikkje direkte regulert av føresegnene om val i kommunelova, og det er ikkje noko krav i kommunelova om at slike val må gjerast i det konstituerande møte.

Når det gjeld val til representantskapet i interkommunale selskap etter IKS-lova, så er dette regulert i IKS-lova § 6 andre ledd. Etter ei lovending som trer i kraft 1. juli 2023 står det no at kommunestyret sjølv avgjer om dette valet skal gjerast ved forholdsval, avtaleval eller fleirtalsval. Det skal óg veljast minst to varamedlemmer for kvart faste medlem av representantskapet. Sjå Prop. 61 L (2022–2023) Endringar i lov om interkommunale selskaper (møteoffentlegheit, økonomiforvaltning m.m.) for nærare rettleiing om denne endringa og andre endringar i IKS-lova.

2.3 Kva for organ skal eller kan kommunen opprette?

I kommunelova er det i § 5-1 andre ledd og § 5-2 andre ledd lista opp kva for organ kommunen kan opprette som del av den politiske organiseringa i kommunen. Det er berre lov til å opprette dei organa som er nemnt, jf. § 5-1 første ledd og § 5-2 første ledd. Nokre av organa er kommunen pliktige til å opprette, som for eksempel formannskap, kontrollutval, partsamansette utval og medverknadsråda nemnt i § 5-2 andre ledd bokstav e. Elles har kommunane nokså stor fridom til å velje ulike organ, og som vi skriv om i punkt 4.3, kan utval etter § 5-7 nyttas til mange ulike typar verksemd.

Dei to paragrafane §§ 5-1 og 5-2 handlar om høvesvis "folkevalde organ" og "andre kommunale organ". Reglane er stort sett dei same, og begge typar organ må for eksempel følgje alle sakshandsamingsreglane i kapittel 11 i lova. Dette er lista over dei folkevalde organa i kommunen:

- a) kommunestyre og fylkesting
- b) formannskap og fylkesutval
- c) kommuneråd og fylkesråd
- d) utval, inkludert kommunedelsutval og kontrollutval
- e) arbeidsutval
- f) felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid
- g) kommunestyre- og fylkestingskomitear
- h) styret for deler av den kommunale eller fylkeskommunale verksemda i parlamentarisk styrte kommunar eller fylkeskommunar
- i) representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd
- j) representantskap for eit kommunalt oppgåvefelleskap
- k) eit kommunalt eller fylkeskommunalt folkevald organ med heimel i særlov

Etter § 5-1 tredje ledd må organa som er nemnt i bokstavane a til d og g ha den nemninga som er nytta om organet i lista i namnet sitt. Det betyr at alle utval i kommunen skal heite noko med utval for eksempel planutval og oppvekstutval. Ein kommune kan også bruke «by» eller «herad» i staden for «kommune», det vil seie at det er mogleg å ha eit «bystyre» eller «heradsstyre».

Dette er dei organa som er "andre kommunale organ" etter § 5-2:

- a) partssamansette utval
- b) styret for ein institusjon
- c) underordna styringsorgan for eit kommunalt oppgåvefelleskap
- d) styret for eit kommunalt eller fylkeskommunalt føretak
- e) eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsråd eller anna medverknadsorgan for ungdom, og arbeidsutval for desse.

2.4 Når trer dei ulike organa i funksjon?

Etter kommunelova § 7-1 fjerde ledd trer kommunestyret, fylkestinget, formannskapet og fylkesutvalet i funksjon frå det konstituerande møtet. Dei andre folkevalde organa, ordførar og varaordførar trer i funksjon straks dei er vald.

Dersom det ikkje blir vald nye medlemmer til eit folkevald organ i det konstituerande møtet, skal funksjonstida til dei sitjande medlemene utvidast til det blir vald nye medlemmer. Dette gjeld likevel berre til første årsskifte i den nye perioden, jf. § 7-1 femte ledd. Føresegna i § 7-1 inneber at kommunen har ein frist til å velje medlemmer for at organet ikkje skal tre ut av funksjon.

Eit kommune- og fylkesråd som skal peikast ut etter reglane i § 10-5 trer i funksjon frå sitt eige konstituerande møte. For kommune- og fylkesråd som veljast etter § 10-4 gjeld hovudregelen i § 7-1 fjerde ledd, det vil seie at rådet trer i kraft straks det er vald.

Lova set berre ein frist for når *kommunestyret* må ha sitt konstituerande møte. Det er ingen frist for når eit direktevald kommunedelsutval etter § 5-8 må ha sitt konstituerande møte. Valet av direktevalde kommunedelsutval må godkjennast i kommunestyret sitt konstituerande møte. Sjølv om desse utvala er direkte vald av innbyggjarane og ikkje veljast av kommunestyret, så er det den generelle føresegna i § 7-1 fjerde ledd andre punktum som gjeld. Det betyr at dei trer i funksjon i det konstituerande møte når valet er godkjent.

Når det gjeld kommunar og fylkeskommunar som blir delt frå 1. januar 2024, har departementet gitt særlege reglar for konstituering i forskrifter, sjå omtale i kapittel 11.

2.5 Kven blir folkevalde?

Kommunelova § 5-1 fjerde ledd bokstav a til e definerer kven som er folkevalde personar i kommunelova si forstand.

Medlemer av kommunestyret og fylkestinget er folkevalde. Det same gjeld medlemmer i kommunedelsutval som er direkte vald etter føresegna i § 5-8. Begge desse gruppene er direkte vald av innbyggjarane, og skal naturlegvis vere folkevalde. Sjølv om lova berre viser til medlemmer av kommunestyret og kommunedelsutval, så er også varamedlemer til dei folkevalde organa folkevalde.

Vidare er det slik at alle medlemmer av folkevalde eller andre kommunale organ som er vald av eit anna folkevald organ, skal reknast som folkevalde. Dette gjeld også der personen ikkje er medlem av kommunestyret. Det betyr at medlemmer av utval, kommunedelsutval, representantskap, medverknadsråd og styrer som er vald av kommunestyret er folkevalde. Medlemer av eit arbeidsutval er også folkevalde, sjølv om dei ikkje sitter i kommunedelsutvalet, jf. § 5-7 tredje ledd.

Personar som er folkevalde, men som ikkje er medlem av kommunestyret eller direkte vald av innbyggjarane, blir nokre gonger kalla «indirekte folkevalde». Tilsvarande blir medlemene av kommunestyret nokre gonger kalla «direkte folkevalde». Det er likevel viktig å hugse på at for eksempel utvals- eller medverknadsrådsmedlemer er folkevalde etter kommunelova på lik linje med medlemene i kommunestyret.

Det skjer at personar som er tilsett i kommunen blir vald inn i folkevalde organ. Dersom dei er vald inn av eit folkevald organ, eller på anna måte er omfatta av definisjonen i § 5-1, så er dei folkevalde personar med dei rettane og plikta som følgjer med. Dei møter i organet som folkevald, og ikkje i eigenskap av å vere tilsett i kommunen. Det er då viktig å vere merksam § 11-10 andre ledd som handlar om ugildheit i tilfelle der ein tilsett òg er medlem av eit folkevald organ.

Medlemene i kommunerådet i parlamentarisk styrte kommunar er folkevalde. Dersom det er kommunestyret som vel medlemene i kommunerådet etter § 10-4, så følgjer det av definisjonen i § 5-1 fjerde ledd bokstav b at medlemene i rådet er folkevalde. I dei tilfella kor ordføraren peikar ut ein kommunerådsleiar som sjølv set saman rådet og nemner opp dei andre medlemene i rådet, så slår § 5-1 fjerde ledd bokstav d og e fast at leiaren og medlemene også er folkevalde.

I nokre tilfelle så kan dei tilsette velje medlemer til eit folkevald organ. Dette gjeld for eksempel medlemer vald at dei tilsette til styret i eit kommunalt føretak vald etter § 9-6 og medlemer av partsamansette utval vald av dei tilsette etter § 5-11 andre ledd. Medlemer av eit folkevald eller anna kommunalt organ som er vald av dei tilsette, skal ikkje reknast som folkevalde. Det betyr mellom anna at dei ikkje er omfatta av reglane om folkevalde si rettar og plikter i kapittel 8.

3 VAL AV ORDFØRAR OG VARAORDFØRAR

Val av ordførar og varaordførar er regulert i kommunelova § 6-2 og reglane om fleirtalsval i § 7-8. Kommunestyret vel sjølv ordførar og varaordførar i det konstituerande møtet, jf. § 7-1 tredje ledd.

Ordførar og varaordførar skal veljast for heile valperioden, jf. § 6-2 andre ledd andre punktum. Det er altså ikkje lov at to kandidatar deler på vervet med ein periode på to år kvar.

Dei som er valbare til verva som ordførar og varaordførar, er berre dei faste medlemene av formannskapet. Det vil seie at varamedlemer til formannskapet ikkje kan veljast som ordførar eller varaordførar. Departementet har likevel kome til at det truleg vil vere høve til å velje ein *setjemedlem* i formannskapet som *mellombels* varaordførar. Setjemedlemen kan då ikkje bli valt som mellombels varaordførar for ein lengre periode enn perioden vedkomande er setjemedlem i formannskapet. Dersom det for eksempel skal veljast ein setjemedlem for ein tidsubestemt periode (typisk ved sjukdom eller der formannschaftsmedlemen har fått eit rikspolitisk verv), så kan setjemedlemen bli vald som mellombels varaordførar i denne perioden. Ein setjemedlem kan likevel ikkje bli valt til ordførar eller «vanleg» varaordførar.

I kommunar med parlamentarisk styreform er det berre faste medlemmer av kommunestyret som er valbare til verva som ordførar og varaordførar.

Nytt i kommunelova er at det er presisert i § 6-2 fjerde ledd at det *skal* veljast ny varaordførar i høve kor varaordførar trer endeleg ut av vervet. Det skal òg veljast ny mellombels varaordførar viss varaordføraren trer mellombels ut av vervet. Dette er ikkje innhaldsmessige endringar, men ei klargjering av gjeldande rett.

Korleis valet av ordførar og varaordførar skal skje, er omtalt i kapittel 7.4.

4 VAL TIL FOLKEVALDE ORGAN I KOMMUNEN

4.1 Formannskap

Føresegnene om formannskap står i kommunelova § 5-6, og gjeld ikkje for kommunar med parlamentarisk styreform ettersom dei ikkje skal ha noko formannskap. Ei omtale av val av kommuneråd er tatt inn i kapittel 5 i rettleiaren.

Formannskapet må ha minst fem medlemmer, og det er kommunestyret sjølv som vel medlemene, jf. § 5-6 første ledd første punktum. Medlemene i formannskapet må vere faste medlemmer av kommunestyret.

Medlemene skal veljast på vanleg måte, det vil seie at det skal vere avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval, sjå kapittel 7 om valmåtane.

4.2 Kontrollutval

Etter kommunelova § 23-1 første ledd vel kommunestyret sjølv eit kontrollutval som på vegne av kommunestyret skal føre laupande kontroll med forvaltninga i kommunen. Kommunestyret vel òg sjølv leiar og nestleiar i kontrollutvalet.

Etter § 23-1 andre ledd skal kontrollutvalet ha minst fem medlemmer. Minst ein av medlemmene i utvalet skal veljast mellom medlemmene av kommunestyret.

Leiaren av kontrollutvalet kan ikkje vere medlem av same parti eller same gruppe som ordføraren i kommunen. Grunngevinga for regelen er at det skal vere ei viss grad av politisk avstand eller uavhengigheit mellom ordføraren og leiaren av kontrollutvalet. Uttrykket «gruppe» i § 23-1 andre ledd tyder grupperingar eller lister som er valt inn i kommunestyret, og som ikkje er eit «parti». Ein typisk «gruppe» er ein by- eller bygdeliste. I denne samanhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ i kapittel 7, kor gruppe òg blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti.

Dei vanlege krava til valbarheit i § 7-2 og kven som er utelukka etter § 7-3 gjeld òg for kontrollutval. I § 23-1 tredje ledd bokstav a-h er det i tillegg særlege reglar om kven som ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Dette er:

- ordførar og varaordførar
- medlemmer og varamedlemmer av formannskapet
- medlemmer og varamedlemmer av folkevald organ med myndigheit til ta avgjerd (merk at medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret likevel er valbare)
- medlemmer av kommuneråd
- medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité.
- tilsette i den aktuelle kommunen
- personar som har ei leiande stilling eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlinga, i eit selskap som kommunen har eigarinteresser i
- personar som har ei leiande stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i eit interkommunalt politisk råd eller eit kommunalt oppgåvefelleskap.

Det nedste punktet var nytt i 2018-lova, og gjeld dei tilfella der representantskapa i eit slikt interkommunalt samarbeid har oppretta eit underordna styringsorgan etter høvesvis § 18-3 fjerde ledd og § 19-3 femte ledd. Dersom eit slik organ i realiteten er eit

"styre" med dei oppgåvene og myndigheit som ligg til eit normalt styre i eit selskap, så kan medlemene og varamedlemene i dette organet ikkje veljast til kontrollutvalet.

Lova slår vidare fast at ein person som er tilsett i kommunen, ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Dette gjeld uavhengig av kva brøk vedkomande er tilsett i. Bakgrunnen for regelen er omsynet til å sikre at kontrollutvalet og medlemene skal vere uavhengig og utan bindingar til kommunen. Dessutan vil ein hindre at medlemmer av kontrollutvalet får saker til handsaming som gjeld dei sjølve eller verksemda der dei er tilsette.

Kommunestyret kan når som helst halde nyval av medlemene i kontrollutvalet, jf. kommunelova § 23-1 fjerde ledd. Viss kommunestyret vil byte ut ein eller fleire medlemmer av utvalet, skal alle medlemene veljast på nytt. Det er likevel høve for kommunestyret å velje ny leiar eller nestleiar blant dei eksisterande medlemene, utan å gjennomføre eit nyval av heile kontrollutvalet.

I motsetnad til det som gjeld for utval, kan kommunestyret ikkje vedta å leggje ned kontrollutvalet i valperioden. Kontrollutval er eit lovpålagd organ.

Utvalet sine oppgåver er nærare omhandla i kapittel 23 i kommunelova og forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutval og revisjon. Ytterlegare rettleiing kan finnast i [Kontrollutvalsboka](#) som ligg på regjeringa.no.

4.3 Utval

Kommunelova har i § 5-7 føresegner om "utval". Utval omfattar òg det som tidlegare har vore omtala som faste utval eller komitear. Kommunane har ein stor grad av fridom til å avgjere kva utval som skal opprettast, kva arbeidsoppgåver og myndigheit dei skal ha, og kor lenge utvalet skal vere i funksjon.

Det er kommunestyret som opprettar eit utval, og fastset kva saker utvalet skal handsame. Eit utval kan få myndigheit til å ta avgjerder så lenge ikkje anna følgjer av lov, men eit utval kan òg berre få utgreiingsoppgåver eller ein innstillingsrett. Utvala kan bli oppretta for ei konkret sak, berre vere i funksjon ein viss periode, eller dei kan vere varige og vere i funksjon heile valperioden.

Det er kommunestyret sjølv som vel medlemmer og varamedlemmer til utvala, og det er òg kommunestyret som skal velje leiar og nestleiar. Medlemene skal veljast på vanleg måte, det vil seie at det er avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval. Leiar og nestleiar skal veljast ved fleirtalsval. Sjå kapittel 7 om valmåtane.

Dersom utvalet har fått myndigheit til å gjere vedtak, så kan utvalet delegere denne myndigheita til leiaren eller til eit arbeidsutval. Det gjeld likevel berre saker som ikkje har prinsipiell tyding, sjå § 5-7 fjerde ledd. Kommunestyret kan likevel fastsetje at det ikkje er høve til å gjere ei slik delegering.

Kommunestyret har etter § 5-7 femte ledd ein rett til når som helst å omorganisere eller leggje ned eit utval. Det vil seie at kommunestyret når som helst kan gjera eit nytt val av alle medlemene i utvalet. Når utvalet er oppretta og medlemene er vald, så kan ikkje kommunestyret gjere andre endringar i samansetninga utan at det blir gjort eit fullstendig nyval av utvalet. Dersom eit parti eller gruppe ønsker å bytte ut «sin» medlem, må alle medlemene i utvalet bli vald på nytt.

Utvalet kan sjølv opprette arbeidsutval som må bestå av medlemmer av utvalet. Medlemene av arbeidsutvalet skal veljast ved avtaleval, så lenge ikkje minst ein medlem krev forholdsval. Nytt i lova er at det er presisert i § 5-7 at utvalet sjølv når som helst kan omorganisere eller leggje ned arbeidsutval dei har oppretta. I tillegg har utvala fått myndigheit til å sjølv velje nye medlemmer eller setjemedlemmer, viss medlemmer trer endeleg ut eller får mellombels fritak frå arbeidsutvalet. Framgangsmåten for nyval og val av setjemedlemmer til arbeidsutval er nærare beskrivne i kapittel 9.

4.4 Kommunestyrekomitear

Kommunestyret kan delast inn i komitear som førebur saker og innstiller til kommunestyret. Slike "reine" komitear, utan avgjerdsmyndigheit og utan kompetanse til å sende ei sak tilbake til administrasjonen, er regulert i kommunelova § 5-9. Her er også valet av medlemmer uttømmende regulert.

Kommunestyret avgjer sjølv om slike komitear skal opprettast, og fastset kor mange medlemmer den einskilde komiteen skal ha. Det må vere minst tre medlemmer i kvar komité. Komiteane kan ikkje ha avgjerdsmyndigheit, men berre ha myndigheit til å gje ei innstilling i saker som skal avgjerast av kommunestyret.

Det er berre medlemene i kommunestyret som kan veljast til komiteane. I utgangspunktet er alle medlemene av kommunestyret valbare. Ein kommunestyremedlem som òg er medlem av kontrollutvalet, er likevel utelukka frå val, jf. kommunelova § 23-1 tredje ledd om at ein komitémedlem ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Kommunestyret kan sjølv vedta at ordføraren skal vere fritatt frå val.

Val til komiteane skjer på grunnlag av ei innstilling frå eit valutval, jf. § 5-9 tredje ledd. I motsetnad til det som gjeld elles ved avtaleval, er det tilstrekkeleg med alminneleg fleirtal for å rekne valet som gjennomført. Det er såleis ikkje noko krav om samrøystes oppslutning i kommunestyret.

Innstillinga frå valutvalet skal innehalde så mange namn som talet på medlemmer i den einskilde komiteen, med opplysning om kva gruppe medlemmen representerer. I tillegg kan innstillinga innehalde så mange varamedlemmer som svarer til talet på medlemmer kvar gruppe skal ha, med tillegg av to. Det er berre varamedlemmer til kommunestyret som er valbare som varamedlemmer til komiteane.

Når det gjeld krav til kjønnsbalanse, fastset lova i § 5-9 fjerde ledd at komiteane skal setjast saman etter den same kjønnsmessige samansetninga som det veljande organet har. Val til alle komitear må derfor skje samla. Regelen inneber at dersom det for eksempel er 40 prosent kvinner og 60 prosent menn i kommunestyret, skal dette fordelingstalet leggjast til grunn ved valet til den einskilde komiteen. Den same fordelinga skal leggjast til grunn når det gjeld val av varamedlemmer.

Dersom ein medlem av kommunestyret trer endeleg ut, skal vedkomande varamedlem tre inn, ikkje berre i den ledige plassen i kommunestyret, men òg automatisk inn i den komiteen der den som tredde ut var medlem.

Kommunestyret kan når som helst omorganisere eller leggje ned komiteane.

Komiteane kan sjølv opprette arbeidsutval med medlemmer av komiteen, om ikkje kommunestyret har bestemt noko anna. Nytt i kommunelova § 5-9 sjette ledd er at det er presisert at komiteen òg sjølv når som helst kan omorganisere eller leggje ned arbeidsutval dei har oppretta, så lenge kommunestyret ikkje har bestemt noko anna.

4.5 Styret i kommunale føretak

Det er kommunestyret sjølv som avgjer om det skal opprettast eit kommunalt føretak. Det er eit styre som leiar føretaket. Det er kommunestyret sjølv som vel leiar, nestleiar og dei andre medlemene av styret i føretaket, jf. kommunelova § 9-5 første ledd.

Kommunestyret kan når som helst gjere nyval av dei styremedlemene kommunestyret sjølv har vald.

I tillegg til styremedlemene som kommunestyret vel, så heiter det i § 9-6 første ledd at eit fleirtal av dei tilsette i føretaket kan krevje at inntil 1/5 av styremedlemene skal

veljast av og blant dei tilsette. Kongen kan gje forskrift om mellom anna gjennomføringa av valet og korleis tal på tilsette skal reknast, men det er ikkje fastsett nokon forskrift.

Styret i kommunale føretak er «andre kommunale organer», som betyr at dei same reglane gjeld for styret som for folkevalde organ, jf. § 5-2 tredje ledd. Det skal derfor gjerast nyval av styret ved starten av valperioden. Reglane for kommunale føretak i lova kapittel 9 gjer likevel nokre særlege føresegner som går føre dei allmenne føresegnene i kommunelova. Mellom anna er det nokre særlege føresegner i § 9-7 som avvik frå dei vanlege reglane om folkevalde verv og medlemskap i folkevalde organ. I motsetnad til det som elles gjeld, er valperioden for styremedlemer to år så lenge det ikkje er bestemt noko anna i vedtektene i føretaket. Ein styremedlem har òg rett til å tre ut av styret før valperioden er over, dersom det ligg føre særlege grunnar. Dette er eit avvik frå føresegnene som elles gjeld om å tre ut frå folkevalde verv i § 7-9.

4.6 Val til organ i interkommunale samarbeid etter kommunelova

4.6.1 Innleiing

Kommunar skal velje medlemer til folkevalde organ i den einskilde kommunen, men òg til det ein kan kalle for «interkommunale folkevalde organ». Dette er folkevalde organ som er samansett av medlemer frå fleire kommunar og/eller fylkeskommunar. Felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid, representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd og representantskap for eit kommunalt oppgåvefellesskap er slike folkevalde organ etter kommunelova § 5-1 andre ledd bokstavane f, i og j. Underordna styringsorgan i kommunalt oppgåvefellesskap er andre kommunale organ etter § 5-2 andre ledd. Som det er gjort greie for i kapittel 2.3, gjeld dei same reglane for andre kommunale organ som for folkevalde organ.

Val av folkevalde organ bør i følgje lova § 7-1 tredje ledd andre punktum haldast i det konstituerande møtet. Dette gjeld òg for interkommunale folkevalde organ som deltakarkommunen sjølv skal velje medlemer til, slik som representantskapet i interkommunale samarbeid etter kommunelova kapittel 18 og 19 og felles folkevald nemnd etter § 20-3. Funksjonstida til dei sitjande medlemene blir forlengde til det er gjennomført nyval, men ikkje lenger enn til første årsskiftet i den nye valperioden, sjå § 7-1 femte ledd og kapittel 2.2.

4.6.2 Interkommunale politiske råd

Eit interkommunalt politisk råd skal etter § 18-3 ha eit representantskap som øvste organ, og representantskapet kan òg sjølv velje å opprette andre organ til styring av rådet. Val av medlemene til dei ulike organa i rådet blir regulert av dei allmenne føresegnene i kapittel 7, men det er nokre særreglar ein må hugse på.

Medlemene til representantskapet skal veljast av kommunestyret i kvar kommune, jf. § 18-3 første ledd. Dersom samarbeidsavtalen ikkje seier noko anna, er det representantskapet sjølv som vel leiar og nestleiar. Representantskapet kan velje at vervet som leiar og nestleiar skal gå på omgang mellom deltakarane i rådet. Det er representantskapet sjølv som vel medlemmer, leiar og nestleiar av eventuelle andre styringsorgan i rådet, jf. § 18-3 fjerde ledd.

For kommunar med parlamentarisk styreform er det nokre eigne valreglar i § 18-3 første og andre ledd. Første ledd slår fast at det òg kan veljast medlemmer av kommunerådet, og dette er derfor eit unntak frå § 10-2 tredje ledd om at medlemmer av kommuneråd skal tre ut av alle andre kommunale verv i perioden vedkomande er medlem av kommunerådet. Vidare slår § 18-3 fast at kommunestyret kan gje kommunerådet myndigheit til å velje representantskapsmedlemmer. Så lenge kommunestyret ikkje har bestemt noko anna, kan kommunerådet delegere denne myndigheita vidare til ein einskild medlem av kommunerådet.

Medlemene i representantskapet blir vald for fire år av gongen dersom ikkje samarbeidsavtalen seier noko anna, sjå § 18-3 tredje ledd. Å fastsetje noko anna enn fire års funksjonsperiode for medlemene i representantskapet er for eksempel aktuelt i høve kor samarbeidet blir oppretta midt i ein valperiode. Den einskilde deltakarkommunen kan når som helst byte ut medlemene og varamedlemene dei sjølv har vald, og nye medlemmer skal då veljast for resten av valperioden. Dette må i så fall gjerast ved nyval av alle medlemene kommunen sjølv har vald til representantskapet. Dei andre kommunane behøver likevel ikkje gjere nyval berre fordi éin kommune vel nye medlemmer.

4.6.3 Kommunalt oppgåvefelleskap

Eit kommunalt oppgåvefelleskap skal ha eit representantskap som øvste organ, jf. § 19-3, og representantskapet har høve til å opprette andre organ til styring av oppgåvefelleskapet.

Reglane om å velje medlemer til representantskapet og eventuelle andre underordna styringsorgan i kommunalt oppgåvefellesskap er i stor grad dei same som for organa i interkommunale politiske råd som er omtala ovanfor. Dette gjeld mellom anna kven som skal velje medlemene, sjå § 19-3 første og andre ledd, og at dei vanlege reglane i § 7-2 og § 7-3 gjeld. Det er likevel nokre skilnader.

Det er for det *første* ikkje mogleg å velje ein medlem av kommunerådet som medlem i representantskapet, og dagleg leiar i oppgåvefellesskapet kan ikkje vere medlem av representantskapet.

For det *andre* er ikkje kommunedirektør, kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på same nivå utelukka frå å bli vald til underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap, slik dei elles er i folkevalde organ, sjå § 7-3 andre ledd. Dette er på same måte som for interkommunale selskap og aksjeselskap, kor leiarar i administrasjonen i kommunen kan veljast til styret. Viss kommunedirektør og kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på same nivå veljast til underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap, er ikkje dei folkevalde, sjå § 5-1 femte ledd. For det *tredje* er ikkje underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap nemnt i lista over folkevalde organ i § 5-1 første ledd. Desse blir rekna som eit anna kommunalt organ etter § 5-2. Som vist til i punkt 2.3 og 2.5, har dette ikkje nemneverdig praktisk betydning då det er dei same reglane som gjeld, og medlemene er folkevalde etter definisjon i § 5-1 fjerde ledd.

4.7 Andre organ

4.7.1 Partsamansette utval

Etter kommunelova § 5-11 skal alle kommunane opprette eit eller fleire partssamansette utval (administrasjonsutval). Utvala skal handsame saker som gjeld forholdet mellom dei tilsette og kommunen som arbeidsgjevar. Partssamansette utval følgjer i hovudsak dei vanlege føresegnene om utval, jf. § 5-11 fjerde ledd og § 5-7. Lova opnar for andre ordningar dersom minst 3/4 av dei tilsette ønskjer det.

Utvalet skal ha representantar for kommunen og dei tilsette, men fleirtalet av utvalet skal vere kommunen sine representantar. Det er kommunestyret sjølv som vel sine representantar, og det er dei tilsette som vel sine representantar blant dei tilsette. Representantane for dei tilsette blir valde for to år av gongen. Bortsett frå at bustadskravet ikkje gjeld, så gjeld dei vanlege føresegnene om valbarheit i §§ 7-2 og 7-3,

sjå denne rettleiaren kapittel 6. Kommunestyret skal òg sjølv velje leiaren og nestleiaren av utvalet.

4.7.2 Lovpålagte råd for medverknad

Kommunane har plikt til å ha tre medverknadsorgan: Eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsråd. Det går fram av kommunelova § 5-12 at kommunestyret sjølv skal velje råda.

Råda for medverknad er rådgjevande organ for kommunen, og dei har rett til å seie si meining i saker som gjeld høvesvis eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom. I lova er det gjevne nokre rammar for kven som kan veljast til råda. Fleirtalet av medlemene i eldrerådet skal på valtidspunktet ha fylt 60 år. Dei som blir valde til ungdomsrådet skal på valtidspunktet ikkje ha fylt 19 år. Valperioden for ungdomsråda skal vere inntil to år, noko som er kortare enn for dei to andre råda som har ein valperiode på fire år.

Eldrerådet, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsrådet er i kategorien andre kommunale organ etter § 5-2. Reglane som gjeld for folkevalde organ skal òg gjelde for andre kommunale organ. Det går fram av § 5-1 at dei som er vald av personar i eit folkevald organ til å sitje i eit anna kommunalt organ er rekna som folkevalde. Reglane som gjeld for folkevalde gjeld derfor for medlemene av eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsrådet.

Organisasjonar som representerer eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom har rett til å fremje framlegg om medlemmer til det rådet som representerer deira interesse. Dette går fram av forskrift om medverknadsordningar (FOR-2019-06-17-727). Organisasjonar for ungdom inkluderer for eksempel elevråd, fritidsklubbar og ungdomshus. Organisasjonane bør få informasjon om retten til å fremje framlegg om medlemmer i god tid før valet.

Det er kommunestyret som vedtar samansetninga av råda. Dei avgjer òg kor mange medlemmer og varamedlemmer råda skal ha.

Råda for medverknad vel sjølv sin leiar og nestleiar. Valet skal gjennomførast ved fleirtallsval. Det vil seie at valet skal vere opent og skal gjerast ved å vise røysteteikn. Dette er presisert i nye § 7-8 andre ledd. Ved val av leiar og nestleiar *i ungdomsråda og andre medverknadsorgan for ungdom* kan likevel kvar einskild medlem krevje skriftleg avstemming, sjå nytt sjetted ledd i § 5-12. Grunngevinga for unntaket er at medlemene

av ungdomsråda kan vere mindreårige, og at open røysting kan opplevast utrygt og gjere terskelen for høg til å stille til val som leiar og nestleiar.

Det skal veljast separate råd for eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom. Den klare hovudregelen er to separate råd for eldre og personar med funksjonsnedsetjing. Det er likevel ei viss moglegheit for å ha eit felles råd for eldre og personar med funksjonsnedsetjing, når det ut frå lokale høve er nødvendig, for eksempel om det ikkje er nok kandidatar til å kunne opprette to separate råd.

Nytt i lova er at råda for medverknad kan opprette eigne arbeidsutval. Dette følgjer av § 5-12 femte ledd. Medlemene av arbeidsutvalet skal veljast av og blant medlemene av råda for medverknad. Valet skal skje på same måte som elles, det vil seie ved avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval. Råda for medverknad kan sjølv når som helst omorganisere eller leggje ned slike arbeidsutval.

Kommunestyret kan velje å opprette andre rådgjevande organ for kommunen som varetek ein bestemt gruppe sine særskilde interesser, for eksempel personar med fleirkulturell bakgrunn. Slike organ må i tilfelle bli oppretta som *utval* etter kommunelova § 5-7.

4.7.3 Kommunedelsutval

Det følgjer av kommunelova § 5-7 første ledd andre punktum at kommunestyret sjølv kan opprette eit utval med ansvar for ein avgrensa geografisk del av kommunen som blir kalla kommunedelsutval. Alle føresegnene i lova som gjeld for utval, gjeld som hovudregel også for eit kommunedelsutval. Fylkestinget har ikkje ein tilsvarande rett, slik at det ikkje er mogleg å opprette eit "fylkesdelsutval".

Medlemene i kommunedelsutvala veljast på same måte som andre utval. Lova opnar òg for at kommunestyret kan vedta at det skal vere eigne direkte val av medlemmer i kommunedelsutval, sjå § 5-8. Medlemene blir i dei høva vald direkte av innbyggjarane, og utvalet vel sjølve leiar og nestleiar. Ved direkte val til kommunedelsutval vil føresegnene i vallova gjelde så langt dei passer. Utval som er direkte valde etter § 5-8 kan ikkje omorganisast eller leggjast ned av kommunestyret i løpet av valperioden. Det er gjeve ei forskrift om direkte val til kommunedelsutval (FOR-2003-01-03-8), som står ved lag òg etter den gjeldande kommunelova.

Det er nytt i lova at kommunestyret ikkje har høve til å velje nye medlemmer eller setjemedlemmer viss ein medlem av eit direkte vald kommunedelsutval trer endeleg ut av

utvalet eller får mellombels fritak, sjå § 7-10 andre og tredje ledd. Dersom ein medlem trer endeleg ut eller får mellombels fritak, skal varamedlemer frå same liste tre inn i denne medlemens stad. Dette betyr at det heller ikkje skal veljast ny varamedlem viss ein varamedlem trer endeleg ut, men at varamedlemene rykker opp i den rekkjefølga dei er vald. Reglane blir dermed på same måte som for kommunestyret. Innbyggjarane i kommunedelen har med endringane fått auka innflytelse ved direkte valde kommunedelsutval.

5 OM VAL AV KOMMUNERÅD OG PARLAMENTARISK STYREFORM

5.1 Aktuelle lovreglar

Kommunelova har i kapittel 10 reglar om parlamentarisk styreform i kommunar. Det er i tillegg tatt inn føresegner som gjeld parlamentarisk styrte kommunar i fleire paragrafar i lova, som for eksempel § 18-3 andre ledd.

For dei kommunane som har innført parlamentarisk styreform, skal eit kommuneråd erstatte formannskapet. Rådet er òg den øvste administrative leiinga i kommunen, og erstattar derfor også kommunedirektøren, jf. § 10-2 første ledd. Etter § 10-2 andre ledd kan danning av kommuneråd skje på ein av to måtar, og det er kommunestyret sjølv som avgjer kva for metode som skal brukast. Den eine måten er at det skal haldast val av råd i medhald av § 10-4 i lova. Den andre er at ordføraren utpeikar ein kandidat til å leie kommunerådet eller fylkesrådet. Denne får i oppdrag å danne råd, og set sjølv saman rådet. Dette går fram av § 10-5. Dei to metodane for å opprette råda er skildra i punkt 5.2 og 5.3.

5.2 Val av kommuneråd

5.2.1 Valtidspunkt

Ved vidareføring av parlamentarisk styreform skal det veljast eit kommuneråd i det konstituerande møtet etter kommunestyrevalet, jf. kommunelova § 10-4 andre ledd. Det er kommunestyret sjølv som avgjer om kommunerådet skal opprettast etter føresegnene i § 10-4 om val av kommuneråd eller i § 10-5 om utpeiking av kommunerådsleiar.

Det er i utgangspunktet ikkje nokre særskilde valbarheitsreglar for val av rådet. Dette inneber at dei vanlege reglane i kommunelova § 7-2 om valbarheit og kven som er utelukka i § 7-3 gjeld, sjå omtale i kapittel 6.

Det som er særskilt for kommunar med parlamentarisk styreform, er § 7-3 første ledd bokstav h om at tilsette i sekretariatet til kommunerådet som har fått delegert myndigheit frå rådet, ikkje er valbare. Tolkning av omgrepet "rådets sekretariat" vil liggje til kommunestyret eller fylkestinget. Kva for personar i rådet sitt sekretariat som kan utøve delegert myndigheit, vil gå fram av interne instruksar og reglement.

Kommunelova § 10-4 femte ledd har føresegner om val av kommuneråd. I eit framlegg til råd skal det stå kven som skal vere leiar, nestleiar og medlemmer av rådet. Det er dei som fremjar eit framlegg som fastset kor mange medlemmer rådet skal ha. Retten til å føreslå medlemmer vil liggje til det partiet/dei partia som ønskjer å danne råd. Røystinga over dei ulike framlegga skjer etter føresegna i § 11-9 andre ledd.

Reglane i § 7-7 om kjønnsmessige samansetning ved avtaleval gjeld for framlegg til medlemmer av kommunerådet etter § 10-4 femte ledd. Desse krava om representasjon frå begge kjønn er nærare omtala i punkt 7.2.

5.2.2 Skifte av kommuneråd i valperioden

Kommunelova inneheld føresegn om skifte av kommuneråd i valperioden. Dersom kommunestyret har vedteke at kommunerådet skal fråtre, eller kommunerådet sjølv har meldt at det vil fråtre, følgjer det av § 10-4 tredje ledd at kommunestyret skal velje nytt kommuneråd seinast i det neste møtet. Det same gjeld viss leiaren av kommunerådet trer ut. Eit nytt kommuneråd trer i funksjon straks det er vald.

Dersom ein medlem av kommunerådet trer ut etter eige ønske eller etter ønske frå kommunestyret, skal rådet i det første kommunestyremøtet føreslå ei ny samansetning av rådet. Medlem som trer ut av kommunerådet, skal fungere i vervet fram til kommunestyret har vedteke ei ny samansetning.

5.2.3 Uttreden frå andre verv medan ein er medlem av kommunerådet

Etter kommunelova § 10-2 tredje ledd og § 10-6 andre ledd trer høvesvis eit rådsmedlem og ein tilsett i ei politisk stilling knytt til kommunerådet ut av sine andre kommunale verv i funksjonsperioden. Det er opp til den einskilde kommunen om dei vil bruke setjemedlemmer eller vel nye faste medlemmer til dei verva kommunerådane trer ut

av. For vervet som kommunestyremedlem skal ein følgje dei vanlege reglane i kommunelova § 7-10 første ledd om opprykk av varamedlem for den tida ein fast medlem i kommunestyre er medlem av eit kommuneråd.

Føresegnene om å tre ut må forståast slik at kravet gjeld berre i det same forvaltningsnivået som ein er medlem av kommunerådet av. Ein medlem av kommunerådet treng såleis ikkje tre ut av sine fylkeskommunale verv, og ein medlem av fylkesrådet treng på same måte ikkje tre ut sine kommunale verv.

5.3 Utpeiking av kommunerådsleiar og medlemmer av kommunerådet

Kommunelova § 10-5 opnar for ein alternativ måte for å danne kommuneråd på. Dersom kommunestyret vel å nytte seg av denne måten, har ordføraren ei plikt til å gje ein kommunerådsleiar kandidat i oppdrag å danne nytt råd når den politiske situasjonen tilseier det. Ordføraren skal peike ut den kandidaten han eller ho etter politiske sonderingar trur kan samle størst oppslutning for eit kommuneråd.

Om eit skifte av kommuneråd er ei følgje av eit kommunestyreval, skal den personen som til kvar tid formelt har ordførarvervet peike ut ein kandidat til vervet som kommunerådsleiar. Den leiar kandidaten som er utpeika, set sjølv saman eit kommuneråd, og det nye kommunerådet konstituerer seg sjølv. Kommuneraadet skal derfor ikkje veljast av kommunestyret. Leiar kandidaten bestemmer kor mange medlemmer det skal vere i rådet og kven dette skal vere. Når leiaren set saman rådet sitt, er han eller ho likevel bunden av reglane i kommunelova om kjønnsbalanse, jf. tilvisinga til § 7-7 i § 10-5 andre ledd.

Kommunerådsleiaren kan når som helst skifte ut medlemmer av kommunerådet. Det inneber at rådsleiaren kan auke eller redusere talet på kommunerådsmedlemmer også etter at kommunerådet er konstituert. Kommuneraadet skal sende melding til kommunestyret om samansetninga straks det har konstituert seg og straks det har skjedd endringar i samansetninga av kommunerådet.

Funksjonstida til kommunerådet er uavhengig av valperioden for kommunestyret. Ved skifte av kommuneråd blir kommunerådet som fråtrer sitjande inntil eit nytt kommuneråd har konstituert seg.

5.4 Fråtrening frå kommunerådet

Etter kommunelova § 10-7 første ledd, så må eit framlegg om at kommunerådet eller einsskilte medlemmer av kommunerådet skal fråtre, setjast fram i eit kommunestyremøte. Framlegget skal handsamast i det neste møtet dersom ikkje 2/3 av de i møtande medlemene krev at det skal røystast over framlegget i det same møte der forslaget er fremja.

I fall kommunerådet ønsker å fråtre av eiga ønske, må det melde frå om dette i eit kommunestyremøte, jf. § 10-7 andre ledd. Det kommunerådet som fråtrer skal likevel sitje inntil eit nytt kommuneråd er sett saman.

Føresegnene i § 10-7 gjeld uavhengig av om kommunerådet og medlemene i kommunerådet er vald etter § 10-4 eller utpeika etter § 10-5.

5.5 Politiske stillingar

Eit kommuneråd kan sjølv vedta å opprette politiske stillingar, sjå kommunelova § 10-6. Desse stillingane kan vere knytt til rådet, eller til einsskilte medlemmer av rådet. Stillinga tek slutt når rådet eller den aktuelle kommunerådsmedlemmen fråtrer. For eksempel har høvesvis Oslo og Bergen kommune byrådssekretærar og politiske rådgjevarar knytt til den einsskilte byråden, som til ein viss grad kan minne om politiske rådgjevarar eller statssekretærar i departementa.

Personar som er i slike stillingar må, på same måte som medlemmer av kommunerådet, fråtre sine andre kommunale verv så lenge har den politiske stillinga. Kommunestyret kan då velje setjemedlemmer for andre verv enn medlemskap i kommunestyret i denne perioden.

6 KVEN KAN OG KVEN KAN IKKJE VELJAST TIL FOLKEVALDE ORGAN

6.1 Kven kan veljast

Det er ikkje mange avgrensingar i kven som kan veljast inn i dei ulike folkevalde organa i ein kommune. Eit viktig føremål med lova er å sikre eit representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggardeltaking. I kommunelova kapittel 7 er det likevel nokre føresegner

om valbarheit. Dei handlar om kven som er valbare og slår fast at dei som er valbare òg er pliktige til å ta imot valet.

Føresegnene i kommunelova § 7-2 om valbarheit gjeld for dei organa som er nemnt i § 7-2 første ledd. Lova regulerer ikkje val til for eksempel representantskapet i eit IKS, medlemmer av eit styre i eit kommunalt eigd AS eller ei foreining. Dei organa § 7-2 gjeld for er:

- kommuneråd og fylkesråd
- utval, medrekna kommunedelsutval, kontrollutval og partssamansette utval
- felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid
- styret for ein institusjon
- styrer etter § 10-8
- representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd
- representantskap og andre styringsorgan for eit kommunalt oppgåvefelleskap
- styret for kommunalt eller fylkeskommunalt føretak
- eit kommunalt eller fylkeskommunalt folkevald organ oppretta med heimel i særlov
- arbeidsutval vald av kommunedelsutval

Kommunestyret og formannskapet er ikkje nemnt i denne opplistinga. Det er fordi valbarheita til kommunestyret er regulert av vallova og at medlemene av formannskapet veljast blant medlemene i kommunestyret, sjå kommunelova § 5-6 andre ledd.

For å vere valbar må ein oppfylle desse vilkåra i § 7-2 tredje ledd:

- ha røysterett ved val til kommunestyre eller fylkestinget
- stå i folkeregisteret som busett i vedkomande kommune/ein av kommunane i fylket på det tidspunkt valet finn stad
- har gjeve skriftleg samtykke til å stille til val

Personar som ikkje har nådd røysterettsalderen kan veljast, dersom dei fyller dei andre vilkåra for valbarheit, jf. kommunelova § 7-2 femte ledd. Det er ingen nedre aldersgrense. Den som ikkje har nådd røysterettsalderen, har likevel ikkje plikt til å ta imot val og treng ikkje vise til anna fritaksgrunn enn alderen for ikkje å ta imot vervet. Ut frå samanhengen må denne føresegna bli oppfatta slik at ho ikkje omfattar dei som

fyller 18 år i løpet av valåret. Dei er røysteføre ved valet, og dermed og pliktige til å ta i mot val til organa dersom dei har gjeve skriftleg samtykke.

Det er folkeregisterføringa på valtidspunktet for val av organa som er avgjerande for valbarheita. Det er ikkje eit krav om at vedkomande har hatt røysterett i kommunen ved kommunestyrevalet. Dette inneber at ein person som har flytta frå ein kommune til ein annan etter valdagen, kan veljast som medlem av eit utval i innflyttingskommunen, dersom vedkomande er blitt registrert som innflyttar til kommunen før kommunestyret gjennomfører valet.

Viss kommunen har kommunedelsutval, kan kommunestyret sjølv vedta at berre dei som er busett i den aktuelle kommunedelen er valbare til det aktuelle kommunedelsutvalet.

Lovkravet om at personar må gjeve skriftleg samtykke til å stille til val, jf. kommunelova § 7-2 tredje ledd bokstav c, var nytt i den nye lova. Dette er eit unntak frå ombodsplikten, og er grunngitt i at det er gjort liknande endringar i vallova. Det er den som føreslår den aktuelle personen som skal hente inn samtykket, og samtykke må ligge føre når kandidaten skal veljast. Samtykke skal gjelde for alle de ulike vala som skal gjerast. Det betyr for eksempel at dersom ein har gitt samtykke om å bli vald til eit utval, må ein også gje samtykke for å bli vald til styret i eit kommunalt føretak. Eit unntak frå dette utgangspunktet er at departementet har uttala at det ikkje er krav om at medlemmer av kommunestyret må samtykke for å bli vald til formannskapet. Når dei har sagt seg villige til å stå på ei liste ved valet til kommunestyret, så skal dette «samtykket» også gjelde ved val til formannskap.

Utover at samtykke må vere skriftleg og ligg føre før valet, er det ikkje andre krav til samtykke. Kandidaten kan gje samtykke på for eksempel SMS eller e-post i løpet av eit møte før sjølve valet blir gjennomført. Kommunen må som hovudregel journalføre dei skriftlege samtykka som sendast til kommunen.

Dette er dei einaste krava til valbarheit som følgjer av lova, og det er ikkje høve for eit kommunestyre å vedta ytterlegare krav for å bli vald til eit folkevald organ. Ei føresegn i eit kommunalt reglement om at medlemmer av for eksempel utval må vere medlemmer av kommunestyret, er ikkje bindande for partia når dei skal lage lister eller når kommunestyret skal velje medlemmer til utvala. Det vil derfor ikkje vere høve til å nekte eit parti å føreslå eit utvalsmedlem, så lenge valbarheitskrava i § 7-2 tredje ledd er

oppfylt. Føresegn om valbarheit i eit reglement vil heller ikkje kunne føre til at krava til kjønnsbalanse i kapittel 7 berre skal følgjast så langt det er mogleg.

Vidare er det ikkje høve til å skrive i samarbeidsavtalen for eit interkommunalt samarbeid kven kommunane skal velje som medlemmer av representantskapet, for eksempel ordføraren. Lova slår fast at det er kommunestyret *sjølv* som skal velje medlemmer, og det betyr at kommunestyret skal stå heilt fritt om kven de vel, og ikkje skal vere bunde av ei samarbeidsavtale.

6.2 Kven kan ikkje veljast?

På same måte som at det er eit ønske om at flest mogleg skal vere valbare til folkevalde organ, er det eit ønske om at færrest mogleg av dei valbare skal vere utestengde frå å kunne bli vald til eit verv i kommunen. Det er likevel nokre personar lovgjevar meiner ikkje skal ha eit folkevald verv, noko som særleg er grunna i personen sin stilling eller arbeidsoppgåver. For nokre organ i kommunen er det særlege føresegner om kven som ikkje kan veljast, og det er nærare omtala i samband med dei nemnde organa.

Ved val av dei organa som er nemnt i kommunelova § 7-2 første ledd, slår § 7-3 første ledd fast at følgjande personar ikkje kan veljast:

- statsforvaltaren og assisterande statsforvaltar
- kommunedirektøren i kommunen/fylkeskommunen og hans eller hennar avløysar
- kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på tilsvarende nivå
- sekretæren for kommunestyret/fylkestinget
- den som er ansvarleg for rekneskapsfunksjonen i kommunen/fylkeskommunen
- dei som utfører revisjon for kommunen/fylkeskommunen
- tilsette i sekretariatet som utfører tenester for kontrollutvalet i kommunen/fylkeskommunen
- tilsette i sekretariatet til kommunerådet/fylkesrådet som har fått delegert myndigheit frå rådet

I utgangspunktet må kommunen sjølv ta stilling til kven som skal reknast som "kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå" Dette kan variera mellom kommunar ut frå korleis administrasjonen er organisert i den aktuelle kommunen/fylkeskommunen, slik at same stillingstittel kan være valbar i eit høve i ein kommune, men ikkje i ein anna. Derfor er lova skreve på denne måten. Eit viktig

utgangspunkt i vurderinga er at færrest mogleg skal vere utestengd frå val til kommunale organ.

Det er tilsettingstilhøvet når organet kjem i funksjon, det vil seie den dagen det har det første møtet sitt, som er avgjerande for valbarheita, jf. kommunelova § 7-3 sjuande ledd. Ein person som på grunn av stillinga ikkje er valbar, kan veljast som medlem av organet dersom vedkomande sluttar i stillinga før organet kjem i funksjon. Det er ikkje tilstrekkeleg med permisjon. Viss vedkomande ikkje har byrja i stillinga, og har fått innvilga permisjon for heile valperioden, meiner departementet at han eller ho likevel er valbar.

Departementet vil presisere at personar som på grunn av stillinga si i kommunen ikkje kan veljast til kommunale organ, likevel er valbare til fylkeskommunale organ. Det same gjeld for personar som på grunn av stillinga si i fylkeskommunen ikkje kan veljast til fylkeskommunale organ, dei kan likevel veljast til kommunale organ. Ein kommunedirektør kan derfor lovleg vere medlem av eit utval i fylkeskommunen.

7 KORLEIS VELJE MEDLEMER TIL FOLKEVALDE ORGAN

7.1 Kva metode skal nyttas?

Val av medlemmer til folkevalde organ skal skje som forholdsval når minst ein medlem krev det, jf. kommunelova § 7-4 første ledd. Fleirtalet kan såleis ikkje avvise eit krav om forholdstalsval. For val av formannskap følgjer dette også av § 5-6 andre ledd andre punktum.

Alle folkevalde har ein rett og ei plikt til å røyste, jf. § 8-1 første ledd. Ved val opnar § 8-1 tredje ledd andre punktum for at det er høve til røyste blankt. Det er derfor viktig at det òg er mogleg å røyste blankt ved eit val som skal gjerast ved bruk av røysteteikn.

7.2 Avtaleval

Ved avtaleval er framgangsmåten avhengig av oppslutnad frå ei samrøystes forsamling. Dette gjeld både framlegget over kandidatar, og at valet skal skje som avtaleval.

Det blir lagd fram ei innstilling med namn på kandidatane som organet skal slutte seg til, sjå kommunelova § 7-7 andre ledd. Dette kan for eksempel gjennomførast på den måten at eit valutval, som er sett ned av kommunestyret, legg fram ei innstilling til personsamansetninga i det organet det skal veljast medlemmer til. Framlegget kan også

vere laga på bakgrunn av ein avtale mellom gruppene i det organet som skal velje medlemer, der ein legg til grunn at ei gruppe får ein representasjon som svarer til forholdstalsprinsippet. Det betyr at plassane i organet kan fordelast ut ifrå samansetninga i det organet som vel medlemer, og fordelinga mellom gruppene blir omtrent det same i begge organ.

Innstillinga frå valutvalet skal splittast opp, slik at ein nemner medlemer og varamedlemer frå kvart parti eller kvar gruppe, med parti- eller gruppenemning. Varamedlemene blir dermed ikkje varamedlemer for andre enn dei faste medlemene frå vedkomande gruppe, og det er ikkje høve til å opprette ei felles liste over varamedlemer.

Ved avtaleval stiller kommunelova § 7-7 tredje ledd krav om at det skal vere balanse mellom personar frå kvart kjønn blant dei medlemene som blir valde, når ein ser på organet under eitt. Dette inneber at såframt organet skal ha fire medlemer eller fleire, så må kvart kjønn vere representert i organet med minst 40 prosent. Dersom organet har tre eller færre medlemer, så skal kvart kjønn vere representert.

Ved avtaleval stiller kommunelova § 7-7 tredje ledd krav om at det skal vere balanse mellom personar frå kvart kjønn blant dei medlemene som blir valde når ein ser på organet under eitt. Dette inneber at såframt organet skal ha fire medlemer eller fleire, så må kvart kjønn vere representert i organet med minst 40 prosent. Dersom organet har tre eller færre medlemer, så skal kvart kjønn vere representert.

Ved val til organ der det ifølgje kommunelova berre kan vere medlemer som også er medlem av det veljande organet, som for eksempel formannskap og arbeidsutval for folkevalde organa, kan det vere vanskeleg å oppnå desse krava til kjønnsbalanse. Derfor fastset § 7-7 tredje ledd siste punktum, at reglane om samansetninga av representantar frå begge kjønn berre skal følgjast så langt det er mogleg. Dette inneber for eksempel at krava om representasjon frå begge kjønn ikkje gjeld absolutt ved val til formannskap. At kravet likevel gjeld så langt det er mogleg, medfører at ein må kvotere inn personar frå det under-representerte kjønn, så lenge det er nokon som kan veljast.

Innstillinga kan for eksempel sjå ut slik når det skal veljast eit formannskap med sju medlemer (lista er fiktiv og berre til illustrasjon):

Medlemer	Varamedlemer:
----------	---------------

Hans Olsen, Arbeiderpartiet Liv Pedersen, Arbeiderpartiet Karl Nilsen, Arbeiderpartiet	Trine Vik, Arbeiderpartiet Ole Andresen, Arbeiderpartiet Hjalmar Lunde, Arbeiderpartiet Kari Olsen, Arbeiderpartiet Eva Nilsen, Arbeiderpartiet
Fredrik Lange, Høyre Kristine Lund, Høyre	Iver Ramm, Høyre Hanne Svendsen, Høyre Richard Os, Høyre Anne Bergli, Høyre
Knut Fredriksen, Fremskrittspartiet	Per Strøm, Fremskrittspartiet Frank Aakre, Fremskrittspartiet Stein Lind, Fremskrittspartiet
Berit Holm, Sosialistisk Venstreparti	Tone Green, Sosialistisk Venstreparti Liv Pedersen, Sosialistisk Venstreparti Hanne Aall, Sosialistisk Venstreparti

Her er det fire menn og tre kvinner blant dei faste medlemene. Kravet i lova om minst 40 prosent er oppfylt. Av dei 15 varamedlemene er det sju menn og åtte kvinner. Det følgjer av lova at det skal vere minst 40 prosent av kvart kjønn også blant varamedlemene. Dette kravet for varamedlemene er oppfylt, det er ikkje i strid med lova at eit parti har berre menn og eit anna har berre kvinner i gruppa av varamedlemer.

Dersom ein kommune nyttar avtaleval for val til organ i interkommunale samarbeid, for eksempel til representantskapet i eit kommunalt oppgåvefelleskap, så gjeld føresegnene om kjønnsbalanse berre for kvar einskild kommune. Medlemene frå kvar

kommune veljast i tråd med krava til kjønnsbalanse, men det er ikkje noko krav for organet som heilskap.

7.3 Forholdsval

7.3.1 Listeframlegg

Valet skjer på grunnlag av lister med framlegg til kandidatar, jf. kommunelova § 7-5 første ledd. Lova set ingen frist for innlevering av listeframlegg. Dette inneber at listeframlegg kan leggjast fram heilt til røystingstidspunktet.

Det er berre dei partia eller grupperingane som er representerte i det organet som vel medlemer (for eksempel kommunestyret), som har rett til å stille liste. Eit parti eller ei gruppering kan berre levere inn eitt listeframlegg. Dersom det blir lagt fram to ulike listeframlegg som begge inneheld kandidatar frå same parti/gruppering, kan berre eitt av dei bli godkjent.

Det er det einskilde partiet eller den einskilde grupperinga som sjølv må ta stilling til kva for eit framlegg som skal gjelde. Ved intern usemje vil det vere det alternativet som får størst oppslutning i partiet/gruppa, som blir partiet/gruppa sitt offisielle listeframlegg. I utgangspunktet har alle medlemene som er valde inn på lista, rett til å ta del i avgjerda om korleis partiet/grupperinga sitt listeframlegg skal sjå ut. Personar som har meldt seg ut av partiet eller som er blitt ekskluderte, vil likevel ikkje ha rett til å ta del i denne prosessen. Medlemer av organet som ikkje lenger representerer eit parti eller ei gruppering, vil i høve til desse føresegnene bli sett på som ei ny gruppering (eventuelt fleire grupperingar), og kan derfor stille eigne listeframlegg.

Kandidatar frå eit parti eller ei gruppering kan berre bli ført opp på listeframlegg som blir levert inn av dette partiet eller denne grupperinga, eventuelt på ei fellesliste som blir levert inn av fleire parti eller grupperingar.

Kommunelova inneheld ikkje noko krav om overskrift på listeframlegget. Etter departementet si oppfatning bør likevel lista ha ei overskrift som viser kva for gruppering(ar) som står bak framlegget.

Kvar liste kan innehalde inntil dobbelt så mange namn som det skal veljast medlemer til organet. Dette er ikkje høve til å kumulere kandidatar.

Til skilnad frå det som gjeld ved avtaleval, er det ikkje noko krav til kjønnsbalanse for organet som heilskap. Ved forholdsval er det berre krav til representasjon av begge kjønn på dei ulike listeframlegga. I § 7-5 andre ledd heiter det at dersom det skal veljast fire medlemer eller fleire, skal kvart kjønn vere representert med minst 40 prosent blant kandidatane på den einskilde lista. Viss det skal veljast to eller tre medlemer, skal begge kjønn vere representert.

Det vil vere talet på medlemene i det einskilde organet som avgjer kor mange frå kvart kjønn som skal førast opp på listeframlegga. Ved val av formannskap, som etter lova berre skal bestå av medlemer av kommunestyret, skal reglane om kjønnsmessig representasjon følgjast så langt det er mogleg. Kravet til kjønnsmessig representasjon på listeframlegga gjeld altså ikkje absolutt ved val til for eksempel formannskap. Dei som legg fram listeframlegga plikter likevel å oppfylle kravet om kjønnsrepresentasjon så langt det er mogleg også ved desse vala.

Krava i lova om at begge kjønn skal vere representert, gjeld i dei tilfella der det finst kandidatar frå begge kjønn. Dersom det skal veljast sju medlemer, må listeframlegget innehalde minst tre menn og tre kvinner blant kandidatane. Dette vil ikkje vere mogleg om partiet/gruppa består av åtte menn og to kvinner, og ein berre kan velje blant dei ti personane på grunn av krav om gjennomgåande representasjon. Ettersom føresegna skal følgjast så langt det er mogleg, vil listeframlegget måtte innehalde fem menn og to kvinner.

Listeframlegget skal vere underskrive av minst éin medlem av det partiet eller den grupperinga som står bak listeframlegget. Ved ei fellesliste må listeframlegget vere underskrive av minst éin representant for kvart parti/kvar gruppering som står bak listeframlegget. Den eller dei som skriv under må vere medlem av organet som vel. Det er berre høve til å skrive under på eitt listeframlegg, og ingen kan som nemnt vere kandidat på meir enn éi liste.

Departementet meiner at møteleiaren bør informere om dei føresegnene som gjeld for valet. Møteleiaren har ansvaret for at listene er i samsvar med lova, og som dermed bør gjere dei som står bak framlegga oppmerksame på eventuelle manglar ved framlegga. Blir desse ikkje retta, bør møteleiaren (innstille på å) avvise framlegget. Dersom nokon protesterer mot avgjerdene til møteleiaren, skal forsamlinga avgjere spørsmålet med alminneleg fleirtal.

7.3.2 Sjølve valet

Tidlegare var det slik at røystinga måtte skje skriftleg med bruk av røystesetlar. Etter lovendringa som trer i kraft 1. juni 2023, er det no opp til det veljande organet å sjølv avgjere om valet skal skje skriftleg med røystesetlar eller om det skal gjerast ved at medlemene visar røysteteikn. Utgangspunktet er framleis skriftleg val. Ved ulike oppfatningar om valmåten, skal avgjerda om røystingsmåte gjerast med alminneleg fleirtal.

Det er viktig at røysteteiknet er så tydeleg at det ikkje er tvil om kva for liste personen røyster på, men elles er det ingen krav eller føring om korleis røysteteiknet skal vises. Det kan vere med handsopprekking eller ved bruk av digitale hjelpemiddel. I eit fjernmøte kan røystinga skje ved bruk av e-post eller røysteteikn i den digitale plattformen som blir brukt i møtet.

Ved handsaminga av ei ordinær sak har folkevalde normalt røysterrett og -plikt, men ved val er det høve til å røyste blankt, jf. kommunelova § 8-1 tredje ledd andre punktum. Dette gjelder både om valet er skriftleg eller ved bruk av røysteteikn. Ved bruk av røysteteikn må det vere tydeleg at den folkevalde røyster blankt.

Valoppgjeret blir gjort av den forsamlinga som gjennomfører valet, og det vil seie av kommunestyret ved val av formannskapet og dei fleste utval. Føresegnene om oppgjeret er i § 7-6. Oppteljninga går føre seg ved at ein registrerer kor mange røyster den einskilde lista har fått.

Mandatutrekninga går føre seg på denne måten:

Ein skal dividere røystetala for kvar liste med delingstala 1, 2, 3, 4, 5 osv. (den såkalla d'Hondts metode). Plassane i organet blir deretter fordelt til dei listene som har dei største kvotientane. Har fleire lister same kvotient, går plassen til den lista som har det største røyste-talet. Har fleire lister det same røystetalet, blir valet avgjort ved loddtrekking. Ein må gjere så mange divisjonar at ein er sikker på at ein har funne fram til dei største kvotientane.

Eit eksempel kan vere der det er 13 plassar i eit organ, og det er seks lister (A-F) ved valet. Røystinga i kommunestyret med 45 medlemmer går også fram av kolonnen med delingstal 1. Denne tabellen viser korleis ein reknar seg fram til kor mange medlemmer kvar liste får:

Divisjon med:	1	2	3	4	5	6	7
A	18	9	6	4,5	3,6	3	2,57
B	14	7	4,66	3,5	2,8	2,33	2
C	7	3,5	2,33	1,75	1,4	1,16	1
D	3	1,5	1	0,75	0,6	0,5	
E	2	1	0,66				
F	1	0,5	0,33				

For å avgjere kor mange medlemmer kvar liste får, så finn ein dei 13 høgaste tala (kvotientane) i tabellen, og det er dette som avgjer kven som får dei 13 medlemene i organet. Medlemene fordeler seg slik:

Liste A: 6 medlemmer

Liste B: 4 medlemmer

Liste C: 2 medlemmer

Liste D: 1 medlem

Liste E og F: ingen medlemmer i organet.

Så langt det er mogleg, skal kvar liste få tildelt så mange varamedlemmer som ho får medlemmer, med tillegg av to, jf. § 7-6 femte ledd. Plassane til varamedlemene blir fordelte ved at ein held fram oppteljinga på same måten som for medlemene.

Krava om representasjon frå begge kjønn

Det følgjer av føresegnene om kjønnsbalanse i kommunelova, at ein må gjere endringar dersom krava i lova ikkje er oppfylt. Som hovudregel skal utpeikinga følgje rekkefølga på lista, men krava til kjønnsmessig representasjon kan føre til at det må gjerast endringar. Ein må her sjå på den gruppa den einskilde lista har fått vald inn, og ikkje på organet samla. Dette inneber følgjande:

Har lista fått minst fire medlemmer, skal kvart kjønn vere representert med minst 40 prosent frå lista. Dersom det tre eller færre medlemmer, skal kvart kjønn vere

representert. Viss det står kandidatar frå det underrepresenterte kjønn lenger ned på lista, skal desse rykke opp i det omfang det er nødvendig for å tilfredsstillе krava til krava til kor mange det må vere frå kvart kjønn.

Desse føresegnene i § 7-6 tredje ledd skal følgjast så langt det er mogleg når det gjeld val av organ der medlemene som veljast må vere medlemmer av kommunestyret og ved val av arbeidsutval der medlemene må vere medlemmer av utvalet, jf. § 7-6 fjerde ledd.

Dersom ein kommune nyttar forholdsval ved val til organ i interkommunale samarbeid, for eksempel til representantskapet i eit kommunalt oppgåvefelleskap, så gjeld føresegnene om kjønnsbalanse berre for kvar einskild kommune. Medlemene frå kvar kommune veljast i tråd med krava til kjønnsbalanse, men det er ikkje noko krav organet om heilskap.

7.4 Fleirtalsval

Når organet berre skal velje ein person, vil det ofte vere lite formålstenleg med forholdsval eller avtaleval. Etter kommunelova § 7-4 andre ledd skal mellom anna leiaren av eit organ veljast ved fleirtalsval. Reglane om fleirtalsval er i § 7-8.

Nytt i lova frå 1. juli 2023 er ei presisering i nytt § 7-8 andre ledd som gjer det klart at fleirtalsval skjer ved bruk av røysteteikn. Føresegna er no tydeleg på at fleirtalsval skal vere opne og at det ikkje er høve til skriftleg val. Dette er ei presisering av gjeldande rett. Omsynet bak regelen er at val av leiar og nestleiar til ulike organ, som for eksempel ordførar, må vere opent og synleg for alle. Det skal vere mogleg å vite kven som stemt på kven, jf. også krava til møtebok i § 11-4. Lova legg inga føringar på kva type teikn som skal brukast, så lenge det er tydeleg kven ein røyster på. Det er mogleg å røyste blankt, men det må då gjerast på ein slik måte at det blir klart at det er ei blank røyst.

I § 7-8 første ledd første punktum slår lova fast at det er den personen som har fått meir enn halvparten av dei gjevne røystene, som har vunne valet. Dersom det ikkje er nokon kandidat som har fått meir enn halvparten av røystene i den første runden, skal det vere ei ny røysting, jf. § 7-8 første ledd andre punktum. I den andre røystinga er det kandidaten som har fått flest røyster som har vunne. Viss det er to eller fleire som har fått like mange røyster i den andre runden, skal det vere loddtrekning mellom dei som har fått like mange røyster.

Eit eksempel på eit fleirtalsval kan vere at eit organ med elleve medlemer skal velje ein leiar. Det er tre kandidatar, og dei får høvesvis 5, 4, og 2 røyster kvar. Då er det ingen som har fått meir enn halvparten, og det krev ei ny røysting. I denne runden er det framleis tre kandidatar, men no tenkjer vi at dei får høvesvis 5, 5 og 1 røyster kvar. Då skal det vere loddtrekning mellom dei to kandidatane som fekk fem røyster. Hadde dei fått høvesvis 5, 4 og 2 røyster også i den andre runden, så ville personen med 5 røyster ha vunne, sjølv om det ikkje er meir enn halvparten.

8 UTTREDEN, FRITAK M.M.

8.1 Uttreden

Ein folkevald som i løpet av valperioden ikkje lenger oppfyller krava til valbarheit til eit folkevald organ, mister vervet. Personen som ikkje lenger er valbar skal etter kommunelova § 7-9 første ledd automatisk tre ut det aktuelle organet. Det kan for eksempel vere at personen flyttar til ein anna kommune, eller får ei stilling som gjer at han eller ho er utelukka frå valet etter føresegnene i § 7-3. Mister ein folkevald valbarheita, så skal det altså ikkje sendast ein søknad om uttreden eller fritak som skal handsamast i kommunestyret. § 7-9 har ein særleg regel om dei høva kor ein folkevald flyttar ut av kommunen, og ikkje lenger er valbar, men flytter tilbake til den aktuelle kommunen. Dersom han eller ho flyttar tilbake innan to år, kan personen tre inn igjen i vervet.

8.2 Fritak

Ein folkevald kan etter kommunelova § 7-9 andre ledd søke om å bli fritatt frå vervet som folkevald. Fritaket kan vere for alle verv, eller berre for einskilde verv. Det vil seie at ein folkevald kan søke om og få fritak frå vervet i formannskapet og samtidig fortsette som medlem i kommunestyret. Fritak etter § 7-9 andre ledd kan omtales som "frivillig uttreden", og skil seg derfor frå føresegnene i § 7-9 første ledd kor ein automatisk mister vervet og § 7-11 om suspensjon kor kommunestyret tar vervet som folkevald frå ein person.

Dersom ein folkevalde ikkje kan vareta vervet utan at det fører til "vesentlig ulempe for han eller henne", kan kommunestyret etter § 7-9 andre ledd fritta han eller ho for resten av valperioden eller mellombels for ein avgrensa periode. Ein kan for eksempel gje fritak for eit halvt år grunna eit studieopphald i utlandet, men fritaket kan òg vere utan

sluttdato. Dette kan vere aktuelt dersom ein medlem av kommunestyret blir statsråd eller statssekretær, ettersom ein ikkje alltid veit kor lenge vedkomande har dette vervet.

Vesentleg ulempe for den folkevalde vil typisk vere den folkevalde si helsetilstand, arbeidsforhold, familieforhold eller andre velferdsgrunnar. Ulempa må som utgangspunkt gjelde den folkevalde sjølv, og det skal normalt ikkje vere fritaksgrunn at for eksempel arbeidsgivaren ikkje er nøgd med at han eller ho er borte for å delta i møte i folkevalde organ. Det skal ikkje vere kurant å gje fritak frå eit folkevald verv. Lova krev at ulempa med å fortsette i vervet skal vere vesentleg. Når kommunestyret handsamar søknaden, skal dei leggje vekt på om grunnlaget for søknaden var kjend då personen ga samtykke til å bli vald til vervet. Ein folkevald som ikkje har nådd alderen for røysterett, har krav på fritak dersom han eller ho ber om det.

Etter § 7-9 tredje ledd kan ein person som har fått eit mellombels fritak, ikkje tre inn i vervet igjen før fritaksperioden er over. I nokre høve vil kommunestyret si avgjerd ha ei sluttdato, men det kan vere at ein gjer fritak så lenge grunnen for fritak er til stades. Det kan for eksempel vere at personen er statssekretær eller går gjennom ei medisinsk behandling. Då vil fritaksperioden vere over når personen ikkje lenger er statssekretær eller når personen ikkje lenger er sjuk, og den folkevalde kan då straks tre tilbake i vervet. Det er derfor viktig at vedtaka om mellombelse fritak er tydelege og klare på kor lenge fritaket varar, og ikkje minst om det er eit mellombels eller varig fritak.

Den folkevalde som ønsker fritak må søke om dette. Kommunestyret kan ikkje fritta nokon utan at det har kome ein søknad.

Føresegna om fritak må sjåast i samanheng med § 8-10 om permisjonar til folkevalde som har vervet som sin «hovedbeskjeftigelse». Ei søknad frå ordføraren om permisjon i samband med for eksempel svangerskap eller fødsel må i realiteten òg sjåast på som ei søknad om mellombels fritak. I slike høve vil det ikkje vere nødvendig at ordføraren i tillegg søker om fritak etter § 7-9. Ordføraren vil ha krav på permisjonen, og det er då ikkje grunnlag for kommunestyret til å avslå ein søknad om fritak. Permisjonen til den folkevalde er eit mellombels fritak og føresegnene i § 7-10 og § 7-11 om innkalling av vara og val av setjemedlem gjeld på vanleg måte.

Dersom det er ein folkevald som ønsker eit mellombels opphald i vervet etter dei same grunnane, men ikkje fyller vilkåra i permisjonsføresegna, må den folkevalde søke om fritak for ei avgrensa periode etter § 7-9 andre ledd.

8.3 Suspensjon

Viss det blir teke ut sikting eller tiltale mot ein folkevald i kommunen, kan det vere spørsmål om personen skal halde fram som folkevald. Nytt i lova er at føresegnene om suspensjon er flytta frå kommunelova § 7-11 til ny § 7-12. Samstundes har einskilde inkuriar i føresegnene om suspensjon blitt retta. Feila som er retta, gjekk ut på at nokre mindre alvorlege straffbare høve var lista opp i føresegnene og kunne føre til suspensjon, medan grovare brot ikkje var lista opp. Utanom dette er føresegnene flytta utan innhaldsmessige endringar.

Kommunestyret kan etter § 7-12 første ledd ta vervet frå ein folkevald person fram til saka er rettskraftig avgjort. Dette gjeld berre dersom siktinga eller tiltala for høve som er nemnt i straffelova §§ 151 til 154, § 170 bokstav b, §§ 171 til 175, 209 til 210, 351 til 352, kapittel 27 eller kapittel 30, og i tillegg må tilhøvet ha samanheng med utøvinga av eit verv for kommunen. Dette siste vilkåret gjeld ikkje for tilhøve som er nemnt i straffelova §§ 151 til 154.

Ein slik suspensjon gjeld berre i perioden mellom det er teke ut sikting eller tiltale, og til det er ein rettskraftig dom. I saka kan ein domstol gje dom om tap av retten til ei stilling eller eit verv, sjå straffelova § 58. Dersom domstolen ikkje har avsagt ein dom med tap av retten til vervet, skal den folkevalde personen som hovudregel ta opp att vervet som folkevald i kommunen.

Når det gjeld vervet som ordførar, har kommunestyret etter § 7-12 andre ledd eit utvida høve til å vedta suspensjon. Denne føresegna var ny i kommunelova 2018. Dersom det blir teke ut tiltale mot ein ordførar for eit tilhøve som kan straffast med fengsel i meir enn tre år, kan kommunestyret ta vervet frå ordføraren fram til saka er rettskraftig avgjort. Ei slik avgjerd må gjerast med minst 2/3 av røystene i kommunestyret.

Ei avgjerd om suspensjon er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova, som kan klagast på. Enkeltvedtaket kan også vere gjenstand for lovlegkontroll etter kapittel 27 i kommunelova.

8.4 Avgjerder om å ta vervet frå ordføraren

Etter kommunelova § 7-12 fjerde ledd kan kommunestyret sjølv vedta å ta frå ein ordførar vervet på varig basis. Dette kan berre gjerast dersom ordføraren har ein oppførsel som viser at han eller ho er uskikka til å ta hand om vervet. Det skal vere ein

høg terskel for å ta ei slik avgjerd, og det er berre aktuelt i dei tilfella der ordføraren ikkje kan fungere i sitt verv som den fremste folkevalde i kommunen. Tilhøva som kommunestyret kan leggje til grunn, treng ikkje ha samanheng med korleis ordføraren utfører vervet, og det kan vere andre høve som ligg til grunn. Eit eksempel kan vere at ordføraren utviklar alvorleg demens, og ikkje sjølv kan vurdere sin eigen situasjon. Ordføraren vil då kanskje ikkje søke fritak, sjølv om det kan vise seg nødvendig at det blir vald ein ny ordførar. Det står meir om denne typen avgjerder i Prop. 46 L (2018–2019) på side 109 og 365.

Eit slikt vedtak må ha støtte frå minst 90 prosent av medlemene i kommunestyret. Avgjerda om å ta vervet frå ordføraren er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova. Vedtaket kan også vere gjenstand for lovlegkontroll etter kapittel 27 i kommunelova.

9 OPPRYKK, NYVAL OG SUPPLERINGSVAL

9.1 Opprykk og innkalling av varamedlem

Etter kommunelova § 7-10 første ledd skal varamedlem kallast inn når ein medlem av eit folkevald organ har forfall til eit møte. Varamedlemer skal kallast inn frå den gruppa der det er forfall. Med "gruppe" er her meint den gruppa av parti som gjekk saman om å stille ei felles liste ved valet til det aktuelle organet. Uansett kven frå den aktuelle lista som har forfall, og uansett om valet ble gjennomført ved forholdsval eller avtaleval, skal varamedlemene så langt det er mogleg innkallast i den rekkjefølga dei er vald.

Det hender at ein medlem eller varamedlem til eit folkevald organ melder seg ut av partiet, og inn i eit anna parti, eller vel å vere uavhengig.

Den som er vald inn i formannskapet eller eit anna folkevald organ har både *rett* og *plikt* til å delta i møte, uavhengig av partitilknytning, så lenge vedkomande ikkje mister valbarheita eller får fritak etter søknad. Dersom vedkomande har forfall, skal varamedlem kallast inn frå det partiet han eller ho blei vald inn for, og ikkje det partiet vedkomande har meldt seg inn i. Viss ein varamedlem har skifta parti, skal vedkomande kallast inn når det er forfall frå det partiet han eller ho blei vald inn for, ikkje det partiet vedkomande no representerer.

Lova har ikkje føresegner om korleis kommunen skal omtale ein medlem som har skifta parti når det gjeld innkalling til møte, føring av protokoll m.m. Dette er det opp til kvar kommune å fastsetje.

9.2 Val av setjemedlem

Nytt i kommunelova er ei ny eigen føresegn om setjemedlemer i § 7-11. Føresegna gir ein samla regulering av val av setjemedlemer med fleire endringar frå den tidlegare regelen i kommunelova § 7-10 andre ledd.

Ny § 7-11 fastsett at dersom ein folkevald i eit anna organ enn kommunestyret eller direkte valde kommunedelsutval har eit mellombels fritak på meir enn tre månader, kan kommunestyret velje ein setjemedlem i den perioden. Føresegna presiserer at det òg kan veljast setjemedlem viss det er gitt eit tidsubestemt fritak som ein *antek* vil vare meir enn tre månader.

Setjemedlemer skal som hovudregel reknast som faste medlemer av organet så lenge dei er valde. Det vil seie at dei mellom anna skal få innkalling, kunne krevje lovlegkontroll og at dei skal teljast med når ein reknar kjønnsbalanse ved eit nyval.

For at kommunestyret kan velje setjemedlem, må det vere gjeve eit *fritak*. Som nemnt over skal permisjon etter § 8-10 reknast som eit fritak, og det kan veljast setjemedlem viss ein folkevald har fått permisjon i over tre månader. Kommunestyret kan ikkje velje ein setjemedlem sjølv om det er klart at personen ikkje vil komme på møte det neste halvåret, så lenge det ikkje er gjeve eit fritak. Då skal varamedlem innkallast etter kommunelova § 7-10 første ledd. Departementet understrekar at det ikkje *må* veljast ein setjemedlem ved fritak på meir enn tre månader. Det er frivillig om kommunane ønsker å bruke denne moglegheita. Dersom det ikkje blir vald ein setjemedlem, skal varamedlem innkallast som elles ved eit forfall til eit møte.

Det er ikkje lenger eit krav at kommunestyret må følgje rekkefølgja på lista over varamedlemer ved val av setjemedlem. Det vil seie at kommunane no har større fridom til å bestemme sjølv kven som skal veljast som setjemedlem. Regelen er at ein setjemedlem skal bli valt frå den same gruppa som medlemen som har blitt fritatt høyrde til. Gruppa skal sjølv føreslå kven som skal bli vald og informere kommunestyret om dette. Kommunestyret skal velje denne kandidaten, så framt lovkrava for å velje denne personen elles er oppfylt. Det er dei vanlege reglane om valbarheit som gjeld for setjemedlemer. Det er ikkje eit krav om å sjå på kjønnsbalansen når det skal veljast ein setjemedlem.

Det er vidare nytt at folkevalde organ som opprettar arbeidsutval sjølv kan velje setjemedlemer til arbeidsutvala. På same måte som elles, skal gruppa føreslå kven som

skal bli valt, sjå § 7-11 tredje ledd. Det folkevalde organet som oppretta arbeidsutvalet skal deretter velje denne kandidaten, så framt lovkrava for å velje personen er oppfylt.

Nytt i føresegna er òg at direkte valde kommunedelsutval har fått lik regulering som kommunestyret, slik at kommunestyret ikkje lenger kan velje setjemedlem for desse utvala. Viss ein medlem i eit direkte vald kommunedelsutval får mellombels fritak, må derfor vara bli innkalla.

9.3 Opprykk og nyval

9.3.1 Innleiing

Reglane om opprykk og nyval følgjer av kommunelova § 7-10. Ettersom det er vedteke ei ny føresegn om setjemedlemer, er reglane om opprykk og nyval i kommunelova § 7-10 forskyvd. Føresegna om opprykk er flytta frå § 7-10 tredje ledd til andre ledd, føresegna om nyval er flytta frå fjerde ledd til tredje ledd, og så vidare. I tillegg er det nytt i lova at direkte valde kommunedelsutval har fått same regulering som kommunestyret, slik at reglane er like for folkevalde organ som er valt direkte av innbyggjarane.

9.3.2 Opprykk i kommunestyret og direkte vald kommunedelsutval

Dersom ein medlem av kommunestyret trer endeleg ut av vervet (for eksempel ikkje lenger er valbar eller får fritak for resten av valperioden), skal ein varamedlem frå same liste rykke opp og ta deira plass og bli nye faste medlemer i kommunestyret, jf. § 7-10 andre ledd. Dei skal rykke opp i den rekkefølgja dei er vald, og organet må følgje lista over varamedlemer. Føresegna om opprykk gjeld no òg for direkte valde kommunedelsutval.

9.3.3 Nyval når medlemer trer endeleg ut av folkevalde organ som ikkje er direkte vald

Viss ein medlem av eit anna folkevald organ enn kommunestyret eller direkte vald kommunedelsutval trer endeleg ut av vervet eller får varig fritak, skal det veljast ein ny medlem. Dette gjeld sjølv om det er vald varamedlem. Føresegna om nyval følgjer no av § 7-10 tredje ledd. Det skal òg veljast ein ny varamedlem dersom ein varamedlem trer endeleg ut av organet.

Eit slikt *nyval* skal skje frå den same gruppa som den som trer ut av organet er med i, jf. § 7-10 tredje ledd andre punktum. Med «gruppe» viser lova til dei partia som gjekk

saman ved valet av det aktuelle organet, ikkje gruppe ved kommunestyrevalet. Dette gjer det mogleg – dersom den som trer ut høyrer til ei gruppe som er basert på samarbeid mellom fleire parti – å velje ein ny medlem frå det same partiet som den som går ut. Men det er òg mogleg å velje ein ny medlem frå eit anna parti som er med i same gruppa.

Prinsippet om representasjon frå begge kjønn gjeld òg ved nyval av medlemmer av folkevalde organ i valperioden. Føresegner om dette er tatt inn i § 7-10 tredje ledd tredje punktum. Den nye medlemmen skal kome frå det kjønn som er underrepresentert, dersom ikkje begge kjønn vil vere representert med minst 40 prosent etter utskiftinga.

Krava om representasjon av begge kjønn gjeld her i høve til *heile organet*, ikkje i høve til den einskilde gruppa. Dersom for eksempel ein mannleg medlem får fritak ut valperioden i formannskapet, som har ni medlemmer (tre kvinner og seks menn), skal det veljast ein ny medlem. Viss det er mogleg, skal kommunestyret velje ei kvinne (frå den same gruppa som den som går ut), som blir den som går inn i formannskapet. Etter utskiftinga vil dermed formannskapet bestå av fire kvinner og fem menn.

Det er dei vanlege valbarheitsføresegnene som gjeld ved nyval. Fordi det ikkje er krav om gjennomgåande representasjon i utvala, kan det vere at eit parti eller ei gruppe må finne ein ny utvalsmedlem som ikkje har stått på liste til kommunestyrevalet og som ikkje sitt i kommunestyret, for å kunne oppfylle krava til kjønnsbalanse.

Det følgjer likevel av føresegna at ein representant frå det underrepresenterte kjønn skal tre inn "hvis det er mulig". Reservasjonen er nødvendig fordi val av medlemmer til mellom anna formannskap skjer på grunnlag av lovfastsett krav om gjennomgåande representasjon. Det vil derfor kunne oppstå tilfelle kor det ikkje finst nokre medlemmer for det underrepresenterte kjønn frå den aktuelle gruppa som kan erstatte medlemmen som går ut.

Føresegnene om representasjon frå begge kjønn gjeld òg ved suppleringsval av varamedlemmer, jf. kommunelova 7-10 femte ledd. Sjå neste punkt i denne rettleiaren om suppleringsval.

Eit nyval etter § 7-10 tredje ledd skjer ved at partiet eller gruppa som treng ein ny medlem blir einige og føreslår kven som skal veljast. Kommunestyret blir informert om kven det er, og skal velje den aktuelle kandidaten så fremt kandidaten er valbar. Det er

ikkje eit fleirtalsval, og det er dermed ikkje høve for eit fleirtal av kommunestyret å velje nokon annan enn den personen som partiet eller gruppa har føreslått.

Ved nyval rykker den nye medlemen inn på den ledige plassen, og det same gjeld òg for nyvalde varamedlemer. Dersom det skal veljast ein varamedlem for å "erstatte" varamedlemen på andre plass av ei liste på fem varamedlemer, så går vedkomande inn som andre varamedlem ettersom dette er den ledige plassen. Det er òg mogleg å velje at den som er tredje varamedlem skal rykke opp på den ledige plassen, jf. Prop. 46 L (2018–2019) side 117 flg.

Nytt i lova er at folkevalde organ som har oppretta arbeidsutval sjølv kan velje nye medlemmer ved nyval til arbeidsutvalet. Dette følgjer no av kommunelova § 7-10 sjuande ledd. Framgangsmåten er lik som elles, det vil seie at gruppa i det folkevalde organet føreslår kven som skal bli valt, og at det folkevalde organet skal velje denne medlemen så lenge han eller ho er valbar.

9.4 Suppleringsval

Dersom eit parti eller ei gruppe si liste med varamedlemer til formannskapet eller eit anna folkevald organ viser seg å vere for kort, opnar kommunelova § 7-10 femte ledd for at det er mogleg å supplere på denne lista med nye varamedlemer. Medlemene blir valde på same måte som ved nyval. Ved suppleringsval kan varamedlemer veljast fast eller mellombels. Dei nye varamedlemene skal plasserast nedst på lista over varamedlemer.

10 VERKNADER AV AT FEIL

10.1 Kva skjer dersom eit organ som ikkje er lovleg samansett gjer vedtak

Spørsmålet om eit folkevald organ er samansett i samsvar med reglane om kjønnsbalanse, vald på ein ulovleg måte eller at organet har ein medlem som ikkje er valbar og kva følgjer denne eventuelle feilen kan få for dei vedtaka organet har gjort, kan dukke opp i to samanhengar. For det første kan det vere sett fram krav om lovlegkontroll etter kommunelova § 27-1. For det andre kan det vere som grunnlag i ei klage på eit vedtak etter føresegnene i forvaltningslova § 28 andre ledd.

Departementet meiner at feil om samansetninga eller valet, ikkje automatisk fører til at alle dei vedtaka organet har gjort blir ugyldige. Ein må gjere ei konkret vurdering av kvart einskild vedtak. Dersom det er grunn til å rekne med at ei feilaktig samansetning av utvalet ikkje har hatt noko å seie for innhaldet i vedtaket, vil vedtaket kunne vere gyldig, jf. prinsippet i forvaltningslova § 41.

10.2 Korleis rette feil ved valet

Nokre gonger skjer det feil med valet. Det kan for eksempel vise seg at ein ikkje har klart å følge krava til kjønnsbalanse eller at ein har vald eit medlem som ikkje er valbar. Dei som er valde til organet, skal reknast for å vere valde fram til valet kjennes ugyldig og det gjerast eit nytt val. Då kan det mellom anna bli spørsmål om organet må gjera eit heilt nytt val eller om det andre måtar å rette feilen på.

Departementet legg til grunn at kommunen berre må gjere rettingar som er nødvendig for å skapa eit lovleg samansett organ. Det betyr at viss ei gruppe eller parti for sin del ikkje har oppnådd korrekt kjønnsbalanse etter kommunelova § 7-6, eller det er vald ein person som ikkje er valbar, så gjer ein berre eit nytt oppgjer for denne lista dersom det er mogleg. Dersom det på lista ikkje er kandidatar som kan rykke opp og sikre at det er korrekt kjønnsbalanse og valbare medlemmer, må det gjerast eit nytt val av alle medlemene i organet, det vil seie et eit nyval av organet.

11 VAL OG KONSTITUERING AV NYTT KOMMUNESTYRE VED DELING AV KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR

Frå 1. januar 2024 blir Ålesund kommune, Viken fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune delt til nye einingar.

Valet i desse fylkeskommunane og Ålesund kommune hausten 2023 skal gjennomførast som om delingane allereie er gjennomført, jf. forskrift 5. oktober 2022 nr. 1705 om valg til fylkesting i 2023 i fylker som skal deles og forskrift 5. oktober 2022 nr. 1704 om valg til kommunestyre i 2023 i kommuner som skal deles.

Konstituering av nytt kommunestyre og fylkesting i kommunar og fylkeskommunar som skal delast i nye einingar er ikkje regulert i kommunelova eller inndelingslova.

Departementet har med heimel i inndelingslova § 13 og § 17 fastsett forskrifter om gjennomføring av dei einskilde delingane. I det følgjande gjer departementet greie for forskriften om gjennomføringa av deling av Ålesund kommune til Haram kommune og

Ålesund kommune. Det er gitt tilsvarende reglar i forskrifter for delinga av Viken fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Innkalling til konstituerande møte er særskilt regulert i forskrift om gjennomføring av deling av Ålesund kommune § 4, kor det følgjer at:

Ordførar i noverande Ålesund kommune kallar inn til konstituerande møte i dei to nyvalde kommunestyra innan utgangen av oktober 2023. Ordførar skal også leie dei konstituerande møta inntil ordførarar i nye Ålesund kommune og Haram kommune er valde. Elles gjeld reglane i kommuneloven § 7-1 første til fjerde ledd om konstituerande møte i nytt kommunestyre.

Nytt kommunestyre kan berre gjere vedtak som gjeld den nye kommunen. Avgjerdene som er tatt av nytt kommunestyre vil i utgangspunktet ikkje ha rettsverknad overfor den eksisterande kommunen. Slike avgjerder vil i hovudsak ikkje ha formell verknad før etter at den nye kommunen formelt trer i kraft 1. januar 2024.

Etter forskrifta § 5 blir funksjonsperioden til kommunestyret i noverande Ålesund kommune forlengde ut over valperioden og fram til ikraftsetjinga av dei nye kommunane 1. januar 2024. Etter at kommunestyra i dei nye kommunane er konstituerte og fram til 31. desember 2023, blir ansvaret og fullmaktene til kommunestyret i noverande Ålesund kommune avgrensa til det som er nødvendig for å avslutte verksemda i den noverande kommunen. Den eksisterande kommunen er ansvarleg for den daglege drifta i kommunen og for tenestetilbodet til innbyggjarane fram til dei nye kommunane trer i kraft.

Funksjonsperioden for andre organ i kommunen vil ha ei tilsvarende avgrensing, både når det gjeld funksjonsperiode og fullmakter. Dette følgjer av at kommunestyret som øvste organ i kommunen har fått kompetansen sin avgrensa etter denne føresegna. For eksempel vil kontrollutvalet i noverande Ålesund kommune vere i funksjon fram til 31. desember 2023, og kontrollverksemda deira vil berre omfatte noverande Ålesund kommune. Departementets rundskriv til forskriftene om gjennomføring av delingane er publisert på regjeringen.no:

[Rundskriv H-5/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Ålesund kommune](#)

[Rundskriv H-8/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Troms og Finnmark fylke - regjeringen.no](#)

[Rundskriv H-7/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Vestfold og Telemark fylke - regjeringen.no](#)

[Rundskriv H-6/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Viken fylke - regjeringen.no](#)

Utgeve av:
Kommunal- og distriktsdepartementet

Publikasjonar er tilgjengelige på:
www.regjeringa.no
Publikasjonskode: H-2545 N
Juni 2023

Kan opprette slike rådgivende utvalg med skreddersydd sammensetning

Kommunal Rapport 21.08.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Men i praksis vil det gjerne være utelukket å velge en tilsatt som medlem av et utvalg når hen er tilsatt i en del av kommuneadministrasjonen som har ansvar for saksbehandling på utvalgets saksområde.

SPØRSMÅL: Eg har nokre spørsmål til Bernt sitt «Bernt svarer» datert 5. juni. I svaret opnar Bernt for at det er mogleg å opprette eit rådgjevande utval etter bestemminga i kommunelova.

I spørsmålet som vert stilt, er det presisert at dei ynskjer eit utval med medlemmer frå både politikk og administrasjon, og Bernt konkluderer med at det er mogleg å eit slikt utval.

Dette er ein ganske anna tilnærming enn det som har vore praktisert i dei fleste kommunar etter den nye kommunelova. Til dømes skriv Baldersheim et.al. i rapporten «Styrket lederskap i kommunal sektor – gjeldende rett, roller og rolleforståelse mellom folkevalgte og kommunedirektør» at: «Det er etter loven ikke adgang til å blande administrasjon og folkevalgte i et og samme folkevalgte organ.»

Dette støtter seg nok på teksten i kap. 8.6.2.3 i NOU 2016:4 som mellom anna uttalar at: «En del kommuner har forsøkt å etablere ulike varianter av organer som på ulikt vis har blandet folkevalgte og administrasjonen. Dette har til dels medført kritikk og til dels en usikkerhet om hva som er lovlig, og hva som ikke er lovlig. Formålet er gjerne å trekke faglighet inn i de politiske vurderingene og å skape effektive og kunnskapsrike organisasjoner. Utvalget mener at dette skillet mellom folkevalgte og administrasjon er viktig, og at det bør fastholdes. Å skulle åpne for noen form for kombinasjonsutvalg vil være uryddig.»

Om eg prøver å tolke Bernt i beste mening, så seier han i sitt svar at det er høve til å ha eit folkevald organ kor tilsette i kommunen vert oppnemnt som folkevalde, men då representerer dei ikkje kommunedirektøren. Det er ikkje noko nytt, men då forsvinn også føremålet med det rådgjevande utvalet som spørsmålsstiller seier skal vere samansett «av brukere, pårørende, ansatte, folkevalgte, representant for eldrerådet og administrasjonen.»

At kommunedirektøren ikkje sjølv møter i utvalet, og kan delegere til ein eller fleire i administrasjonen er såleis greitt, men det er då ikkje det utvalet med både folkevalde, brukarar, pårørende og administrasjon som medlemmer som spørsmålsstiller etterlyser. Er Bernt samd i at det i tråd med kommunelova ikkje er høve til å ha folkevalde organ kor representantar frå administrasjonen er medlem (altså i kraft av posisjon, ikkje person).

SVAR: Her har jeg åpenbart vært enten uklar eller for knapp. Men slik ser jeg altså på dette: Svaret er fortsatt at man kan opprette slike rådgivende utvalg med skreddersydd sammensetning, men at det må skje etter reglene i [kommuneloven § 5-7](#) om oppretting av utvalg.

Kommunestyret velger selv medlemmene av disse, og kan ikke overlate dette til andre. Man kan «skreddersy» utvalget slik at man sikrer representasjon fra ulike grupper eller fagfelt, men det kan bare skje ved at man ber om forslag fra ulike miljøer og så vurderer hvor langt og eventuelt hvordan man vil ta hensyn til disse. Selve valget vil da normalt skje ved avtalevalg etter [kommuneloven § 7-7](#), der kommunestyret enstemmig velger hele utvalget sammen.

Valgbare til utvalg er etter [kommuneloven § 7-2](#) alle som er bosatt med stemmerett i kommunen, med unntak for de som er tilsatt i stilling som nevnt i [kommuneloven § 7-3](#) første avsnitt, blant annet

«kommunedirektøren i kommunen eller fylkeskommunen og hans eller hennes stedfortreder, og kommunalsjefer, etatsjefer og ledere på tilsvarende nivå».

Når den tilsatte møter i utvalget som en folkevalgt, kan hen ikke instrueres av noen om hvordan hen skal utøve sitt verv. Men en tilsatt i kommunen er inhabil og må fratre ved behandlingen av en sak som hen har vært med på å tilrettelegge grunnlaget for en forvaltningssak i administrasjonen.

Dette siste innebærer at det i praksis gjerne vil være utelukket å velge en tilsatt som medlem av et utvalg når hen er tilsatt i en del av kommuneadministrasjonen som har ansvar for saksbehandling på utvalgets saksområde. Det vil da kunne være vanskelig å dokumentere at den tilsatte ikke har hatt noen del i saksbehandlingen i saker som skal behandles i utvalget på grunnlag av saksforelegg fra administrasjonen.

Og selv om dette helt konkret er riktig, vil det lett oppleves som ubehagelig at den tilsatte skal være med og vurdere og ta stilling til en sak som er forberedt eller på annen måte behandlet av hans eller hennes nære kolleger.

Men dette er i alle fall først og fremst et formelt problem. Hvis kommunedirektøren mener at en av de tilsatte bør delta i forhandlingene i utvalg, kan direktøren fastsette at vedkommende skal møte på vegne av direktøren i utvalget, se [kommuneloven § 13-1](#) femte avsnitt, siste setning.

Kommunedirektøren kan også i stedet be om en bestemt tilsatt får anledning til å møtet sammen med kommunedirektøren, og at utvalget gir hen anledning til å holde innlegg der det blir gjort rede for bestemte sider av saken.

Så svaret på spørsmålet er at man kan trekke tilsatte i kommunen inn i saksbehandlingen i et rådgivende utvalg, men at her må det skilles skarpt mellom funksjon som folkevalgt og å delta i forhandlingene på vegne av administrasjonen.

Kontrollutvalgets budsjett for 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

27/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/63 - 36

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til det framlagte forslag til driftsbudsjett for 2024 for kontrollutvalget - med en total ramme på kr. 2 127 500.
2. Budsjettforslaget tar ikke høyde for et eventuelt ekstraordinært ressursbehov i kontrollsammenheng.
3. Forslaget oversendes kommunedirektøren for innarbeiding i budsjettforslaget for kommunen samlede virksomhet.

Andre saksdokumenter - ikke vedlagt

Budsjettvedtak i representantskapet for 2024 for Konsek Trøndelag IKS
Økonomiplan for Revisjon Midt-Norge SA

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal årlig utarbeide forslag til budsjett på bakgrunn av ressursbehovet knyttet til kontroll- og tilsynsarbeidet overfor kommunestyret. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §2 fastsetter kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet.

«Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.»

Utvalgets oppgaver er i det alt vesentlige lovpålagt, og utvalgets ansvar er i første rekke å påse at lovens pålegg blir etterlevd. Utvalgets ansvarsområde kan deles inn i tre områder, kjøp av revisjonstjenester, kjøp av sekretariatstjenester samt kontrollutvalgets egne aktiviteter.

Honorarene for revisjonstjenester og sekretariatstjenester vedtas av det øverste selskapsorganet for henholdsvis for Revisjon Midt-Norge SA og for Konsek Trøndelag IKS.

Årsmøte i Revisjon Midt Norge SA har ennå ikke behandlet revisjonshonorarene for 2024. Ved budsjettarbeidet her har vi lagt selskapets økonomiplan til grunn, oppjustert med 5%.

De øvrige kostnader er godtgjørelser mv. for kontrollutvalgets medlemmer og andre kostnader i forbindelse med møteavvikling. I tillegg er det tatt høyde for et eventuelt opplæringsbehov samt at kontrollutvalgets medlemmer skal kunne holde seg faglig oppdatert. Det er også tatt høyde for eventuell fornyelse av digitalt utstyr for de faste medlemmene. Satsene for godtgjøring til folkevalgte mv. fastsettes av kommunestyret.

På bakgrunn av dette har en satt opp følgende forslag til budsjetttramme og økonomiplan for perioden 2024-2027:

Budsjett og økonomiplan	2024	2025	2026	2027
Kontrollutvalgets drift	185 000	185 000	185 000	185 000
Kjøp av tjenester fra Konsek Trøndelag IKS	388 500	400 000	412 000	424 500
Kjøp av tjenester fra Revisjon Mid-Norge SA	1 539 000	1 555 000	1 571 000	1 587 000
Kjøp av tjenester	0	0	0	0
Medlemskap i foreninger (FKT)	15 000	15000	15000	15000
Sum ramme kontroll og tilsyn	2 127 500	2 155 000	2 183 000	2 211 500

Det legges opp til at kontrollutvalget selv fordeler tildelt ramme - etter at total ramme for kontroll og tilsynsarbeidet er blitt fastsatt av kommunestyret. I forslaget til total ramme er det ikke lagt opp til endringer i det samlede aktivitetsnivå. Alle kostnader mht. kontroll og tilsyn skal for øvrig føres på funksjon 110.

Vurdering

Kontrollutvalget har et vidt arbeidsfelt og er kun underordnet kommunestyret.

Kontrollutvalgets tilsyn er ikke avgrenset til økonomiske forhold. Kontrollutvalget skal også påse at saksforberedelse og beslutningsprosess, både i administrasjonen og i de øvrige politiske organer, fungerer på en måte som garanterer oppfyllelse av alle faglige krav og ivaretar grunnleggende rettsikkerhetshensyn overfor kommunens innbyggere og andre som måtte bli berørt av vedtakene.

Kontrollutvalgets ansvar er i første rekke et påseeransvar. Utvalgets rolle vil derfor først og fremst være bestiller rollen. En viktig del av dette ansvaret vil være å påse at bestillingen til revisor tilfredsstiller kommunens behov til enhver tid.

Aktiviteten mht. regnskapsrevisjon følger i det vesentlige av det lovgitte revisjonsmandatet. Dette er for øvrig blitt utvidet med den nye kommuneloven - og med det blir kravene til kommunenes egenkontroll også innskjerpet. Bl.a. stilles nå krav til at regnskapsrevisor også skal gjennomføre en forenklet etterlevelseskontroll (kontroll med at lov og vedtak etterleves) på enkelte områder. Isolert sett vil dette kreve mer ressurser.

Foruten regnskapsrevisjon er kontrollutvalgets viktigste verktøy forvaltningsrevisjon. Dersom kommunen ønsker å øke antall bestillinger til revisor, må det settes av større ressurser. Det samme gjelder dersom kommunen ønsker mer krevende prosjekter, som eventuelt også fordrer innleie av ekstern fagkompetanse på det enkelte fagområdet.

Mange lovkrav er formulert som et krav om forsvarlighet (såkalt rettsbundet skjønn - som kan overprøves av statlige myndigheter mv.). Kommunestyret kan og bør imidlertid også vurdere hvorvidt kommunens frie skjønn utøves i samsvar med kommunens verdier og egne retningslinjer mv. Dersom kommunestyret ønsker produksjonen vurdert opp mot slike og andre faglige spørsmål vil krav om innleie av ekstern fagkompetanse ved forvaltningsrevisjon o.l. kunne være aktuelt.

Både økt aktivitet og mer krevende leveranser til kontrollutvalget vil også kunne medføre økt ressursbehov hos sekretariatet.

Ved budsjetteringen har en lagt til grunn nåværende aktivitetsnivå.

Orientering fra kommunedirektøren - oppfølging av sak 20/23

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

28/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 22/117 - 15

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Vedlegg

Orienteringsnotat til kontrollutvalget september 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget ba i sak 20/23 kommunedirektøren om en orientering i neste møte om kommunens arbeid med:

- a. bærekraft og bærekraftsrapportering
- b. internkontroll i en utvalgt enhet
- c. etikk og åpenhet i kommunen

Punktene a. og c. er besvart i vedlagte notat.

Representanter for vann og avløp vil presentere internkontrollsystemet for deres ansvarsområde i møtet.

Dato: 11.09.2023

Notat

Orienteringsnotat til kontrollutvalget, september 2023

På bakgrunn av vedtak, fattet i sak 20/23, behandlet i kontrollutvalget, den 19. juni 2023, orienterer kommunedirektøren om følgende:

- bærekraft og bærekraftsrapportering
- internkontroll i en utvalgt enhet
- etikk og åpenhet i kommunen

Bærekraft og bærekraftsrapportering

Utgangspunktet for kommunens bærekraft og bærekraftsrapportering er FN's bærekraftsmål.

FN definerer bærekraftig utvikling som «*Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*».

[FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål](#) er verdens felles arbeidsplan for å sikre bærekraftig utvikling.

Bærekraftsmålene reflekterer tre dimensjoner i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Disse dimensjonene er gjensidig avhengige og må tas hensyn til samtidig om noe skal være bærekraftig.

Plan- og bygningsloven, Kommuneloven og Folkehelseloven stiller krav om at kommunen skal planlegge helhetlig og samordnet for å hensynta alle bærekraftsdimensjonene samtidig, bidra til bærekraftig utvikling og nå bærekraftsmålene.

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 er Levangers plan for bærekraftig utvikling

FNs bærekraftsmål ligger til grunn for mål, strategier og målindikatorer i Kommuneplanens samfunnsdel.

Helhetlig og samordnet planlegging og samtidig ivaretagelse av de tre bærekraftsdimensjonene sikres ved at Kommuneplanens samfunnsdel inngår i kommunens plan- og styringssystem.

Mål, strategier og målindikatorer for alle sektorer og fagområder er samlet og samordnet i planen, og planen er førende for kommunens drift og utvikling. Mål og strategier følges opp i Kommuneplanens arealdel og temaplaner og mål og strategier følges også opp gjennom helhetlig budsjettering og samordning av drifts- og investeringstiltak og oppdrag (endrings- og utviklingsprosesser) i Handlings- og økonomiplanen/Budsjettet.

Bærekraftsrapportering i årsberetningen

Årsberetningen omhandler om bærekraftsrapportering med fokus på økonomi, klima og miljø og sosiale forhold (kommunens tjenesteområder).

I årsberetningens kapittel «vurderinger av utviklingstrekk og veien videre» er målene og måleindikatorerne i kommuneplanens samfunnsdel 2021 – 2030 lagt til grunn for en egen vurdering av om vi har bærekraftig utvikling i Levanger. Her har strategisk lederteam og prosessledergruppe for kommuneplan i fellesskap gjort en tverrsektoriell og samlet vurdering av utviklingstrekk, utfordringer og muligheter.

Utfordringer og muligheter er beskrevet i årsberetningen. Status for drifts- og investeringstiltak og oppdrag som følger opp strategiene i kommuneplanens samfunnsdel rapporteres både i tertialrapporter og i årsberetningen.

Vurderingene i årsberetningen innarbeides i kommunens felles samfunnsanalyse og kunnskapsgrunnlag. Som ligger til grunn for revidering og utarbeidelse av planer.

Bærekraftig utvikling krever helhetlig ressursforvaltning

Gjennom prosjektet «helhetlig ressursforvaltning» og i tett samarbeid med enhetsledere, pågår det et arbeid for å utvikle en mer endringsvillig organisasjon med helhetlig og bærekraftig ressursforvaltning og samordnede tjenester, til beste for innbyggere på både kort og lang sikt. Prosjektet involverer alle ledernivå, samt tillitsvalgte i organisasjonen.

Gjennom dette prosjektet skal det utvikles:

- metoder og verktøy for grensekryssende og brobyggende ledelse
- økt relasjonell kapasitet i organisasjonen, der fagområdene har god kjennskap til hverandre og samarbeider godt
- økonomistyring som ivaretar kommunens samfunns mål og langsiktig handleevne

Prosjektet har fokus på fellesløft/satsningsområder som

- planlegging og gjennomføring av fornyingsarbeid for å utvikle bærekraftige tjenester som møter demografiske endringer
- innovasjon gjennom digitalisering, samskaping og utvikling av kultur og helhetlig og bærekraftig ressursforvaltning
- Kompetanseløft ved å søke og dele kunnskap i nettverk
- Forebygging av ungt utenforskap. Dette skjer gjennom «temaplan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblem».

Prosjektet planlegges gjennomført i perioden 2024 – 2027, og det er søkt om skjønnsmidler for 2023/2024.

Internkontroll i en utvalgt enhet

I møte vil representanter for vann og avløp presenterer internkontrollsystemet for deres ansvarsområde.

Etikk og åpenhet i kommunen

Etikk og åpenhet er beskrevet i kommunes etiske plattform. Vi passer på at alle nyansatte får informasjon og at de signerer på at den etiske plattformen er lest og forstått. Vi har også jobbet med helsefremmende og etisk bevisste arbeidsplasser gjennom lederutviklingsprogram og kommunens ledelsesplattform. Nedenfor er plattformen gjengitt i sin helhet.

Etisk plattform

Levanger kommunes etiske plattform skal bidra til bevisstgjøring av medarbeidere og andre som utfører arbeid for kommunen. Våre holdninger og handlinger, påvirker innbyggernes tillit til kommunen. Vi har alle et personlig ansvar for hvordan vi opptrer. En åpen kultur for å samtale om etiske spørsmål, er nødvendig for å utvikle et godt etisk og faglig skjønn.

Den etiske plattformen gjelder for alle ansatte og folkevalgte i Levanger kommune. Den skal fremme bevissthet omkring etiske tema og bidra til å styrke kommunens omdømme, klargjøre hva som er akseptabel praksis og gi veiledning i vanskelige vurderinger.

Vi legger kommunens grunnleggende verdier lojalitet, ærlighet og respekt til grunn for vårt arbeid. Det grunnleggende er at man skal behandle andre slik man selv ønsker å bli behandlet.

Levanger kommunes etiske plattform skal bidra til bevisstgjøring av medarbeidere og andre som utfører arbeid for kommunen. Våre holdninger og handlinger, påvirker innbyggernes tillit til kommunen. Vi har alle et personlig ansvar for hvordan vi opptrer. En åpen kultur for å samtale om etiske spørsmål, er nødvendig for å utvikle et godt etisk og faglig skjønn.

Den etiske plattformen gjelder for alle ansatte og folkevalgte i Levanger kommune. Den skal fremme bevissthet omkring etiske tema og bidra til å styrke kommunens omdømme, klargjøre hva som er akseptabel praksis og gi veiledning i vanskelige vurderinger. Vi legger verdiene lojalitet, ærlighet og respekt til grunn for vårt arbeid. Det grunnleggende er at man skal behandle andre slik man selv ønsker å bli behandlet.

Lojalitet

Arbeidsforholdet skal være preget av gjensidig lojalitet mellom arbeidstaker og virksomheten. Lojalitetsplikt innebærer at vi skal opptre i samsvar med kommunens interesser. Vi skal overholde lover og retningslinjer som gjelder for Levanger kommunes virksomhet. Dette innebærer også at alle skal forholde seg lojalt til vedtak og avgjørelser som er truffet.

Det er ikke lojalt å bidra til å skjule kritikkverdige forhold i virksomheten.

Ærlighet

Vi skal være ærlige med hverandre og omverdenen.

Respekt

Vi i kommunen har et felles ansvar for å vise respekt for tjenestemottakere, kolleger og andre.

KOMMUNENS OMDØMME

- Vi i Levanger kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak.
- Vi skal fremstå på en måte som fremmer kommunens omdømme og tillit blant innbyggerne.
- Når vi avslutter vårt arbeidsforhold, skal vi opptre slik at innbyggernes tillit til kommunen ikke svekkes, eller at kommunens interesser i et forhandlings- eller samhandlingsforhold ikke blir skadelidende.

ÅPENHET OG DIALOG

- Vi lytter til innbyggernes innspill gjennom dialog, brukermedvirkning og høringer.
- Vi sikrer offentlighetens krav på åpenhet og innsyn og opptrer profesjonelt i kontakt med media.
- Vi opptrer ikke som representanter for kommunen når vi deltar i samfunnsdebatten som privatpersoner

YTRINGSFRIHET

- Vi har en grunnleggende rett til å ytre oss både kritisk og positivt om kommunens virksomhet.
- Når vi ytrer oss i offentlig media, skal det framgå tydelig når ytringen er på egne vegne og ikke en ytring eller uttalelse på vegne av kommunen.

- Vi skal opptre varsomt i bruk av sosiale medier. Vær varsom med bruk av begreper som kan virke stigmatiserende eller har form som klare personangrep.

FORTROLIGE OPPLYSNINGER - INFORMASJON

- Vi skal behandle alle saksopplysninger etter gjeldende lovverk.
- Opplysninger som mottas i forbindelse med arbeidet i kommunen, skal behandles respektfullt og ikke brukes til personlig vinning.

ARBEIDSMILJØ

- Vi skal bidra til et godt og inkluderende arbeidsmiljø.
- Diskriminering, mobbing og trakassering skal ikke forekomme. Vi skal vise ansvarlighet ved å gripe inn dersom uønsket adferd observeres på arbeidsplassen.

VARSLING

- Vi har plikt og rett til å varsle om kritikkverdige forhold.
- Før varsling skjer, skal forholdet være forsøkt tatt opp internt.
- Varsling rapporteres ved alvorlige uetiske forhold, avvik rapporteres ved uønskede hendelser, feil og mangler, skader og nestenulykker.
- Ledelsen skal ivareta den som varsler og ta ansvar for at kritikkverdige forhold blir rettet opp.

Kommunen har ellers egne rutiner om varsling.

HABILITET

- Alle som treffer beslutninger og tilrettelegger for beslutninger i Levanger kommune, er bundet av forvaltningslovens habilitetsregler.
- Vi har en selvstendig plikt til å vurdere egen habilitet og å varsle overordnede om eventuell inhabilitet slik at man kan fritas fra videre befatning med saken. Folkevalgte skal på samme måte ta opp spørsmål om habilitet i aktuelt folkevalgt organ.
- Ved tvil om habilitet skal den ansatte avklare dette med nærmeste leder.

VERV OG BIERVERV

- Vi kan ikke inneha verv eller annet lønnet oppdrag som er uforenelig med den kommunale arbeidsgivers interesser, eller er egnet til å svekke tilliten til kommunen.
- Det må være åpenhet om ansattes verv og bierverv, som kan ha betydning for tjenesteutøvelsen. Arbeidsgiver skal være gjort kjent med arbeidstakers verv og bierverv.

FORVALTNING AV VERDIER

- Vi arbeider for fellesskapets beste og sørger for at kommunens økonomiske verdier forvaltes forsvarlig.
- Vi tar hensyn til miljøet og bidrar til reduksjon av energibruk og klimautslipp.
- Kommunens eiendeler skal i hovedsak kun benyttes i kommunens tjeneste.
- Vi plikter å melde fra til arbeidsgiver om forhold hun eller han blir kjent med og som kan påføre arbeidsgiver, ansatte eller omgivelsene tap eller skade, slik at det kan iverksettes tiltak for å unngå eller begrense tapet eller skaden.
- Vi er ansvarsfulle når vi er satt til å forvalte brukeres penger og eiendeler

GAVER, REPRESENTASJON OG ANDRE FORDELER

- Vi mottar ikke gaver eller andre personlige fordeler av vesentlig verdi i vårt arbeid. Dette kan være reiser, bevertning, rabatter eller andre ytelser som kan gi oss selv eller andre en uberettiget fordel.
- Vi skal ikke gi eller tilby gaver eller andre fordeler som kan påvirke mottakeren.

- Middager og sosiale sammenkomster i forbindelser med møter, forhandlinger og lignende, kan aksepteres i rimelig omfang.
- Representasjonsoppdrag skal godkjennes av nærmeste leder.
- Ved sammenkomster i kommunal regi skal det ikke serveres alkohol betalt av kommunen. Unntak kan gjøres når det er inviterte gjester.

KONSEKVENSER VED BRUDD

- Brudd på den etiske plattformen kan få konsekvenser for arbeidsforholdet i henhold til Kommunenes arbeidsreglement.
- Levanger kommune skal utøve høy etisk standard i behandlingen av ansatte som har brutt, eller mistenkes for å ha brutt kommunens etiske plattform.

I tillegg finnes yrkesetiske retningslinjer for ulike fagprofesjoner for ansatte i flere yrkesgrupper.

Peter Ardon
kommunedirektør

Forenklet etterlevelseskontroll med den økonomiske internkontroll

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

29/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE-216 - Revisjon**Arkivsaknr** 22/269 - 14**Forslag til vedtak**

1. Kontrollutvalget forventer at kommunedirektøren bringer forholdet i orden og ber om en skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren om dette innen 31.05.24.
2. Kontrollutvalget ber om årlige redegjørelser om internkontrollen fra kommunedirektøren.
3. Kontrollutvalget ber om en dialog med kommunedirektøren om hensiktsmessig tidspunkt for disse tilbakemeldingene til kontrollutvalget.

Vedlegg

Uttalelse forenklet etterlevelseskontroll 2022 Levanger kommune

Brev nr 2 vedrørende manglende etterlevelse av kommunelovens kap 25

Forenklet etterlevelseskontroll 2022 - oppfordring til å uttale seg

Kommunens svar på revisors brev nr. 2 om manglende etterlevelse av kommunelovens kap 25

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har mottatt rapport etter gjennomført forenklet etterlevelseskontroll samt nummerert brev fra revisor, se vedlegg.

Forenklet etterlevelseskontroll skal gi moderat sikkerhet i forbindelse med etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen. Dersom revisor avgir en konklusjon med modifikasjon som skal dette kommuniseres til kontrollutvalget i form av et nummerert brev. Jf. RSK 301, pkt. 17.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummerert brev som ikke er blitt tilfredsstillende fulgt opp. Kontrollutvalget plikter i så fall å rapportere dette til kommunestyret.

Revisors rapport etter gjennomført forenklet etterlevelseskontroll

Etterlevelse av kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven fremkom i revisors risiko- og vesentlighetsvurderingen, se også sak 46/22.

Revisor gir i sin konklusjon uttrykk for at kommunen har mangelfull etterlevelse av bestemmelsene i kommunelovens kapittel 25 om internkontroll. Se rapporten for nærmere informasjon.

Revisors brev nummer 3.

Revisor påpeker at kommunen har mye bra internkontroll i enhetene, men i varierende grad beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Når det gjelder oppfølging som sikrer at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enhetene i kommunen vises det i stor grad til Compilo og delegert ansvar til ledere og fagansvarlige. Revisor opplyser at en ser lite dokumentasjon på, eller spor etter denne «overvåkingen» av internkontrollen.

Revisor har ikke mottatt beskrivelse av rutiner som dokumenterer at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold. Avvik som blir meldt i Compilo har rutiner for behandling og evaluering, men revisor har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i Compilo, eller at disse har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner.

Når det gjelder kravet om rapportering tilfredsstillende kommunen kravene.

Samlet vurderer revisor det slik at at det må avgis en konklusjon med modifikasjon pga. de avdekkede svakheter.

Kommunedirektørens tilsvare

"Kommunedirektøren har gjennomgått revisors betraktninger rundt kommunens internkontroll, og har ingen bemerkninger til konklusjonen som trekkes under punkt 1).

Ellers ønsker kommunedirektøren å kommentere at nye rutiner er under utarbeidelse som nevnt i revisors brev nr. 2. Det er igangsatt et arbeid med et eget investeringsreglement og nytt økonomi- og finansreglement vil utarbeides høst 2023. Alle disse reglementene vil bli fremlagt for godkjenning av nytt kommunestyre. Det er også igangsatt et arbeid med å ta i bruk flere av de «kontrollmuligheter» som ligger i Framsikt, i første omgang en modul for lønnsprognoser som vil kunne bidra til lettere å kunne avdekke og dokumentere avvik innen lønnsområdet ved kommunens enheter. Ellers er det planlagt å ta i bruk en ny modul i Framsikt knyttet til virksomhetsstyring og -planlegging. Denne modulen vil bidra til at etterlevelse av rutiner for internkontroll i langt større grad vil kunne dokumenteres.

Revisor og kontrollutvalg vil holdes orientert om arbeidet fremover."

Vurdering

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen er en relativt ny oppgave for revisor. I henhold til KL. § 24-9 skal regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen. Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Dette ble gjort i sak 46/22.

Systematisk arbeid med internkontroll krever at den er basert på risiko og vesentlighetsvurderinger. Systematisk arbeid innebærer videre jevnlig evalueringer for å avdekke eventuelle endringsbehov.

Kommunen har mye av internkontrollen på plass, men at det er noen forbedringspunkter. Eksempelvis er det kun i varierende grad beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Videre vil en anta at dersom kommunen hadde kunnet dokumentere at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at

internkontrollen er tilpasset kommunens/området størrelse, egenart og risikoforhold ville revisor ha fått den etterspurte dokumentasjonen.

Kontrollutvalget anbefales derfor å følge kommunens arbeid med internkontroll tett - med særlig oppmerksomhet rettet mot kommunens egne risiko og vesentlighetsvurderinger, samt kommunens egne evalueringer.

Til kontrollutvalget i Levanger kommune

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no

T +47 907 30 300

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen.

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Levanger kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2022 foretar kontroll på etterlevelse av kapittel 25 Internkontroll i kommuneloven.

Valgte kriterier

1) Internkontroll

- a. Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
- b. Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
- c. Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?

2) Rapportering

- a. Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn til kommunestyret?
- b. Hvor ofte rapporteres det?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Når det gjelder punkt 1) ser vi at Levanger kommune har mye bra internkontroll i enhetene, men i varierende grad beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Når det gjelder oppfølging som sikrer at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enhetene i kommunen vises det i stor grad til Compilo og delegert ansvar til ledere og fagansvarlige. Vi ser lite dokumentasjon på, eller spor etter denne «overvåkingen» av internkontrollen.

Vi har heller ikke mottatt beskrivelse av rutiner som dokumenterer at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold.

Avvik som blir meldt i Compilo har rutiner for behandling og evaluering, men vi har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i Compilo, eller at disse har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner. Kommunen bruker Framsikt ved utarbeidelse av budsjett og oppfølging av budsjettavvik, og på det området er det muligheter for god dokumentasjon av utført kontroll.

For punkt 2) har Levanger kommune hatt en årlig rapportering om internkontroll og resultater av statlige tilsyn til kommunestyret. Dette ble gjort i årsberetningen for 2022.

Kommunens egen rapportering til kommunestyret viser til at det i tiden fremover vil bli utarbeidet nye rutiner.

Konklusjon med forbehold

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis har vi ut fra forhold omtalt i «Grunnlag for konklusjon med forbehold» grunn til å anta at Levanger kommune i det alt vesentlige ikke etterlever bestemmelsene i kommunelovens § 25-1 for valgte kriterier.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Levanger kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Steinkjer, 20. juni 2023

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Til kontrollutvalget i
Levanger kommune

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no

T +47 907 30 300

Brev nr 2

NEGATIV UTTALELSE TIL FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL MED ØKONOMIFORVALTNINGEN 2022

Revisor har gjennom forenklet etterlevelsesrevisjon for 2022 avdekket at Levanger kommune i det alt vesentlige ikke etterlever valgte kriterier fra kommunelovens kapittel 25 Internkontroll.

Valgte kriterier:

- 1) Internkontroll
  - a. Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
  - b. Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
  - c. Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?
- 2) Rapportering
  - a. Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn til kommunestyret?
  - b. Hvor ofte rapporteres det?

Faktiske forhold

1. Når det gjelder punkt 1) ser vi at Levanger kommune har mye bra internkontroll i enhetene, men i varierende grad beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Når det gjelder oppfølging som sikrer at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enhetene i kommunen vises det i stor grad til Compilo og delegert ansvar til ledere og fagansvarlige. Vi ser lite dokumentasjon på, eller spor etter denne «overvåkingen» av internkontrollen. Vi har heller ikke mottatt beskrivelse av rutiner som dokumenterer at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold. Avvik som blir meldt i Compilo har rutiner for behandling og evaluering, men vi har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i Compilo, eller at disse har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner. Kommunen bruker Framsikt ved utarbeidelse av budsjett og

oppfølging av budsjettavvik, og på det området er det muligheter for god dokumentasjon av utført kontroll.

Det konkluderes for disse kriteriene med mangelfulle rutiner, og kommunen har i egen rapportering varslet at de er i gang med å utarbeide nye rutiner.

2. For punkt 2) har Levanger kommune hatt en årlig rapportering om internkontroll og resultater av statlige tilsyn til kommunestyret. Dette ble gjort i årsberetningen for 2022. Kriteriene i punkt 2 er tilfredsstillende fulgt opp.

Steinkjer, 20. juni 2023

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Fra: [Knut Tanem](#)
Til: [Paul Ivar Stenstuen](#)
Emne: VS: Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen 2022
Dato: 21. juni 2023 09:40:57
Vedlegg: [image002.png](#)

Med vennlig hilsen

Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig
M +47 958 92 654 | [Teams](#)

Fra: Knut Tanem
Sendt: fredag 2. juni 2023 12:32
Til: Ardon, Peter <peter.ardon@levanger.kommune.no>
Kopi: Kjeldsen, Arnstein <arnstein.kjeldsen@levanger.kommune.no>
Emne: Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen 2022

Hei!

Vi hadde i 2022 en forenklet etterlevelseskontroll rettet mot kommunens internkontroll etter kapittel 25 i kommuneloven med følgende kriterier:

1. Internkontroll
  - a. Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
  - b. Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
  - c. Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?
2. Rapportering
  - a. Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn til kommunestyret?
  - b. Hvor ofte rapporteres det?

Noe av hensikten var å rette fokuset mot et område der vi mener at det for de fleste kommuner er et forbedringsområde. Vi må beklage at konklusjon på kontrollen har dratt ut i tid, og vi ser at flere og «sprikende kriterier» gjør det utfordrende å få konkludert godt.

Standard RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen krever at vi innhenter skriftlig uttalelse fra kommunedirektøren, og ved modifisert konklusjon skal forhold som fører til modifikasjon kommuniseres med kommunedirektør.

Selv om vi ser at Levanger kommune har mye bra internkontroll, mener vi at det er for mye mangler på noen områder til at vi kan avgi en uttalelse uten modifikasjon. Som grunnlag for konklusjon hadde jeg tenkt å skrive følgende:

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Når det gjelder punkt 1) ser vi at Levanger kommune har mye bra internkontroll i enhetene, men i varierende grad beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering med nødvendige rutiner og prosedyrer. Når det gjelder oppfølging som

sikrer at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enhetene i kommunen vises det i stor grad til Compilo og delegert ansvar til ledere og fagansvarlige. Vi ser lite dokumentasjon på, eller spor etter denne «overvåkingen» av internkontrollen.

Vi har heller ikke mottatt beskrivelse av rutiner som dokumenterer at det er en risikovurderingsprosess som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold.

Avvik som blir meldt i Compilo har rutiner for behandling og evaluering, men vi har ikke inntrykk av at avvik i økonomisk internkontroll blir rapportert i Compilo, eller at disse har en tilsvarende oppfølging med vurdering av behov for å endre skriftlige prosedyrer eller rutiner. Kommunen bruker Framsikt ved utarbeidelse av budsjett og oppfølging av budsjettavvik, og på det området er det muligheter for god dokumentasjon av utført kontroll.

For punkt 2) har Levanger kommune hatt en årlig rapportering om internkontroll og resultater av statlige tilsyn til kommunestyret. Dette ble gjort i årsberetningen for 2022. Kommunens egen rapportering til kommunestyret viser til at det i tiden fremover vil bli utarbeidet nye rutiner.

Ser kommunedirektøren noen forhold i utkast til «Grunnlag for konklusjon med forbehold» som ikke medfører riktighet, eller at det er behov for utfyllende forklaring til?
På forhånd takk for svar.

Med vennlig hilsen

Knut Tanem

statsautorisert revisor

oppdragsansvarlig

M +47 958 92 654 | [Teams](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Brugata 2, 7715 Steinkjer
www.revisjonmidtnorge.no | M +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

Levanger kommune

Kommunedirektør

Konsek Trøndelag IKS

Postboks 2564
7735 STEINKJER

Deres saksnr.:

Vårt saksnr.:
2023/583-5

Saksbehandler
Arnstein Kjeldsen
Mob:47035770

Dato
14.07.2023

Nr brev 2 Levanger kommune vedrørende manglende etterlevelse av kommunelovens kap 25

Det vises til brev datert 20. juni fra Revisjon MJidt-Norge SA.

Kommunedirektøren har gjennomgått revisors betraktninger rundt kommunens internkontroll, og har ingen bemerkninger til konklusjonen som trekkes under punkt 1).

Ellers ønsker kommunedirektøren å kommentere at nye rutiner er under utarbeidelse som nevnt i revisors brev nr. 2. Det er igangsatt et arbeid med et eget investeringsreglement og nytt økonomi- og finansreglement vil utarbeides høst 2023. Alle disse reglementene vil bli fremlagt for godkjenning av nytt kommunestyre. Det er også igangsatt et arbeid med å ta i bruk flere av de «kontrollmuligheter» som ligger i Framsikt, i første omgang en modul for lønnsprognoser som vil kunne bidra til lettere å kunne avdekke og dokumentere avvik innen lønnsområdet ved kommunens enheter. Ellers er det planlagt å ta i bruk en ny modul i Framsikt knyttet til virksomhetsstyring og -planlegging. Denne modulen vil bidra til at etterlevelse av rutiner for internkontroll i langt større grad vil kunne dokumenteres.

Revisor og kontrollutvalg vil holdes orientert om arbeidet fremover.

Med hilsen

Arnstein Kjeldsen
Økonomisjef

Dette dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke signatur

Forvaltningsrevisjon - Kommunen som forurensningsmyndighet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

30/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 22/101 - 5

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget konstaterer at kommunens arbeid med miljø og forurensningsspørsmål har mangler.
2. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
  1. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
  2. Kommunestyret ber kommunedirektøren systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning
  3. Kommunestyret ber kommunedirektøren forbedre rutinene for mottak av meldinger om forurensning.
  4. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 1. mars 2024.

Vedlegg

Kommunen som forurensningsmyndighet

Saksopplysninger**Saksopplysninger**

Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av kommunens rolle som forurensningsmyndighet i september 2022, se sak 39/22, 27.09.2022. Rapporten blir nå lagt fram for behandling i kontrollutvalget.

Som forurensningsmyndighet er kommunen tildelt ansvar på en rekke områder, blant annet knyttet til forsøpling, grunnforurensning og akutt forurensning. I saker knyttet til forsøpling har kommunen ansvaret for å undersøke og følge opp forsøpling. Kommunen har også ansvaret for å følge opp bygging eller graving i forurenset grunn. Når det gjelder akutt forurensning har kommunen ansvaret for å ha en kommunal beredskap mot akutt forurensning og har ansvaret for å iverksette tiltak for å bekjempe akutt forurensning.

I revisors rapport fremgår følgende:

Revisor klarer ikke å finne saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Dersom revisor skulle hatt mulighet til å finne slike saker, ville revisor vært avhengig av at kommunen har gode rutiner på arkivområdet for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler.

Det fremgår videre av revisors rapport at:

- Kommunen er sårbar med hensyn til fravær når det gjelder oversikt over totalsituasjonen av forurensning.
- Kommunen har ingen klare krav for når forurensete lokaliteter skal registreres i databasen.

- Administrasjonen opplyser at den største utfordringen for miljø- forurensningsarbeidet er manglende ressurser. Blant annet kan mangelfull oppfølging av private avløpssystem forklares med manglende kapasitet. (var gitt rødt nivå i ROS analysen)
- Det finnes ingen systematisk oversikt over nedgravde oljetanker.
- ROS-analysen fra 2019 bør revideres.

Revisor gir følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

Kommunedirektøren har hatt rapporten på høring og høringssvaret følger vedlagt rapporten.

Det vises for øvrig til rapporten i sin helhet.

Vurdering

Revisor har nedlagt et omfattende arbeid etter oppdrag fra kontrollutvalget og rapporten er på hele 50 sider inklusive vedlegg. Sekretariatet har derfor valgt å fokusere på og trekke fram forbedringspunktene.

Etter sekretariats vurdering har kommunens arbeid med miljø og forurensningsspørsmål mangler. Dette opplyses å ha sammenheng med tilgjengelige ressurser til dette arbeidet. Kommunen bør derfor ha dette med i betraktning i forbindelse med arbeidet med budsjett og økonomiplan for kommende periode.

Revisjonen finner ingen saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Revisjonen skriver at for å finne slike saker er man avhengig av at kommunen har gode rutiner for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler. Sekretariatet mener dette gir dekning for å anbefale at kommunen bør forbedre rutinene for mottak av meldinger om forurensning og har lagt dette til grunn i forslaget til vedtak.

Rapporten anbefales videresendt til kommunestyret for videre behandling.

Kommunen som forurensningsmyndighet

Levanger kommune
Forvaltningsrevisjon

2023

FR1217

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Levanger kommunes kontrollutvalg i perioden november 2022 til mai 2023.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Verdal, 25.05.2023

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig revisor

Johannes Olav Nestvold

Prosjektmedarbeider

Rim Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført en forvaltningsrevisjon om forurensning i Levanger kommune, bestilt av kontrollutvalget i Levanger. Vi har samlet inn data gjennom intervju og dokumentgjennomgang.

I den første problemstillingen konkluderer revisor med at **Levanger kommune ivaretar sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen**. Konklusjonen bygger på at kommunen har oversikt over forurensningslokaliteter gjennom databasen Grunnforurensning og eget saksbehandlingssystem. Kommunen driver ikke et oppsøkende tilsyn hvor de leter etter forurensning i egen kommune, men undersøker når de får melding om mulig forurensning. Omfanget og innholdet i kommunens tilsyn er tillagt kommunens eget skjønn. Det er en bevissthet rundt aktuelle kilder for forurensning i ROS-analysen og miljørisikoanalysen. ROS-analysen bør revideres i år, og i oversikten over aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, ville det vært hensiktsmessig å prioritere og kartfeste sårbare områder.

I den andre problemstillingen konkluderer revisor med at **Levanger kommune følger opp konstatert forurensning og risiko for forurensning**. Det er noe usikkerhet knyttet til kommunens oversikt over forurensning og dermed risiko for at det kun er ansatte med lokalkunnskap som er i stand til å følge opp forurensningen i kommunen på en god måte. Konklusjonen bygger på at kommunen har maler og rutiner for oppfølging av forurensningssaker. Kommunen følger opp forsøplingssaker, og avslutter disse så langt det er mulig. Noen saker kan være av en slik art at forurenser rydder opp, men forsøpler på nytt. Kommunen har jevnlig kontakt med grunneiere med forsøpling på sin eiendom, og følger opp oppryddingen. Revisor kjenner ikke til saker hvor de ikke følger opp kjent forurensning. Det er ikke en totaloversikt over nedgravde oljetanker, men det føres kontroll på aktive fyringsanlegg gjennom feiernes aktivitet. Det er eiers ansvar å avslutte tanker. Plan- og byggesak har rutiner og praksis for å sikre at bygging eller deling av grunn ikke skjer dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe, men revisor er usikker på om det er en god og systematisk nok oversikt over forurensede lokaliteter slik at også saksbehandlere uten lokalkunnskap skal kunne fange opp forurensede lokaliteter i sin saksbehandling.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.
- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Metode	8
1.4 Uttalelse om rapport	9
1.5 Bakgrunn.....	9
2 Kartlegging av forurensing.....	11
2.1 Problemstilling	11
2.2 Revisjonskriterier	11
2.3 Funn.....	11
2.3.1 Oversikt, rapportering og oppfølging av forurensningslokaliteter	11
2.3.2 Oppfølging og tilsyn med forurensning.....	14
2.3.3 Risiko- og beredskapsanalyse	17
2.3.4 Akutt forurensning.....	19
2.4 Vurdering.....	20
2.5 Konklusjon.....	22
2.6 Anbefalinger	22
3 Oppfølging av forurensning	23
3.1 Problemstilling	23
3.2 Revisjonskriterier	23
3.3 Funn.....	23
3.3.1 Rutiner	23
3.3.2 Henvendelser og veiledning.....	24
3.3.3 Tilsyn, pålegg, oppfølging og avslutning av oppryddingssaker	25
3.3.4 Oljetanker	29
3.3.5 Brenning av avfall	30
3.3.6 Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn.....	31
3.4 Vurdering.....	34
3.5 Konklusjon.....	36
3.6 Anbefalinger	36
Kilder.....	37
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	38
Vedlegg 2 – Uttalelse	50

Tabell

Tabell 1.	Henvendelser om forurensning	16
Tabell 2.	Saker om brenning av avfall	30
Tabell 3.	Eksempler på byggesaker i forurenset grunn	33

Figurer

Figur 1.	Levanger kommunes organisasjonskart	10
Figur 2.	Utsnitt fra Grunnforurensning	12
Figur 3.	Registrerte lokaliteter i Grunnforurensning under kommunens myndighet.....	13
Figur 4.	Miljørisikoanalyse	19
Figur 5.	Utsnitt av flytskjema	24
Figur 6.	Korrespondansen som ligger i kommunens journalsystem.....	27
Figur 7.	Sjekkliste i byggesaker som er innebygd i saksbehandlersystemet.....	32

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Levanger kommune har bestilt en forvaltningsrevisjon om kommunen som forurensningsmyndighet. Kontrollutvalget omprioriterte prosjekter i sitt møte i april 2022, og bestilte et prosjekt om kommunen som forurensningsmyndighet. Kommunestyret har delegert myndighet til kontrollutvalget til å gjøre endringer i planen i løpet av planperioden. Forurensning var ikke opprinnelig en del av plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget behandlet revisors forslag til prosjektplan i sitt møte 27.09.2022, sak 39/22. Her endret kontrollutvalget på problemstillingene og planen ble vedtatt med disse endringene.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til:
  - Kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen?
  - Å følge opp konstatert forurensning og risiko for forurensning opp i samsvar med regelverket, herunder, men ikke avgrenset til:
    - Rådgivning og pålegg
    - Oppfølging av forsøpling, inkludert tips og funn
    - Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn
    - Oppfølging av nedgravde oljetanker

Dette prosjektet vil ta for seg kommunens rolle som forurensningsmyndighet. Rollen som forurensningsmyndighet omfatter også ansvaret for renovasjon og avløpssystemer. Levanger kommune har også ansvar etter forurensningsloven knyttet til avløp og avfall. Med bakgrunn i vedtatt ressursramme avgrenses det i dette prosjektet bort fra disse ansvarsområdene. Avløp er likevel noe omtalt i rapporten der det er naturlig. Det er gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til Innherred Renovasjon IKS i 2018.

Den første problemstillingen vil se på kartlegging og tilsyn av forurensning, mens den andre problemstillingen ser på oppfølging av forurensning. Kulepunktet om beredskap for akutt forurensning er flyttet fra andre problemstilling til første problemstilling.

Revisor har sett seg nødt til å justere i problemstillingene for å bedre flyt og ha en mer logisk struktur i rapporten. Den opprinnelige første delproblemstillingen var «Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen, samt oppfølging av tips og funn?». Revisor har flyttet

oppfølging av tips og funn til andre problemstilling. «Beredskap for akutt forurensning» er flyttet fra andre problemstilling til første problemstilling, da revisor mener dette hører naturlig til kartleggingsdelen av rapporten.

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Levanger kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3. Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Det ble gjennomført et oppstartsmøte med kommunalsjef samfunnsutvikling, enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning, og saksbehandler plan og miljø. Saksbehandleren er også kontaktperson i dette prosjektet. Plan for gjennomføring av prosjektet ble gjennomgått, og representantene fra kommunen orienterte om forurensningsarbeidet i kommunen.

Revisor har vurdert det som relevant å innhente opplysninger fra personer som har ansvarsoppgaver som berører temaet forurensning. Vi har gjennomført intervju med konstituert brannsjef, fagansvarlig teknisk, vann og avløp, fagansvarlig byggesak, enhetsleder drift og anlegg og saksbehandler plan og miljø. Alle intervjuene ble gjennomført fysisk på rådhuset, og fulgte en semistrukturert intervjuguide. Referatene fra intervjuene er sendt til informantene og bekreftet. Vi har også sendt en del spørsmål på e-post, både oppfølgingsspørsmål til de vi har intervjuet og til andre; Statsforvalteren, Miljødirektoratet og teknisk drift. Blant de andre mottok vi kun svar fra Statsforvalteren.

Dokumentgjennomgang

Vi har sett på kommunens planer, rutiner og retningslinjer som er relevante for arbeidet med forurensning. Vi har etterspurt saker innen forurensning og oppfølgingen av disse, samt sett på utdrag fra systemer. Vi har sett på saker av nyere dato da vi i dette prosjektet har valgt å ha fokus på kommunens nåværende praksis.

Dokumentasjon er relevant for å kunne se om påstander er dokumenterte og om kommunen forholder seg til egne mål og sikrer regeletterlevelse. Dokumentasjonen i seg selv er også en bekreftelse på at kommunen har skriftliggjort kommunikasjon og dokumentasjon.

Vurdering av metode

Det er en svakhet i metoden at vi ikke klarer å finne eventuelle saker som kan være meldt inn til kommunen, men som ikke er fulgt opp. Revisor kjenner ikke til at slike saker eksisterer eller har eksistert. Dersom vi skulle hatt mulighet til å finne slike saker, ville vi vært avhengig av at kommunen har gode rutiner på arkivområdet for journalføring av epost, meldinger og telefonsamtaler. Revisor har vurdert at dette er for ressurskrevende, samtidig som at det ikke nødvendigvis ville tilført rapporten verdifull informasjon. Revisor har i denne rapporten et mer overordnet fokus på hvordan kommunen håndterer forurensning. Revisor vurderer at den innsamlede dokumentasjonen i kombinasjon med intervjuer, sikrer et tilstrekkelig datagrunnlag i rapporten til at problemstillingene kan svares ut.

1.4 Uttalelse om rapport

Rapporten ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 5. mai. Revisor fikk svar 25. mai. Svaret har ikke medført noen endringer i rapporten. Uttalelsen finnes i vedlegg 2.

1.5 Bakgrunn

Forurensningsloven har som formål å verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning og avfall, og å fremme god avfallshåndtering. Videre skal loven sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensning og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse, jf. forurensningsloven § 1. Forurensningsforskriften supplerer loven, og er en omfattende forskrift som er inndelt i 11 deler. Den tar for seg ulike typer forurensning, eksempelvis grunnforurensning, støy, luftkvalitet, avløp og utslipp til vann.

Levanger kommune kommer i kontakt med forurensningsloven på tre forskjellige måter. Kommunen kan bli ilagt plikter ovenfor sine innbyggere, for eksempel å legge til rette for innsamling av forbruksavfall og sørge for tilstrekkelig beredskap mot forurensning. Videre vil kommunen ha rollen som forurensningsmyndighet og dermed et tilsynsansvar etter forurensningslovens § 48. Endelig kan kommunen også være en forurensner i henhold til forurensningsloven.

Som forurensningsmyndighet er kommunen tildelt ansvar på en rekke områder, blant annet knyttet til forsøpling, grunnforurensning og akutt forurensning. I saker knyttet til forsøpling har kommunen ansvaret for å undersøke og følge opp forsøpling. Kommunen har også ansvaret for å følge opp bygging eller graving i forurenset grunn. Når det gjelder akutt forurensning har

2 KARTLEGGING AV FORURENSING

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet kartlegging av forurensning og oppfølging av tips og funn:

- Ivaretar Levanger kommune sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen bør ha oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune
- Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning
- Kommunen skal følge opp den alminnelige forurensningssituasjonen og forurensning fra enkelte kilder.
- Kommunen skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere
- Kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen

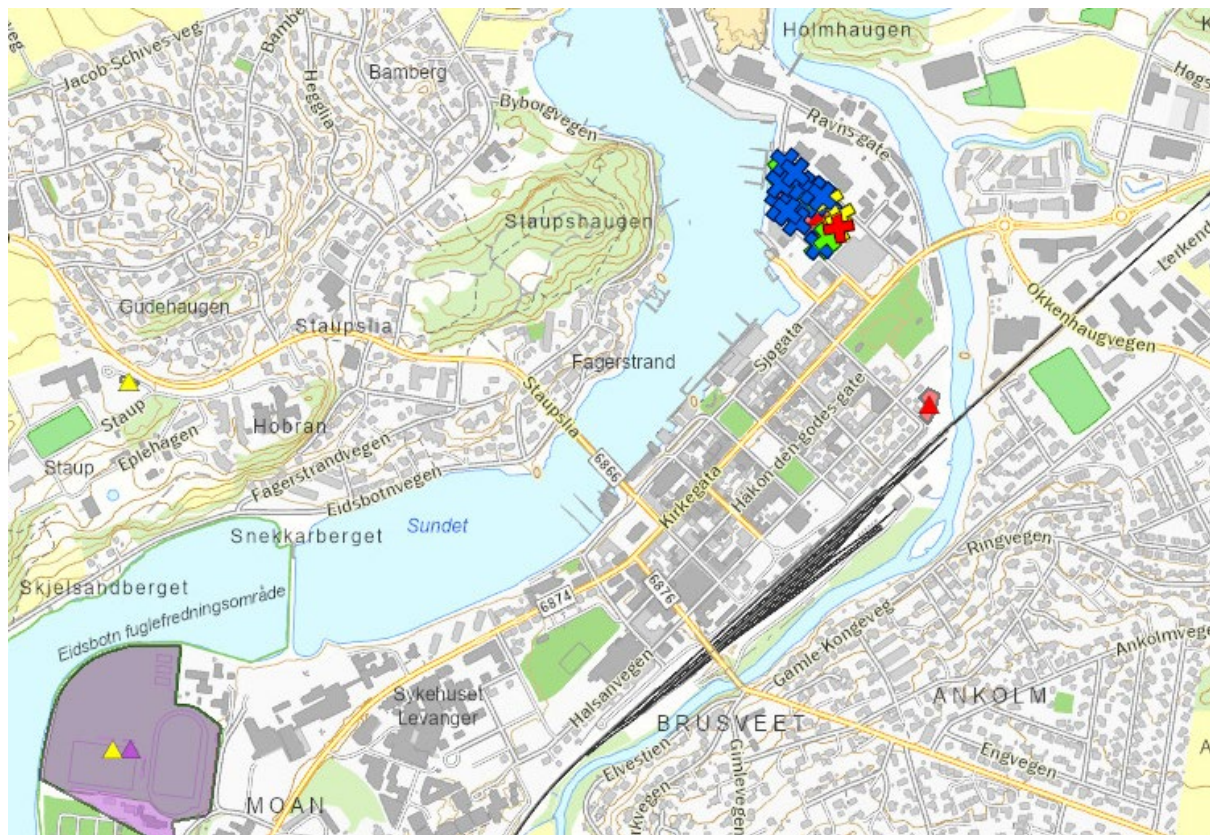
Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Funn

2.3.1 Oversikt, rapportering og oppfølging av forurensningslokaliteter

Kommunen benytter Miljødirektoratets fagsystem Grunnforurensning som et oppslagsverk og for å registrere forurensningslokaliteter. Både Statsforvalteren, Miljødirektoratet og kommunen kan legge inn lokaliteter her. Klima- og miljørådgiver har en superbruker i Grunnforurensning. Det kan opprettes flere brukere i hver kommune, men det er superbrukeren som kan opprette nye brukere, og som varsles om registrering av nye saker i systemet. (Miljødirektoratet 2017) Rådgiverens inntrykk er at kommunen benytter og legger inn informasjon i databasen. Dersom det er forurenset grunn på en lokalitet hvor det skal bygges eller graves, godkjenner kommunen en tiltaksplan for forurenset grunn før tiltaket kan settes i gang. Slike lokaliteter registreres i Grunnforurensningsdatabasen. Registreringene følges opp slik at dersom det er markert forurenset grunn eller mulig forurenset grunn i et område hvor det skal gjøres tiltak, skal saksbehandler være ekstra oppmerksom.

Under finnes et utsnitt fra Grunnforurensning som viser registrerte lokaliteter i Levanger sentrum.

Figur 2. Utsnitt fra Grunnforurensning

Kilde: <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>

Levanger kommune har samarbeidet med Statsforvalteren og Miljødirektoratet om kartlegging av nedlagte deponier. Alle disse instansene har mulighet til å registrere i Grunnforurensning.

Det er 41 registrerte lokaliteter i Levanger kommune i Grunnforurensningsdatabasen. Av disse er storparten deponier, som Statsforvalteren har ansvaret for å følge opp. Kommunen har ansvar for å følge opp fem av de registrerte lokalitetene. Under finnes et utklipp fra Grunnforurensning som viser lokaliteter som kommunen har ansvar for, og som er registrert i Levanger kommune.

Dine søkekriterier er: (Fjern alle)

Kommune er lik Levanger Myndighetsnivå er lik Kommune

Søk

Sak og prosess Geografi Forurensning

Virksomhet Rapporter Omfattet av G2005

Søket returnerte: 5 av 5 treff (Tøm resultat)

Marker alle i kart Eksport Stoffanalyse

Resultat fra søk ▼

Lokalitet_ID	Lokalitetnavn	Lokalitetstype	Påvirkningsgrad	ProsessStatus	Myndighet	Fylke	Kommune		
6841	Moan stadion	Forurenset grunn	X - Mistanke/lite informasjon om forurensning eller deponering av avfall - oppfølging uavklart	Uavklart	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
10758	Moan stadion og Velodromtomt, Levanger	Forurenset grunn	2 - Akseptabel tilstand med dagens arealbruk	Tiltak gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
12715	Levanger brygge	Forurenset grunn	3 - Ikke akseptabel tilstand og behov for tiltak	Undersøkelser gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
13901	Dam ved Rinneleiret, Levanger	Forurenset grunn	2 - Akseptabel tilstand med dagens arealbruk	Tiltak gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		
16628	Jernbanegata, Levanger kommune	Forurenset grunn	3 - Ikke akseptabel tilstand og behov for tiltak	Undersøkelser gjennomført	LEVANGER	Trøndelag	Levanger		

Figur 3. Registrerte lokaliteter i Grunnforurensning under kommunens myndighet

Kilde: <http://grunnforurensning.miljodirektoratet.no>

Vi ser av oversikten at det er gjennomført undersøkelser eller tiltak i fire av fem saker. Moan, lokalitet 6841, har mistanke/lite informasjon om forurensning eller deponering av avfall. Hvis det skal bygges eller graves på denne lokasjonen, vil det stilles krav om undersøkelser. For lokaliteter der kommunen er myndighet, er det de som er ansvarlige for all informasjon som legges inn i Grunnforurensningsdatabasen.

Revisor stilte spørsmål ved om kommunen opplever å ha god oversikt over totalsituasjonen når det kommer til forurensning i kommunen. Enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning uttaler at oppfatningen er at man har god oversikt. Kommunalsjefen peker på at det er en styrke å ha tilgang til klima- og miljørådgiver sin mangeårige erfaring. Ved hennes fravær vil kommunen være sårbar med tanke på kompetanse innen forurensningsfeltet. Dette da det er en person, klima- og miljørådgiver, som sitter med ansvaret for forurensningssaker. Enheten har imidlertid andre med relevant kompetanse som kan gå inn i rollen, eksempelvis saksbehandlere på byggesak.

Ikke alle lokaliteter med forurensning er avmerket i Grunnforurensningsdatabasen. Klima- og miljørådgiver forteller at de ikke legger inn mindre saker, men prioriterer å legge inn eiendommer med forurensende virksomheter, større søppelfyllinger og lignende. Selv om en eiendom er rotete, trenger det ikke å være fare for forurensning av grunnen. Det er ikke nødvendigvis en klar sammenheng mellom hvordan en lokalitet ser ut, og om det er fare for forurensning. Kommunen legger inn alle lokaliteter som skal behandles etter forurensningsforskriften kapittel 2. I tillegg kan det legges inn der det er mistanke om

forurensning, eksempelvis hvis det er forurensende virksomhet der. Kommunen har ingen klare krav for når lokaliteter skal registreres i databasen. De har lagt inn de større lokalitetene de kjenner til.

Den største utfordringen innen forurensning er ressurser, ifølge klima- og miljørådgiver. Fagfeltet har blitt mye større som årene har gått, og klimaspørsmålet har kommet tyngre inn.

Revisor har kontaktet Statsforvalteren og spurt om de ser noen spesielle utfordringer eller mangler i Levanger kommune sin oppfølging av forurensning. Statsforvalteren kjenner ikke til noen utfordringer i Levanger pr 25.02.2023.

Det var et politisk vedtak knyttet til luftforurensning i sentrum av Levanger. Det ble besluttet at det skulle kjøpes inn en måler. Denne viste seg ikke å være god når det gjaldt måling av grenseverdiene i forurensningsforskriften kapittel 7. Etersom måleren viste ganske høye verdier anbefalte Miljødirektoratet at det skulle utarbeides en tiltaksplan/tiltaksvurdering for luftforurensning i Levanger sentrum. NILU, Norsk institutt for luftforskning, fikk i oppdrag å måle luftforurensingen. I rapporten fra NILU går det fram at målingene i 2021 viser at år eller perioder med mindre nedbør vil gi potensiale for høye svevestøvkonsentrasjoner i Kirkegata og vesentlig flere overskridelser av grenseverdien for døgnmiddel enn det som ble observert i 2021. Målingene i 2021 gikk ikke over verdiene, men i rapporten sannsynliggjøres det at andre år kan ha hatt høyere verdier enn målingsåret. Formannskapet fikk en presentasjon fra NILU 15.06.2022. Rapporten foreslår fire tiltak for å bedre luftkvaliteten;

1. Forbedret renhold og veidrift
2. Økt piggfriandel
3. Unngå trafikkvekst
4. Fortsette overvåking av luftkvaliteten

Kommunen kan også gjøre tiltak dersom det kommer henvendelser eller klager fra private om luftkvaliteten, f.eks. gjøre innkjøp av utstyr til å koste bedre i sentrum, annet type utstyr til de som drifter vedlikehold av vei og lignende. Enhet vei gjennomfører hver vår, etter bestilling, kosting av kommunale gater, fortau, parker samt noen boligområder.

2.3.2 Oppfølging og tilsyn med forurensning

Kommunens planer og målsettinger

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret i sak 34/21, og gjelder for perioden 2021-2030. Planen viser til FNs 17 bærekraftsmål. I kommuneplanens samfunnsdel er det mål og strategier for klima, miljø og forurensning. Planlegging av nye og videreføring av

eksisterende tiltak går inn i klimabudsjettet, som igjen inngår i handlings- og økonomiplanen. Tiltakene i handlings- og økonomiplanen følges opp i budsjettprosessen.

Et av satsningsområdene i planen er at Levanger skal ha bærekraftige og attraktive lokalsamfunn.

Det må legges til rette for et lavutslippssamfunn gjennom grønn omstilling og sirkulærøkonomi, basert på lokale forhold, sosial rettferdighet og dugnadsånd. Bærekraftige og attraktive lokalsamfunn forutsetter gode betingelser for utvikling av bærekraftige fellesskap, lokalsamfunn og storsamfunn.

Det er et mål at «I Levanger er den fredede Trehusbyen Levanger godt bevart og utviklet til en levende og bærekraftig by». Et av tiltakene for å oppnå dette er å forbedre luftkvaliteten i Levanger sentrum.

Et annet mål er at «Levanger er et lavutslippssamfunn som tar vare på naturmangfoldet og tilpasses klimaendringene». Her er det flere tiltak som kan knyttes til arbeidet med forurensning:

- Legge til rette for, og motivere innbyggere og lokalsamfunn til miljødugnader i nærmiljøet
- Gjennomføre klimatilpasset arealforvaltning som samtidig bidrar til redusert klimagassutslipp.
- Bidra til økt kunnskap om og anvendelse av sirkulærøkonomi
- Gjennomføre all drift og utvikling med minst mulig klima- og miljøbelastning etter årlige klimabudsjett og regnskap
- Benytte miljøvennlige energikilder og tilrettelegge for mer lokal produksjon av elektrisk energi
- Begrense arealtap og gjenbruke arealer for å unngå tap av naturmangfold
- Opprettholde og øke karbonlager i jord, skog og myr
- Bidra til god vannkvalitet i alle vannforekomster
- Bidra til å skape gode holdninger blant innbyggerne for å redusere plastbruk og forsøpling

Levanger har også temaplan for vannforsyning (2020-2027) og temaplan avløp og vannmiljø (2020-2027) som setter forventninger til vannets kvalitet og forurensning i vannområder.

Levanger kommunestyre erkjenner at vi lever i en klima- og miljøkrise og har vedtatt at kommunen skal utarbeide klimabudsjett og føre klimaregnskap. Kommunen har ikke en egen plan for klima og miljø, men mål og strategier for disse områdene er innarbeidet i

kommuneplanens samfunnsdel. Temaplan klimatilpasning er under arbeid. Kommunen har utarbeidet andre planer relevant for temaet forurensning som omtales senere i rapporten, eksempelvis beredskapsplaner og miljørisikoanalyse.

Tilsyn

Kommunen gjennomfører ikke tilsyn uten å ha fått tips om dette i forkant.

Klima- og miljørådgiver forteller at avdekking av forurensning beror ofte på tips fra innbyggerne, og enkelte ganger fra forurenserne selv. Når kommunen mottar henvendelser om forurensning, drøftes dette på enheten. Melder kan ha sendt med bilder, eller det kan være behov for at kommunen selv drar ut på tilsyn for å finne ut mer om den påståtte forurensningen. Ofte ønsker den som kommer med henvendelsen til kommunen, å være anonym.

Klima- og miljørådgiver kan ikke gjengi konkrete forurensningssaker hvor det er gjort tilsyn og ikke besluttet videre oppfølging. Dette kan i så fall være mindre saker som løses på stedet. Kommunen vil i alle saker vurdere videre saksgang og det er så godt som ingen saker som er like.

Revisor har fått innsyn i de tre siste sakene hvor man har fått henvendelser om forurensning fra innbyggere:

Tabell 1. Henvendelser om forurensning

År	Type forurensning	Oppfølging fra kommunen	Svar fra grunneier/konklusjon
2022	Forurensning i bekk, avrenning fra gjødsling	Kontakt med grunneier. Gjødsling lovlig iht. gjødselvereforskrift. Lukter i bekken og har grått belegg. Befaring i flere runder. Måling av ledningsevne oktober 2022. Årlige vannprøver.	Lovlig forurensning jf. forurensningsloven § 8.
2022	Ulovlig lagring av avfall. Malt treverk i strandsona og depot av jernbanesviller.	Kontakt med grunneier om opprydding. Varsel om pålegg.	Avfallet er ryddet opp og kjørt til avfallsmottak. Jernbanesviller får ligge til våren, grunneier melder fra når disse er fjernet. Har også fjernet ekstra avfall.
2022	Illeluktende kloakkvann i naturreservat	Området er prioritert i kommunens temaplan avløp og vannmiljø.	Planlagt tilkobling av avløp til kommunalt ledningsnett og anlegg i løpet av få år.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

2.3.3 Risiko- og beredskapsanalyse

Kommunen har en helhetlig ROS-analyse fra 2019 som gjelder hele kommunens virksomhet. Kommunen arbeider nå med å revidere denne. Det er avdekket noen svakheter i ROS-analysen, eksempelvis at den ikke tar for seg utfordringer som pandemi. Revisor gjengir her noen identifiserte hendelser med relevans for forurensning og risikovurderingen knyttet til disse.

3. Langvarig svikt i vannforsyning: moderat risiko.
4. Forurensning/forgiftning av drikkevann: moderat risiko
7. Svikt i avløpssystem: lav risiko
9. Ekstremvær: moderat risiko
10. Flom: lav risiko
11. Ras: moderat risiko
12. Stormflo: lav risiko
13. Skog-/lyngbrann: moderat risiko
14. Utslipp av farlige stoffer fra bil/jernbane: lav risiko
15. Utslipp av farlige stoffer fra skip: lav risiko
16. Radioaktiv hendelse: lav risiko
17. Brann i bygninger/områder med mange mennesker: moderat risiko
18. Omfattende brann i trehusbebyggelsen: moderat risiko
20. Omfattende industriulykke: moderat risiko

I saksframlegget for ROS-analysen, framgår det at dersom en hendelse havner i rød sone og er vurdert til å være en uakseptabel risiko, skal det gjennomføres risikoreduserende tiltak før eventuell iverksettelse/bruk, alternativt utføre mer detaljerte ROS-analyser for å eventuelt avkrefte risikonivået. Innen forurensning er det ingen vurderinger i rød sone. Dersom en hendelse havner i gul sone, skal man vurdere oppfølging og tiltak for å redusere risikoen så langt det er mulig.

I ROS-analysen framgår det risikoreduserende tiltak, eksempelvis:

9. Ekstremvær: Sikring av bygg og bevisstgjøring. Kommunedelplan med egen analyse for infrastruktur.
11. Ras: Kommunedelplan med egen analyse for infrastruktur
20. Omfattende industriulykke: Dialog med storindustrivirksomheter som Biokraft og liknende. Biokraft er pga. lagertank med flytende metan underlagt Storulykkeforskriften.

Har samtykke fra DSB for å kunne drive slik virksomhet. Varsling over kommunegrensene og samarbeid om bistand fra nabokommunene og industrivern lokalt.

I ROS-analysen framgår også en liste over næringsvirksomhet eller industri som omtales som særtrekk ved kommunen og som kan knyttes til eventuelle større hendelser i analysen. Det er blant annet:

- Biokraft (biogass) og Orica (sprengstoff m.m) som er omfattet av Storulykkesforskriften
- Normilk (tørrmelkproduksjon)
- Gjenvinningsstasjonen på Mule (Innherred Renovasjon) (avfallshåndtering)

Fylkesmannen hadde tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helsemessig- og sosial beredskap i Levanger kommune i 2018. Dette var konklusjonen innen kommunal beredskap:

«Levanger kommune jobber godt med samfunnssikkerhet og beredskap og har fulgt opp siste helhetlige ROS-analyse på de mest vesentlige punkter. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap synes videre godt forankret i ledergruppa og organisasjonen for øvrig. Kommunens helhetlig ROS-analyse er under revidering og bør ferdigstilles snart, herunder med oppfølging av de merknader kommunen fikk på beredskapstilsynet i 2015. Overordnet beredskapsplan i Levanger kommune er oppdatert. Kommunen har et system for oppdatering av planer som skal utvikles videre på en helhetlig måte. Kommunen øver sitt beredskapsplanverk og evaluerer i etterkant av øvelser.»

Kommunen fikk avvik på at ROS-analysen ikke var oppdatert i takt med revisjon av kommunedelplaner iht. sivilbeskyttelsesloven § 14.

Det er foretatt egne ROS-analyser i forbindelse med temaplan avløp. Kommunen utarbeider også temaplan klimatilpasning som bygger på ROS-analyse om klimasårbarhet.

Klima- og miljørådgiver forteller at verken målingene eller noen av beregningene for målestasjonen i Kirkegata gir overskridelse av nye grenseverdier for luftforurensning gjeldende fra januar 2022 og dermed heller ikke grenseverdiene gjeldende til og med 2021. Overskridelse av øvre vurderingsterskel utøvelser derfor ingen direkte plikt til å iverksette tiltak.

Revisor registrerer at svikt i avløpssystem er vurdert til å ha lav risiko i den overordnede ROS-analysen, mens svikt i private avløpssystem er vurdert til å ha høy risiko i miljørisikoanalysen.

2.3.4 Akutt forurensning

Innherred Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning KO (Innherred IUA), er et samarbeid mellom kommunene Steinkjer, Snåsa, Inderøy, Verdal og Levanger. Steinkjer kommune er vertskommune, og sekretariatet er tillagt Brannvesenet Midt IKS. Den daglige driften ivaretas av vertsbrannvesenet i samråd med det operative organet i Innherred IUA, som består av de to brannvesen som dekker området. I tillegg kommer det representanter fra havnevesen, Statsforvalteren og Sivilforsvaret.(Innherred IUA n.d.)

Det er gjennomført en miljørisikoanalyse for akutt forurensning. Miljørisikoanalysen er utarbeidet i samarbeid med Innherred IUA. Denne analysen, som også er en ROS-analyse, dreier seg om ulike utfordringer/scenarier knyttet til akutt forurensning.

Miljørisikoanalysen presenterer følgende oppsummering av funnene:

Risiko	scenario
Uakseptabel risiko – tiltak er nødvendig	Utslipp fra private avlopsanlegg
Akseptabel risiko – tiltak må vurderes	Utslipp fra skip/ferje
	Utslipp fra eierløse båter/båtvrak
	Nedgravde petroleumstanker (privat), lekkasjer
	Nedgravde petroleumstanker (næring), lekkasjer
	Dieseltanker lagret på bakken, landbruk/næring. Lekkasje grunnet uhell/feil på tank.
	Gjødsellager landbruk, ukontrollert utslipp grunnet bygningssvikt/uhell
	Uhell med tankbil langs E6/andre veier. Utslipp av større mengder petroleum og kjemikalier.
	Frakt av husdyrgjødsel/biorest langs vei
	Lagring langs vassdrag (rundballer, utstyr m.m.)
	Nedgravde petroleumstanker (privat), lekkasjer
	Nedgravde petroleumstanker (næring), lekkasjer
	Gjødsellager landbruk, ukontrollert utslipp grunnet bygningssvikt/uhell
	Spredning av husdyrgjødsel
	Utslipp diesel/kjemikalier ved drikkevannskilder
	Større utslipp av kjemikalier
Akseptabel risiko – tiltak ikke nødvendig	Spredning av husdyrgjødsel
	Utslipp fra renseanlegg, overløp
	Luftfartsulykke, fly styrter ved innflygning/avgang fra Værnes
	Flom i elver og vassdrag
	Springflo

Figur 4. Miljørisikoanalyse

Miljørisikoanalysen gir en oversikt over ulike sårbare naturområder, sårbare drikkevannskilder og andre prioritetsområder i kommunen. Andre prioriterte områder omfatter eksempelvis Skånes, Falstadskogen og utvalgte naturtyper. Naturvernområdene er kartfestet. De andre områdene er ikke prioriterte eller kartfestet.

Fagansvarlig teknisk, vann og avløp forteller at kommunen har gjennomført separeringstiltak innen vann og avløp de siste årene, og at fokuset fremover vil være oppsamling av spredt avløp og bygging av tre nye renseanlegg. Alt som skulle vært gjort, er ikke gjennomført, og midler i investeringsbudsjettet har ikke blitt brukt opp. Dette skyldes manglende kapasitet i egen organisasjon. Ved utbygging av nytt ledningsnett gir teknisk avdeling tilbud til omkringliggende innbyggere om å koble seg til offentlig avløp. Teknisk har ikke myndighet til å pålegge tilknytning, men det har byggesak myndighet til.

Akutte forurensningssaker håndteres av brann og redning. Brann og redning mottar alarm fra 110-sentralen ved varsel om akutt forurensning. Det blir da opprettet et oppdrag på hendelsen, og Kystverket varsles hvis det er forurensning over en viss mengde, etter egen instruks(Kystverket 2020).

2.4 Vurdering

Kommunen har oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune gjennom bruk av systemet Grunnforurensning.

Kommunen har en egen superbruker i Grunnforurensning og revisor ser at det er gjort registreringer i databasen. Det er Grunnforurensning som er systemet kommunen benytter for å registrere og å ha oversikt over forurensningslokaliteter. Revisor har ikke grunnlag for å uttale seg om det foreligger mangler ved registreringen, eksempelvis ved at lokaliteter har uteblitt fra registrering eller er feilaktig registrert. Revisor registrerer at eksempelvis lokaliteter hvor det drives opprydding ikke er registrert – dette forklares med at rot og grunnforurensning ikke alltid henger sammen. Oversikten over lokaliteter med forsøpling finnes dermed ikke i Grunnforurensning, men i kommunens saksbehandlingssystem. Kommunen bør vurdere om den totale oversikten over forurensede områder er tilstrekkelig.

Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning

Revisor vurderer at kommunen rapporterer, altså registrerer, til Grunnforurensning på grunnlag av lokaliteter med kjent eller mistanke om forurensning. Kommunen har en bevissthet rundt hva som skal registreres og ikke.

Kommunen driver tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen og med forurensning fra enkelte kilder.

Revisor vurderer at kommunen driver et generelt tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen gjennom bevissthet om forurensning i ROS-analyser og planer, men driver ikke et oppsøkende tilsyn hvor de leter etter forurensning i egen kommune. I de tilfellene kommunen får melding om mulig forurensning, undersøkes dette videre slik at man enten etablerer en sak eller avslutter saken. Loven er ikke eksplisitt på hva tilsynsplikten omfatter, men kommunen må være tilstrekkelig oppdatert på situasjonen i egen kommune til å kunne se til at deres plikter som forurensningsmyndighet følges. Innholdet i tilsyn er dermed i stor grad tillagt kommunens eget skjønn. Vi ser at forurensningstematikken er hensyntatt i overordnede planer og ROS-analyser, noe som bidrar til at kommunen har en overordnet oversikt over den alminnelige forurensningssituasjonen i kommunen. Kommunen har oversikt over enkeltkilder til forurensning gjennom oversikt i Grunnforurensningsdatabasen, og ellers en bevissthet rundt aktuelle kilder i ROS-analysen og miljørisikoanalysen.

Kommunen skaffer til veie opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre sine oppgaver.

Revisor vurderer at kommunen rapporterer, altså registrerer, til Grunnforurensning på grunnlag av lokaliteter med kjent eller mistanke om forurensning. Kommunen har en bevissthet rundt hva som skal registreres og ikke.

Kommunen har en risiko- og beredskapsanalyse som gir oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere.

Kommunen har en ROS-analyse fra 2019 som inneholder flere punkter som omhandler forurensning. Det er utarbeidet tiltak og identifisert hendelser kommunen skal håndtere. DSB anbefaler at helhetlig ROS revideres hvert fjerde år, og ellers ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. Det er dermed på tide at kommunens ROS-analyse revideres.

Kommunen har kartlagt aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, men det er ikke en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen.

Naturvernområdene er kartfestet. De andre områdene er ikke prioriterte eller kartfestet. Det er en risiko for at man ikke har kjennskap til samtlige sårbare områder.

2.5 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Levanger kommune ivaretar sitt ansvar etter forurensningsloven knyttet til kartlegging av og tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen.

2.6 Anbefalinger

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunedirektøren bør vurdere om kommunens totale oversikt over lokaliteter med forurensning, forsøpling eller lignende, gir en tilstrekkelig god nok oversikt for å kunne følges opp disse systematisk uten å være sårbar for fravær fra nøkkelpersoner.

3 OPPFØLGING AV FORURENSNING

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for dette temaet:

- Følges konstatert forurensning og risiko for forurensning opp i samsvar med regelverket, herunder, men ikke avgrenset til:
  - Rådgivning og pålegg
  - Oppfølging av forsøpling, inkludert tips og funn
  - Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn
  - Oppfølging av nedgravde oljetanker

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen må ha etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker
- Kommunen må veilede parter og interessenter til å ivareta sine behov
- Kommunen skal følge opp forsøplingssaker, og avslutte disse
- Kommunen skal pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen må ta stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall.
- Kommunen skal ha oversikt over og føre kontroll med nedgravde oljetanker
- Kommunen skal følge opp åpen brenning og åpen brenning av avfall
- Kommunen må sikre at bygging eller deling av grunn ikke må skje dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe

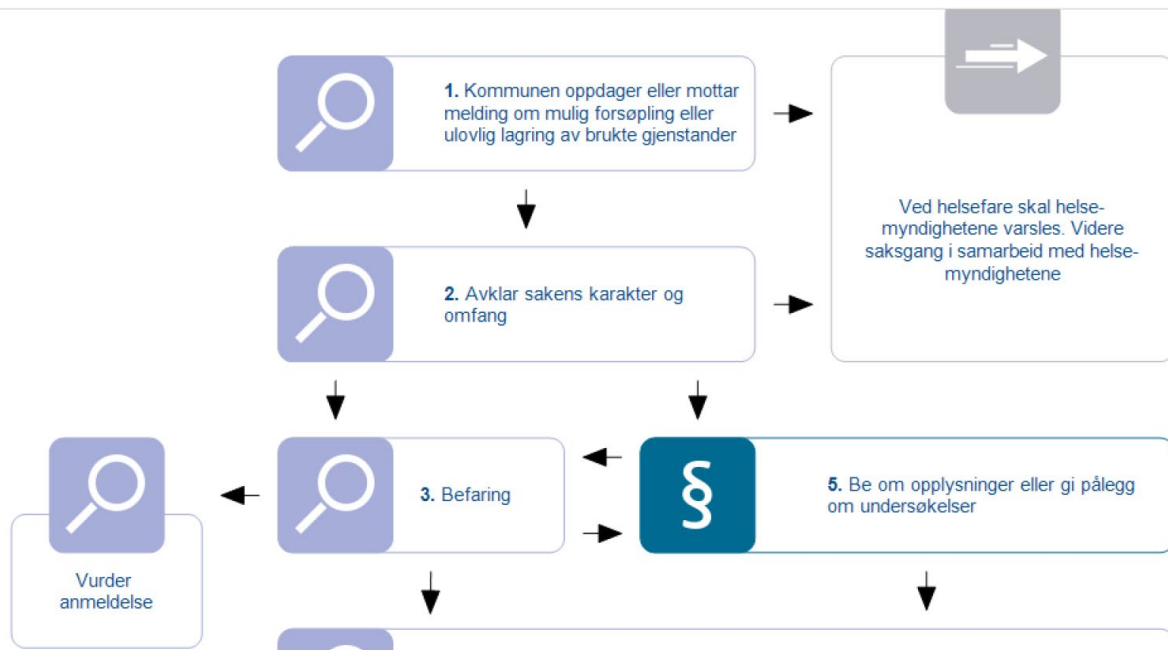
Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Funn

3.3.1 Rutiner

Revisor har fått en liste over ulike veiledere, maler og rutiner kommunen benytter innen arbeidet med avfall og forurensning. Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen over lang tid har benyttet seg av maler og informasjon fra tidligere Miljøkommune, nå Miljødirektoratet. Miljøkommune ble opprettet for å veilede kommunene i miljøarbeidet. Her er veiledere og retningslinjer samlet, og det henvises til relevant lovverk. Her finnes det også brevmaler for ulike faser i prosessen som viser hvordan saker kan følges opp. Kommunen benytter

flytskjema fra samme kilde. Under vises et utsnitt av deler av flytskjemaet for oppfølging av forurensningssaker og ulovlig lagring av brukte gjenstander.

Figur 5. Utsnitt av flytskjema

Siden forurensningssakene kan være så ulike, har ikke kommunen egne maler, men tar utgangspunkt i ferdiglagede maler fra Miljødirektoratet, og bearbejder disse.

Kommunen har høsten 2022 tatt i bruk et nytt saks- og journalsystem, Elements. Der vil det etter hvert legges til brevmaler med utgangspunkt i malene fra Miljødirektoratet.

Klima- og miljørådgiver forteller at det ikke er registrert avvik i tilknytning til oppfølging av forurensning i kommunen.

3.3.2 Henvendelser og veiledning

På kommunens hjemmeside er det lagt ut en del informasjon til innbyggerne om forurensning og miljø. Hjemmesiden var ny i oktober 2022, og er fortsatt under utvikling. Eksempler på informasjon som ligger ute er:

- Om akutt forurensning
- Forsøpling
- Forurenset grunn
- Luftforurensning

- Forbud mot åpen brenning
- Nedgravde oljetanker
- Gummigranulat

Informasjonen på hjemmesiden skal bidra til at innbyggerne selv kan finne informasjonen de trenger.

Klima- og miljørådgiver forteller at hvis en privat innbygger melder om at noen forsøpler, kan den som har meldt om dette be kommunen om en tilbakemelding om oppfølgingen. Det er ingen automatikk i at kommunen gir melder tilbakemelding om hvordan saken følges opp.

Fagleder VA forteller at hvis det er henvendelser om forurensning, så har man beredskapsplaner å forholde seg til. Han forteller om et eksempel med en gjødselkjeller som sprakk og førte til akutt forurensning. Her ble forurensningsmyndigheten i kommunen varslet. Brann og redning, politi samt media ble også koblet inn. Dette var en større forurensningssak.

Kommunen har et meldingssystem, Varsling 24, som kan benyttes for alle typer varsling til innbyggere som kommunen ser hensiktsmessig. Kommunen har hatt dette systemet i ca. 6 år. Fagleder VA forteller at dette fanger opp mange henvendelser som ellers hadde vært telefoner fra innbyggerne.

Revisor har mottatt ulike eksempler på dialog med innbyggere, både henvendelser om forsøpling, brenning av avfall og dialog med grunneier. I dialogen opplyser kommunen om eksempelvis klageadgang, og er tydelige på hvor kommunens handlingsrom og mulighet til å gi eksempelvis pålegg, er hjemlet. Det er også en del dialog på SMS.

3.3.3 Tilsyn, pålegg, oppfølging og avslutning av oppryddingssaker

Kommunen har rutiner og retningslinjer for å følge opp tilsyn og pålegg om rydding. Kommunen håndterer mange andre typer forurensningssaker enn kun oppryddingssaker.

I enkeltsaker om forsøpling, kan kommunen sende et pålegg med en frist til å rette opp i et forhold. I forsøplingssaker benyttes i stor grad maler på Miljødirektoratets sider og flytskjema som viser saksgang. Kommunen opplever av og til at slike saker kan dra ut i tid. Det kan etter pålegg gis tvangsmulkt, før eventuell opprydding for forurensers regning.

Klima- og miljørådgiver forteller at oppryddingssaker ofte er komplekse saker, som går over tid. Kommunen kan være pådriver for at forsøplerne får ryddet opp i noe, men ofte ikke alt. Dette skaper dermed en varig utfordring. Utgangspunktet er at alt skal ryddes, men det varierer hvor lang tid ryddeprosessen tar. Det er mange saker som er belastende, også for den som er forurensers. Det kan finnes eksempler på at den som forsøpler ikke har midler, og at en

opprydning ut fra prinsippet om at forurenser betaler, ender opp på kommunens egen regning. Det finnes også eksempler på at selv om man får ryddet, kommer det ofte til nytt avfall.

Det vil alltid eksistere tilfeller med enkeltpersoner som forsøpler. Flere av disse personene er kjent for kommunen og kommunen er i dialog med disse flere ganger i løpet av året. Oppfatningen fra de ansatte er at kommunen har kontroll og at sakene går fremover. Når det er snakk om eiendommer med flere bilvrak eller «skrot», er ikke nødvendigvis dette forurensning i form av utslipp, men en visuell forurensning. Klima og miljørådgiver forteller at erfaringsmessig har det å utøve et visst press på disse personene vist seg ugunstig, men at det oppnås mer med å gå i dialog og skape forståelse rundt problematikken. Kommunen har eksempler på at sanksjonsmulighetene i regelverket har blitt benyttet, både ved bruk av tvangsmulkt og hvor det har blitt ryddet opp for forurenserens regning.

Revisor har bedt om å få se dokumentasjon og eksempel på saker om opprydding av avfall.

Sak 1: Lagring av kjøretøy, med mer

Hendelser i saken:

- Henvendelse fra innbygger i 2018.
- Brev fra kommunen til grunneier 28.02.2018 om at kommunen vurderer å pålegge opprydding innen 31.08.2018.
- Brev fra kommunen til grunneier 22.08.2018 om forlenget frist til 31.08.2019. I brevet vises det til at rydding er i gang og at det er en omfattende ryddeprosess
- Bildedokumentasjon fra grunneier som viser diverse avfall levert til mottak, 2018
- 17 biler levert til vraking i 2018, kvittering sendt kommunen
- Tre biler levert til vraking i 2019, kvittering sendt kommunen
- Brev fra kommunen til grunneier 02.09.2019 om forlenget frist til 31.08.2020. I brevet vises det til at det stadig foregår ryddig og at kommunen har forståelse for at det er en omfattende ryddeprosess. Det understrekes at jevnlig framdrift er viktig.
- Brev fra kommunen til grunneier 24.08.2020. Brev om oppfølging av saken. Det vises til dialog om at annen rydding har vært prioritert. Kommunen sier at rydding må prioriteres langs en veg på eiendommen, og frist settes til 31.10.2020. Det settes ingen frist for resten av oppryddingen som skal prioriteres etter opprydding langs veg, men at kommunen vil holde kontakt.
- Brev fra kommunen til grunneier 06.11.2020, hvor kommunen bekrefter mottatt dokumentasjon på opprydding langs veg. Ny frist for resterende opprydding settes til 31.08.2021.

- Brev fra kommunen til grunneier 25.11.2021, hvor kommunen etterlyser tilbakemelding om oppryddingsprosessen.
- Kommunens notat 03.05.2022: Det har vært gjennomført telefonsamtaler og møte på kontoret i april 2022 om saken. Det vil bli ryddet utover våren og kommunen vil få dokumentasjon på rydding.

Saken er ikke avsluttet og kommunen vil igjen ta kontakt med grunneier våren 2023. Klima- og miljørådgiver opplyser at saken er omfattende og at oppryddingen tar tid.

Dnr	V	D	R	S	Type	Innhold	Avs/Mot	Adm	Saksbeh.	Dok.dato	
11	1				J	U	oppfølging av sak på eiendom	PLANMIL	INOB	25.11.2021	
10	1				J	U	Oppfølging av sak på eiendom	PLANMIL	INOB	06.11.2020	
9	0				J	U	- oppfølging av sak på eiendommen	PLANMIL	INOB	24.08.2020	
8	0				J	U	oppfølging av sak på eiendommen - forlen	AF	INOB	02.09.2019	
7	0				J	I	Levering av biler til godkjent mottak	Levanger Kommune -	AF	INOB	02.09.2019
6	2				J	U	Forurensing	AF	INOB	30.10.2018	
5	3				J	X	Forurensing	KD	UNNSTO	29.10.2018	
4	1				J	I	Bekreftelse på levert utstyr	Innherred Onmicrosoft - safeq	AF	INOB	30.08.2018
3	1				J	I	Bekreftelse på levert utstyr	Innherred Onmicrosoft - safeq	AF	INOB	30.08.2018
2	0				J	U	Varsel om forlenget frist.	AF	INOB	22.08.2018	
1	0				J	U	varsel om pålegg	AF	INOB	28.02.2018	

Figur 6. Korrespondansen som ligger i kommunens journalsystem

Sak 2: Diverse avfall, hvor noe vaskes ut i sjøen

Klima- og miljørådgiver forteller at det har vært en god del SMS-korrespondanse i saken i tillegg til det som listes opp under. Revisor har ikke bedt om å få se nærmere på disse.

Hendelser i saken:

- Varsel om pålegg om opprydding 26.06.2019
- Noe opprydding skjedde, SMS-korrespondanse om levering av avfall og innsendte kvitteringer
- Kontakt om opprydding i forkant av 19.10.2022
- Befaring 19.10.2022. Observert fylling, avfall.
- Pålegg om opprydding 26.10.2022, frist 30.11.2022.
- Kontakt 1. desember om opprydding – ikke alt har blitt ryddet.
- Pålegg om opprydding og tvangsmulkt 02.12.2022. Tvangsmulkt på 5000 kr og løpende dagmulkt på kr 500 fra 23.12.2022.

- Befaring/besøk 19.12.2022
- Tilbakemelding om opprydding 23.12.2022

Saken er pr 2023 ikke avsluttet. Når det er snøfritt, vil det gjennomføres ny befaring vedrørende forsøpling og fyllingen.

Det er ikke bare kommunen som kan gi tilsyn og pålegg. Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen har hatt tilsyn fra Statsforvalteren om granulat på kunstgressbaner hvor kommunen fikk to avvik. Disse avvikene er nå lukket. Kommunen har gjennomført egen befaring på alle kunstgressbaner, og har blant annet kjøpt inn nett til å fange opp granulater i kummer. Det er en ny forskrift som omhandler problematikken for granulat på kunstgressbaner.

Revisor stilte spørsmål om kommunens håndtering av uønskede arter og rundballplast. Klima- og miljørådgiver uttaler at kommunen hvert år har fokus på avfall. Kommunen har et samarbeid med Statsforvalteren, ved at elever plukker avfall i fjæra. Levanger gjenvinningsstasjon på Mule har mottak for landbruksplast. Landbruksavdelingen i kommunen har hatt holdningskampanjer når det kommer til landbruksplast. Klima- og miljørådgiver uttaler at kommunen har søkt på midler til å håndtere fremmede arter, og har fått noe midler, ca. 20 000 kr i året. Kommunen har engasjert et eksternt selskap for å bekjempe fremmede arter. Levanger kommune, med hjelp fra Norsk institutt for luftforskning (NILU) har også utarbeidet tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Levanger for å gjøre rede for forurensningssituasjonen og mulige tiltak knyttet til denne. Klima- og miljørådgiver forteller at det er mange saker knyttet til forurensning i landbruket hvor det er samhandling med landbruksenheten.

Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen mottar tips om villfyllinger sjeldnere enn årlig. De mottar også tips om dumping av avfall i f.eks. en grøft, et friområde eller i skogen uten at dette er en villfylling. Kommunen har ingen fullstendig oversikt over omfanget av villfyllinger.

Når kommunen får beskjed om en fylling eller dumping av avfall, undersøker de nærmere for å finne ut hvem som eier avfallet. Klima- og miljørådgiver forteller at et viktig prinsipp i forurensningsloven er at «forurenser betaler». Vanlig prosedyre for opprydding, dersom forurenser er kjent, er varsel om pålegg om opprydding, pålegg om opprydding og til slutt tvangsmulkt. Dersom forurenser ikke er kjent, tar kommunen kontakt med grunneier. Grunneier kan ikke pålegges å rydde opp i avfallet på samme måte som eier av avfallet¹. Dersom en grunneier uforskyldt har fått avfall dumpet på sin eiendom, og man ikke finner den

---

¹ Forurensningsloven § 37: «Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd. (...)»

ansvarlige, kan kommunen benytte forurensningsloven § 7 fjerde ledd til å pålegge grunneier å fjerne dette. For å bruke denne paragrafen må det være fare for forurensning² knyttet til forsøplingen.

Klima- og miljørådgiver forteller at kommunen jobber for å holde kommunen fin og ryddig, og legger til rette for at det skal være enkelt å plukke søppel og levere dette. Kommunen bidrar med utstyr og henting av søppel for frivillige som ønsker å rydde. I tillegg har kommunen og Statsforvalteren et samarbeid der utvalgte skoleklasser rydder strandområder i flere av kommunens fuglefredningsområder og naturreservat. Kommunen tilrettelegger for rydding og henting av avfall under den nasjonale Strandryddeuka, og kommunen er behjelpelig med å hente avfall som ligger vanskelig til.

3.3.4 Oljetanker

Levanger kommune har en egen forskrift om nedgravde oljetanker. Forskriften gjelder alle nedgravde tanker uavhengig av størrelse.

Den 1. januar 2020 ble det forbud mot å fyre med mineralolje som oppvarming av boliger. Kommunen ble involvert som lokal forurensningsmyndighet i et utslipp fra en tank lokalisert på Staup. Dette var en tank som Fylkeskommunen hadde ansvaret for. Kommunen har ikke en fullstendig oversikt over antallet oljetanker i kommunen, da det ikke er foretatt tidligere registreringer av dette. Det er i hovedsak Brann og redning som har samlet dokumentasjon på dette over tid, men enhet landbruk, miljø og arealforvaltning har også en viss oversikt. Grunnen til at man ikke har oversikt over dette, er at oljetanker i utgangspunktet ikke har vært en del av informasjonen som har blitt registrert i matrikkelen. Oljetanker har dermed blitt registrert i de tilfellene hvor det er kjent at det finnes en oljetank.

Klima- og miljørådgiver forteller at nedgravde oljetanker som ikke er konvertert til biobrensel, regnes som tatt ut av bruk og skal graves opp, uansett størrelse. Kommunen har en lokal forskrift for dette. Eier av tank og/eller firma for rengjøring av tank skal sende inn dokumentasjon om at tanken er tatt ut av bruk, tømt og rengjort til kommunen. I noen få tilfeller

---

² Forurensningsloven § 6 har følgende definisjon av forurensning: «Med forurensning forstås i denne lov:

1. tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
2. støy og rystelser,
3. lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
4. påvirkning av temperaturen

som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som nevnt i nummer 1 til 4, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.»

kan kommunen gi tillatelse til at tanker som er permanent tatt ut av bruk, ikke graves opp, men i stedet rengjøres og fylles med rene løsmasser som sand, grus eller lignende. Dette er søknadspliktig. Kommunen informerer om regelverk rundt oljetanker på sin hjemmeside.

Konstituert brannsjef forteller at feierne i kommunen følger opp oljetanker gjennom å ha tilsyn på gamle fyringssystemer. De har ikke tilsyn på selve tanken. De har dokumentasjon på oppfølgingen i systemet KOMTEK. Gjennom feierne har de dermed oversikt over hvilke eiendommer som har nedgravde oljetanker.

3.3.5 Brenning av avfall

Kommunen har en forskrift om åpen brenning og brenning av avfall. Dette følges opp av klima- og miljørådgiver. Hun sier kommunen fulgt opp flere saker etter denne forskriften.

Konstituert brannsjef forteller at brannvesenet aktivt har orientert om at søppelbrenning ikke er lovlig. Brann og redning rykker ut til meldinger om slik bålrensning, noe som rutinemessig meldes til politiet som utsteder forelegg. Det er god dialog mellom brannvesenet og kommunen.

Revisor har bedt om å få se de tre siste sakene om brenning av avfall.

Tabell 2. Saker om brenning av avfall

År	Meldt av	Type brenning	Kontakt med grunneier	Svar fra grunneier
2018	Turgåere	Brenning og nedgraving av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 30.11.2018.	Opprydding gjennomført, 02.12.2018
2020	Statens Naturoppsyn	Forsøpling og brenning av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 31.01.2021	Opprydding gjennomført, 31.01.2021.
2022	Brann, politi	Ulovlig bålrensning og brenning av avfall	Varsel om pålegg. Dersom kommunen mottar skriftlig tilbakemelding om opprydding, unngås pålegg. Frist 25.01.2022.	Opprydding gjennomført, 24.01.2022.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

Tabellen viser tre eksempler på brenning av avfall, og hvordan disse er fulgt opp. I alle sakene er det gitt varsel om pålegg, og i alle saker er opprydding gjennomført.

3.3.6 Saksbehandling knyttet til bygging og graving på forurenset grunn

Formålet med plan- og bygningsloven § 28-1 er å sikre at det ikke skal opprettes nye grunneiendommer eller endring av disse, eller igangsettes utbygging der natur- eller miljøforholdene i området kan innebære en fare eller vesentlige ulempe. Med naturforhold menes naturgitte omstendigheter, eksempelvis skred, flomutsatte områder eller steder med høy radonforekomst. Miljøforhold viser til fysiske tiltak i det ytre miljø som er skapt eller følger av menneskelig aktivitet. Det kan være søppelfyllinger, forurenset grunn mv. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2018)

Dersom kommunen har mistanke om at et område det skal bygges på, har forurenset grunn, må man kartlegge risiko og vurdere tiltak.

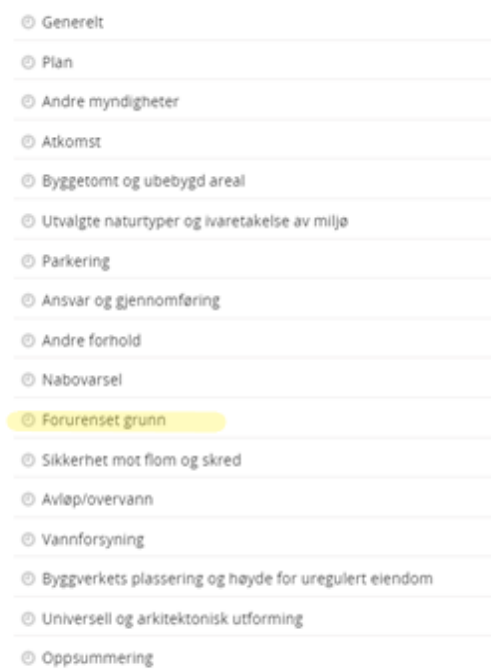
For byggesaker har kommunen nå opprettet sjekklister hvor blant annet det med forurensning skal sjekkes ut før tillatelse gis. Sjekklister inngår nå i saksbehandlingssystemet og er noe saksbehandler må krysse av før tillatelse gis. Kommunen benytter Elements e-byggesak for sin saksbehandling. Sjekklister kommer inn som en rutine i saksbehandlingen i oktober/november i år, som følge av overgang til nytt system. Det vises for øvrig til at kommunen forholder seg til veileder for forurenset grunn og at det forutsettes at søkere også legger denne til grunn.

Byggesaksbehandler forteller at de behandler utslippstillatelser i henhold til plan- og bygningsloven og forurensningsforskriften. Det stilles krav til et foretak når det gjelder ansvaret for prosjektering og utføring av renseanlegg. Det er rutiner om at byggesak skal sjekke i vannnett.no tilknyttet forhold om rensing. Det ble avholdt et kurs i regi av kommunen for å gi informasjon til ansvarlige søkere. Det var hentet inn to eksterne foredragsholdere til dette. Byggesaksbehandler forteller at de fleste områder som bygges ut er regulerte områder hvor det allerede er offentlig avløp. Å gi et pålegg til forurenser om å etablere bedre renseanlegg, kort tid før et kommunalt avløpsanlegg kommer i nærheten i nærmeste framtid, anses som dårlig praksis og er noe kommunen ønsker å unngå.

I bygge- og delingssaker er saksbehandlerne rutinemessig inne i databasen grunnforurensning.no. Kommunens superbruker kan legge inn nye forurensningslokaliteter i grunnforurensningsdatabasen. Dersom byggesaksbehandler har kunnskap om forurensningslokaliteter, videreformidles dette til superbrukeren.

Byggesaksbehandlerne sørger for at tilstrekkelig dokumentasjon følger med fra ansvarlig søker. Byggesak kan også føre tilsyn i byggesaker.

Under vises en sjekkliste for byggesak som er innebygd i saksbehandlersystemet:

Figur 7. Sjekkliste i byggesaker som er innebygd i saksbehandlersystemet

Byggesaksbehandler sitt inntrykk er at rutinene er tydelige nok med tanke på utslippssaker. Vedtaksmalen er bygd opp som en sjekkliste. Når det gjelder støy skal også søker dokumentere og tilfredsstille krav til støy. Teknisk enhet har ansvar for utredning av luftkvalitet, med bistand fra saksbehandler plan og miljø. I søknader om riving, skal det følge med miljøsaneringsdokumentasjon og en sluttrapport. Når sluttrapport med kvittering for innlevert avfall mottas av byggesak, skal det utstedes en ferdigattest.

Det hender at brann bistår med «riving» gjennom en brannøvelse. Her er det også krav om en byggesøknad og miljøsaneringsbeskrivelse/sluttrapport med kvittering for innlevert avfall. Det kan bli aktuelt med tiltaksrapport for forurensset grunn.

Kommunalsjef forteller at det i forbindelse med utbygging av Levanger Brygge 2 i sentrum måtte tas en opprydning i forbindelse med en nedlagt bensinstasjon på tomta. Kommunen henvendte seg til tidligere eier, Coop, som tok denne utgiften.

I forbindelse med bygging av en ny brannstasjon var det et spørsmål om håndteringen av en villfylling. Her var det kommunen som måtte rydde opp. Enhetsleder landbruk, miljø og arealforvaltning forteller at det har vært flere søppelfyllinger i kommunen tilbake i tid.

Revisor har etterspurt eksempler på saker om forurensset grunn.

Tabell 3. Eksempler på byggesaker i forurenset grunn

Sted	Type forurensning	Tiltak	Konklusjon
Heggli 3	Mistanke om forurensning fra gartnerivirksomhet	Miljøteknisk undersøkelse bestilt av tiltakshaver. Undersøkelsen påviste ikke forurensning.	Ikke restriksjoner på bruk av masse på eiendommen
Fides/Levanger brygge	Registrert som kommunalt deponi. Fylkesmannen hadde delegert myndighet på denne grunnforurensningslokaliteten.	Levanger kommune engasjerte Norconsult til å gjøre miljøteknisk undersøkelse. Påvist forurensning over normverdi.	Statsforvalteren godkjente tiltaksplan. Kommunen har godkjent rammetillatelse.
Frol barnehage	Ikke mistanke om forurensning.	Gjennomført miljøtekniske undersøkelser, påvist forurensning.	Kommunen godkjente tiltaksplan. Forurensede masser kjørt til godkjent deponi.

Kilde: Saksdokumentasjon og korrespondanse tilsendt fra kommunen

Revisor har spurt om årsak til at disse eiendommene ble undersøkt. Klima- og miljørådgiver har svart ut spørsmålet. Hun viser til forurensningsforskriften § 2-4, hvor det står følgende:

Tiltakshaver skal vurdere om det er forurenset grunn i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført.

Dersom det er grunn til å tro at det er forurenset grunn i området, skal tiltakshaver sørge for at det blir utført nødvendige undersøkelser for å få klarlagt omfanget og betydningen av eventuell forurensning i grunnen. Undersøkelsene skal som minimum avklare om normverdier, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, er overskredet.

Dersom undersøkelsene viser at det er forurenset grunn, jf. § 2-3 bokstav a, kreves det ytterligere undersøkelser og vurderinger for å klargjøre eventuelle konflikter mellom miljøhensyn og brukerinteresser og behov for tiltak.

I Heggli 3 hadde det tidligere vært gartneri med drivhus på tomta, og man vurderte at det var en risiko for at grunnmassene på tomta hadde blitt forurenset i forbindelse med gartneriets virksomhet. Eiendommen var ikke registrert i Grunnforurensningsdatabasen, men med bakgrunn i tidligere virksomhet var det automatisk mistanke om forurensning.

For Fides/Levanger brygge, var det tidligere en fylling med innhold av husholdnings- og bygningsavfall. I Norconsults miljøtekniske rapport framkommer det at deler av indre havn var søppelfylling på 50-60-tallet og at resten av området ble fylt ut på 70-tallet med elvemasser, jord- og steinmasser, samt muligens noe søppel. I østlig del av tiltaksområdet var det tidligere en bensinstasjon og mekanisk verksted. Alt dette gir grunn til å tro at området var forurenset. Levanger brygge lå inne i Grunnforurensningsdatabasen da denne saken kom opp.

For Frol barnehage, var det ikke mistanke om forurensning på tiltaksområdet. Det ble likevel gjort en innledende miljøteknisk grunnundersøkelse basert på 9 prøvesjakter tatt med gravemaskin. Grunnen til dette var bygging av ny barnehage og planlegging av terrenginngrep i form av masseutskifting av det øverste laget med jord. Området var ikke registrert i Grunnforurensningsdatabasen. I henhold til forurensningsforskriften § 2-4 skal tiltakshaver vurdere om det er forurenset grunn i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført. I plan- og bygningsloven § 28-1 står det at grunn bare kan bebygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Tiltakshaver vurderte ut fra dette at grunnundersøkelser var nødvendig. Det er også krav om renere jord i en barnehage. Mulige kilder til forurensning kunne vært forurensning av pesticider fra landbruk og eventuelt oljesøl fra landbruksmaskiner. Det ble tatt 12 supplerende prøver med spade mellom 0 og 0,5 meter etter at det ble påvist forurensning av arsen og fri cyanid. I forbindelse med bygging av barnehager er det viktig å dokumentere at lekearealene tilfredsstillers kvalitetskriterier for jord i barnehager, lekeplasser og skoler, da barn er følsomme for direkte eksponering av miljøgifter i jord. (Statens forurensningstilsyn 2007)

3.4 Vurdering

Kommunen har etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker.

Kommunen benytter i hovedsak maler og rutiner utarbeidet av Miljødirektoratet. I de tilfellene hvor det er behov for andre rutiner eller maler, bearbeider ansatte i kommunen disse slik at de

passer til den enkelte saken. Revisor vurderer derfor at kommunen har etablert nødvendige rutiner for å følge opp forurensningsaker.

Kommunen veileder parter og interessenter til å ivareta sine behov.

Revisor vurderer at kommunen opplyser parter og interessenter til å ivareta sine behov, både via informasjon på hjemmesiden og gjennom direkte dialog med de berørte. I de sakene hvor kommunen pålegger opprydding, er god kommunikasjon og dialog med grunneier/forurenser i fokus.

Kommunen følger opp forsøplingssaker, og avslutter disse så langt det er mulig.

I denne rapporten framgår oppfølging av to forsøplingssaker. Kommunens kommunikasjon med forurenser viser at sakene følges opp. Det er ikke alltid sakene kan avsluttes på en god måte. Dette handler, etter revisors inntrykk, om at oppryddingssaker er komplekse og at det tar tid å ordne opp. I noen tilfeller kan det være slik at det ryddes opp, men forsøplingen fortsetter og det kreves videre oppfølging fra kommunen. Revisor vurderer at kommunen over år har jevnlig kontakt med grunneiere, og følger opp gjennom å ha tilsyn og be om dokumentasjon på oppryddingen.

Kommunen pålegger den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander

Oppfølgingen av forurensningsaker viser at kommunen pålegger de ansvarlige opprydding, og ber om dokumentasjon på opprydding og at avfallet er levert til godkjent mottak.

Kommunen tar stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall.

Revisor har ingen data som tilsier at kommunen ikke følger opp henvendelser fra innbyggere, fordi disse (hvis de finnes) ikke fanges opp i denne gjennomgangen. Vi har etterspurt oppfølging av saker og spurt om det finnes saker som ikke er fulgt opp. Kommunen kjenner ikke til saker hvor de har mottatt tips, men ikke fulgt opp.

Kommunen har oversikt over og fører kontroll med nedgravde oljetanker gjennom feiernes aktivitet og dokumentasjon på anlegg som er i bruk. Kommunen har ikke oversikt over alle nedgravde oljetanker i matrikkelen, da dette ikke alltid har vært registrert der og en samordning med informasjon fra feierne mangler.

Revisor kan derfor ikke bekrefte at kommunen har den totale oversikt og dermed ikke fører kontroll med alle tanker, da det ikke finnes en systematisk oversikt over dette.

Kommunen følger opp åpen brenning og åpen brenning av avfall.

Revisor har sett på oppfølgingen av tre saker om brenning av avfall. Samtlige er fulgt opp. Kommunen har en egen forskrift som legger føringer for oppfølging av dette. Det er brannvesenet som har den praktiske oppfølgingen av slike saker.

Kommunen har rutiner og praksis for å sikre at bygging eller deling av grunn ikke skjer dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe, men revisor er usikker på om man har etablert et tilstrekkelig god nok oversikt over forurensede lokaliteter slik at også saksbehandlere uten lokalkunnskap skal kunne fange opp forurensede lokaliteter i sin saksbehandling.

Kommunen bør på bakgrunn av dette vurdere om man har god nok oversikt over mulig forurensning.

3.5 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Levanger kommune følger opp konstatert forurensning og risiko for forurensning. Det er noe usikkerhet knyttet til kommunens oversikt over forurensning og dermed risiko for at det kun er ansatte med lokalkunnskap som er i stand til å følge opp forurensningen i kommunen på en god måte.

3.6 Anbefalinger

Revisor har følgende anbefaling:

- Kommunen bør systematisere oversikten over mulig og faktisk forurensning

KILDER

Innherred IUA. n.d. 'Om Oss'. Retrieved 28 March 2023 (<https://iuait.no/om-oss/>).

Klima- og miljødepartementet. 1983. *Forurensningsloven*.

Klima- og miljødepartementet. 2004. *Forurensningsforskriften*.

Kommunal- og distriktsdepartementet. 2021. *Kommuneloven*.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2018. *Samfunnssikkerhet i Planlegging Og Byggesaksbehandling, Rundskrift H-5/18*.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2019. 'Nasjonale Forventninger Til Regional Og Kommunal Planlegging 2019-2023'

Kystverket. 2020. 'Nasjonal Beredskapsplan Mot Akutt Forurensning'.

Levanger kommunestyre. 2018. 'Forskrift Om Nedgravde Oljetanker, Levanger Kommune, Trøndelag'. Retrieved 23 January 2023 (<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-12-12-1928>).

Miljødirektoratet. 2017. 'Veileder - Grunnforurensning'.

Miljødirektoratet. 2022. 'Veileder: Følge Opp Forsøpling'. Retrieved 16 January 2023 (<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/for-myndigheter/folge-opp-forsopling/>).

Miljøverndepartementet. 1998. 'Kommunens Myndighet Og Plikter Etter Forurensningsloven'. T-5/98. Retrieved (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-598-kommunens-myndighet/id108212/>).

Statens forurensningstilsyn. 2007. 'Veileder for Undersøkelse Av Jordforurensning i Nye Barnehager'.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Kartlegging og oppfølging av tips og funn

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§7) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Forurensningsloven
- Forurensningsforskriften
- Avfallsforskriften

Kommunene har myndighet og plikter etter forurensningsloven. Forurensningsloven har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning, redusere mengden av avfall og fremme en bedre behandling av avfall. Videre skal loven sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse. (Klima- og miljødepartementet 1983)

Forurenset grunn defineres på følgende vis i forurensningsloven:

forurenset grunn: jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer overstiger fastsatte normverdier for forurenset grunn, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, eller andre helse- og miljøfarlige stoffer som etter en risikovurdering må likestilles med disse. Grunn der konsentrasjonen av uorganiske helse- eller miljøfarlige stoffer ikke overstiger lokalt naturlig bakgrunnsnivå i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført, skal likevel ikke anses for forurenset. Grunn som danner syre

eller andre stoffer som kan medføre forurensning i kontakt med vann og/eller luft, regnes som forurenset grunn dersom ikke annet blir dokumentert.

Som følge av forurensningsloven har kommunen flere roller. Kommunen skal se til at plikter overholdes, eksempelvis plikt til å ha tilstrekkelig beredskap mot akutt forurensning. Kommunen er også forurensningsmyndighet og kan gi pålegg etter forurensningsloven § 37 om opprydding av avfall. Videre kan kommunen også være forurensner, og må søke om tillatelse etter lovens § 11 for kommunale anlegg for forbrenning av avfall eller for utslipp av kommunalt avløpsvann. (Miljøverndepartementet 1998) § 37 fastsetter at kommunen kan gi pålegg om opprydding innen en viss frist, eller at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28 skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding.

§ 49 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å kreve opplysninger, herunder myndighet til å innkreve de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne utarbeide avfallsplaner etter § 33a.

Kommunen skal utarbeide plan for reduksjon og håndtering av avfall i kommunen (avfallsplan)

Kommuneloven § 25-1 om internkontroll i kommunen og fylkeskommunen, slår fast at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Internkontrollen skal dokumenteres i det omfang som er nødvendig.

Faktaark M-810/ 2017 fra Miljødirektoratet om kommunenes oppgaver ved terrenginngrep i forurenset grunn, viser til kommunens plikt etter forurensningsforskriften § 2-9 om at kommunen må registrere opplysninger i Miljødirektoratets database Grunnforurensning.

Veileder T-598 om kommunens myndighet etter forurensningsloven, inneholder veiledning om kommunens generelle oppgaver. Dette er knyttet til § 2, om samordning med planmyndighetene:

Forurensningsmyndigheten og planmyndigheten skal samordne sin virksomhet slik at planlovgivningen sammen med forurensningsloven brukes for å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer. I forurensningsloven § 11 heter det videre at forurensningsspørsmål om mulig skal søkes løst for større områder under ett og på grunnlag av planer. Av forurensningsloven § 33 a om utarbeidelse av avfallsplaner framgår det at avfallsplan etter forurensningsloven og kommuneplan etter plan- og bygningsloven skal samordnes. Plan- og bygningsloven § 68 krever at grunn bare kan deles eller bebygges dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig

ulempe som følge av natur eller miljøforhold. Dette innebærer bl.a. at kommunen forutsettes å ha oversikt over kjente lokaliteter med grunnforurensning innen kommunen.

Hvert fjerde år legger regjeringen fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling. Forventningene til kommunal planlegging 2019-2023 ble vedtatt 14. mai 2019.(Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2019). Blant disse forventningene finner vi:

- Legge FNs bærekraftsmål til grunn for areal- og samfunnsplanlegging
- Vektlegge arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planleggingen.
- Kommunene identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen.
- Kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.
- Kommunene sikrer trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning

Plan- og bygningsloven § 11-8 a fastsetter at kommunens arealplan skal fastsette hensynssoner i klassene sikrings-, støy- og faresone med angivelse av fareårsak eller miljørisiko.

Etter forurensningsloven § 48 er det også innenfor kommunens myndighetsområde å føre tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen og med håndteringen av avfall.

Kommunen kan gi pålegg etter § 37 om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydning.

Etter § 37 kan kommunen gi pålegg om å rydde opp i avfall o.l., eller betale for opprydning. Kommunen kan på eget initiativ gi pålegg om at den som har handlet i strid med § 28 skal rydde opp eller fjerne avfallet, eller at han skal dekke rimelige utgifter til fjerning av avfall eller opprydning. Dersom noen ber kommunen om å gi pålegg om opprydning av avfall, skal kommunen ta stilling til henvendelsen.

Kommuneloven stiller krav til internkontroll i § 25-1.

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. Ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I Prop. 46 L (2017-2018) (kommuneloven), side 269, vises det til at kommunens internkontroll skal være en kontroll med hele administrasjonens virksomhet, det vil si all virksomhet som ligger innenfor ansvaret til rådmannen. Videre at:

- (side 270) Både den sentrale administrasjonen og alle sektorer innenfor kommunen er omfattet. Kommunestyret har det overordnede ansvaret. De ulike tjenesteområdene i kommunen må involveres i internkontrollarbeidet, som for eksempel risikovurderinger, tilpasninger og innretning på internkontrollen og formalisering av rutiner.
- (side 271) Målet om at lover og forskrifter skal følges vil etter departementets vurdering også indirekte dekke noen av de andre målene om eksempelvis bygging av feil og læring i organisasjonen. (...) Videre skal kommunens internkontroll innrettes slik at den er systematisk, risikobasert og tilpasset den enkelte virksomhet eller aktivitet innad i kommunen. (...) Videre at det skal jobbes systematisk med internkontrollen. Dette innebærer at det må gjøres et planmessig arbeid
- (side 272) Risikovurderinger blir sentralt og kommunen må gjøre en vurdering av sannsynligheten for at regler ikke følges, og hvilke konsekvenser det kan få i en risiko- og vesentlighetsanalyse. Det er viktig med internkontroll der det er høy risiko for at det skal skje noe feil, og der konsekvensene av feil er store.
- (side 273) Å beskrive hovedoppgaver, mål og organisering kan gjøres ved oversikt over lederstrukturer, rapporterings- og styringslinjer, delegering og funksjonsbeskrivelser. (...) For å sikre regeletterlevelse i kommunen, vil det i praksis være nødvendig med rutiner og prosedyrer som er tilpasset det området de skal gjelde for. (...)

Internkontrollen skal også avdekke avvik. Rådmannen må dermed sørge for en internkontroll som legger til rette for at avvik avdekkes, og at de følges opp. Dette må imidlertid gjøres på en systematisk måte og ut fra konkrete risikovurderinger. Tiltak som iverksettes må være egnet for å sikre at lover og forskrifter etterleves.

- (side 274) Videre at internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig og at evaluering gjennomføres ved behov for endringer i denne.

Det finnes i liten grad konkrete lovkrav gjeldende for kommunens organisering og planlegging av forurensningsarbeidet. Internkontrollbestemmelsene i kommuneloven benyttes derfor for å utlede kriterier om internkontroll i arbeidet.

Forurensningsloven § 43 fastsetter at kommuner skal sørge for **beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning** som kan inntreffe i eller få skadevirkninger for kommunen, og som ikke er dekket av privat beredskap. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning slår fast at kommunen er ansvarlig for å etablere beredskap for å stanse, fjerne og begrense virkningen av mindre tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av privat beredskap etter forurensningsloven § 40. Kommunens beredskap mot akutt forurensning skal etableres gjennom interkommunalt samarbeid i henhold til § 7. Den enkelte kommune skal i tillegg etablere en begrenset, lokal beredskap som kan håndtere små hendelser og som sikrer at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Den lokale og den interkommunale beredskapen skal samlet utgjøre kommunens beredskap mot akutt forurensning. § 4 stiller krav til at kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen. Kommunen skal analysere miljørisikoen forbundet med mindre tilfeller av akutt forurensning forårsaket av blant annet kjemikalier, herunder petroleumsprodukter og andre oljeprodukter, og farlig avfall. Miljørisikoanalysen skal ta utgangspunkt i hendelser som kan føre til mindre tilfeller av akutt forurensning og som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger i kommunen. Miljørisiko for de identifiserte hendelsene skal analyseres. Ut fra analysen skal det velges representative scenarioer som skal være dimensjonerende for beredskapen. Scenarioene skal være konkrete og blant annet beskrive mulig omfang av forurensningen og varighet av aktuelle hendelser. § 5 stiller krav til at kommunen, på grunnlag av miljørisikoanalysen og dimensjonerende scenarioer, utarbeide en beredskapsanalyse. For hvert scenario skal det bestemmes og begrunnes:

- a. Organisering av beredskapen
- b. Nødvendig beredskapsutstyr,
- c. Nødvendig mannskap og
- d. Responstid

Nasjonal beredskapsplan presenterer at de enkelte kommuner og IUA (interkommunale utvalg mot akutt forurensning) skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere, jf. forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning. Dersom den ansvarlige forurensner er ukjent, eller ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak, har kommunen plikt til å aksjonere. Dette følger av forurensningsloven § 46 annet ledd. Kommunen skal aksjonere uavhengig av omfanget av den akutte forurensning, og aksjonsplikten går dermed lenger enn beredskapsplikten. Det gjelder også akutt forurensning som inntreffer utenfor kommunen, men som medfører skadevirkninger innen kommunen. (Kystverket 2020)

Ved mindre hendelser skal kommunen sette i verk tiltak på egen hånd, eller benytte seg av inngåtte avtaler om interkommunalt samarbeid (IUA) for å ivareta kommunens beredskaps- og aksjonsplikt. Interkommunalt samarbeid er lovpålagt, og skal organiseres etter kommuneloven eller som IKS. (Kystverket 2020)

Ved kommunal aksjon, der berørt kommune selv håndterer utslippet, kan vertskommunen i IUA bistå med råd om innsatsen og med utstyr/personell på skadestedet. Dette er kun bistand til skadestedskommunen, som har ansvaret for hele aksjonen. Størrelsen og kompleksiteten på uønskede hendelser enkeltkommuner selv kan håndtere varierer ut fra enkeltkommunens risiko- og sårbarhetsvurderinger, egenkompetanse og kommunens egne ressurser. Brannsjefen er normalt innsatsleder inntil eventuelt IUA overtar. (Kystverket 2020)

Ved hendelser utover det den enkelte kommune selv kan håndtere, kan den interkommunale beredskapen i samråd med kommunen, overta aksjonsansvaret. Dette kan skje enten ved at IUA etablerer seg eller at vertskommunen aksjonerer på vegne av utvalget. Innsatsledelsen må fremgå av beredskapsplanen for IUA. (Kystverket 2020)

Utlede kriterier:

- Kommunen skal ha oversikt over forurensningslokaliteter i egen kommune
- Kommunen skal sørge for rapportering til Grunnforurensning
- Kommunen skal følge opp den alminnelige forurensningssituasjonen og forurensning fra enkelte kilder.
- Kommunen skal gjennom risiko- og beredskapsanalyser etablere en oversikt over typiske hendelser de skal etablere en beredskap for å håndtere
- Kommunen skal kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen

Oppfølging av risiko for og konstatert forurensning

Det er utarbeidet en veileder til kommunene om kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven. (Miljøverndepartementet 1998) Her presenteres det at kommunen har følgende myndighet etter forurensningsloven:

Avløp

- Kommunen har myndighet til å kreve omlegging og utbedring av stikkledning
- Kommunen kan bestemme at avløpsvann ledes inn i en annens avløpsanlegg og kan kreve tilknytning til eksisterende avløpsanlegg
- Kommunen kan kreve kostnadene dekket i samsvar med lov om kommunale vass- og kloakkavgifter. Kommunen kan kreve refusjon i henhold til bestemmelsene i plan og bygningsloven
- Kommunen har myndighet og plikt til å dekke kostnader om avfallsinnsamling og tømning av slamavskillere mv. gjennom gebyrer. Kommunen kan kreve slamavskillere utkoblet
- Kommunen kan gi tillatelse til bruk av slam
- Kommunen kan gi tillatelse til utslipp fra separate avløpsanlegg
- Fylkesmannen kan bestemme at kommunen skal ha myndighet til å gi pålegg om rens tiltak for eksisterende virksomheter som omfattes av forskrift om utslipp av oljeholdig avløpsvann og om bruk og merking av vaske- og avfettingsmidler
- Kommunen har myndighet til å fastsette strengere eller lempeligere krav enn det som følger av forskrift om forbud mot utslipp av kloakk m.m. fra skip i vassdrag og kystnære områder

Avfall

- Kommunen kan etter søknad unnta bestemte eiendommer fra den kommunale avfallsinnsamlingen
- Kommunen skal fastsette forskrifter om avfallsgebyr som skal dekke kommunens samlede utgifter ved avfallshåndteringen
- Kommunen kan gi pålegg for å sikre at avfallsbeholdere blir satt opp og tømt, og at det ryddes opp av dem som har ansvaret
- Kommunen kan gi pålegg om fjerning av avfall og opprydding i forbindelse med brudd på forurensningsloven § 28. Kommunen kan også gi pålegg om å dekke utgifter til opprydding. Kommunen kan pålegge opprydding og fjerning av større gjenstander
- Kommunen kan pålegge beredskapspliktige til å stille utstyr og personell til rådighet ved kommunale aksjoner mot akutt forurensning

- Kommunen har tilsynsmyndighet og myndighet til å treffe enkeltvedtak vedrørende nedgravde oljetanker innen kommunen. Kommunen har myndighet til å dispensere fra krav i forskriften og kan stille strengere krav

Generelt

- § 7 Innenfor sitt myndighetsområde, dvs. der kommunen har hjemmel til å utøve myndighet i medhold av delegeringsvedtak eller direkte i medhold av loven, kan kommunen gi pålegg etter 4. ledd.
- § 18 Der kommunen har myndighet til å gi tillatelse, følger også myndighet etter § 18 til å endre og omgjøre tillatelsen.
- § 49 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å kreve opplysninger, herunder myndighet til å innkreve de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne utarbeide avfallsplaner etter § 33a.
- § 50 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å foreta gransking.
- § 51 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen også gitt myndighet til å gi pålegg om undersøkelse.
- § 58 Krav om gjenopprettingserstatning til allmennheten ved skade som rammer utøvelse av allemannsretter utenfor næring mv., fremmes av kommunen når forurensningsskaden er begrenset til kommunen, jf. 2. ledd.
- § 73 Innenfor sitt myndighetsområde er kommunen gitt myndighet til å fastsette og frafalle forurensningsgebyr.
- § 74 I forbindelse med pålegg innenfor kommunens myndighetsområde etter § 7, 4. ledd eller § 37 er kommunen gitt myndighet etter § 74, 1.-3. ledd til å sørge for umiddelbar gjennomføring.
- § 75 I forbindelse med gjennomføring av tiltak innenfor kommunens myndighetsområde etter §§ 7, 37, 46 og 74 er kommunen gitt myndighet til å benytte annen manns eiendom.
- § 78 Innenfor sitt myndighetsområde kan kommunen begjære påtale, jf. 3. ledd.
- § 79 Ved ulovlig håndtering av avfall gjelder tilsvarende som etter § 78.

Videre har kommunen en rekke plikter. Veilederen presenterer følgende plikter:

Avløp

- Kommunen er ansvarlig for drift og vedlikehold av avløpsanlegg som helt eller delvis eies av kommunen
- Kommunen skal sørge for tømning av slamavskillere, privéter, tette tanker for ubehandlet sanitært avløpsvann mv. Kommunen skal også sørge for nødvendige anlegg for tømning av avløpsvann fra bobiler, fritidsbåter mv.
- Kommunen skal oppbevare tilsendte opplysninger om slam fra slamprodusenter/leverandører i minst ti år

Avfall

- Kommunen skal ha anlegg for opplag eller behandling av forbruksavfall og avløps slam, og plikt til å ta imot slikt avfall og slam
- Kommunen skal sørge for innsamling av forbruksavfall. Kommunen kan fastsette forskrifter om innsamlingen
- Kommunen skal utarbeide plan for reduksjon og håndtering av avfall i kommunen (avfallsplan)
- Kommunen skal fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren
- Kommunen har plikt til å sørge for oppsetting og tømning av avfallsbeholdere på utfartssteder og sterkt berørte offentlige steder der en må regne med at avfall vil bli gjensatt dersom ingen andre virksomheter har slik plikt. I tilknytning til tømning skal det foretas rimelig opprydding i området
- Kommunen plikter å ta stilling til henvendelse om opprydding av avfall, eller om betaling av utgiftene til opprydding av avfall
- Kommunen skal sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for mottak av kasserte KFK-holdige kuldemøbler i kommunen, og skal sørge for videre håndtering av disse i samsvar med forskriften.
- Kommunen skal sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud i kommunen for mottak av spesialavfall fra husholdninger og virksomheter med mindre enn 400 kg spesialavfall i året.
- Kommunen plikter å ha tilstrekkelig tilbud om mottak av EE-avfall.
- Kommunen eller havnestyret i kommunen er ansvarlig for at det etableres og drives en mottaksordning for skipsavfall fra skip større enn 400 brutto registertonn.

Akutt forurensning

- Kommunen skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som ikke dekkes av privat beredskap

- Kommunen skal iverksette aksjoner mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning dersom den ansvarlige ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak
- Kommunen skal fastsette grensene for forskriftens geografiske virkeområde (forskrift om tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker), sett hen til kommunens verdifulle natur-, kultur-, friluft- og landbruksområder, tettbygde strøk, og områder hvor oljelekkasje vil kunne føre til forurensningsmessige konsekvenser for grunnvann, vassdrag og sjø. Kommunen har plikt til å føre tilsyn med at bestemmelsene i forskriften overholdes. Forskriften pålegger kommunen å etablere og ajourføre et register med nødvendige opplysninger om nedgravde oljetanker innen kommunen

Miljødirektoratet presenterer at kommunens viktigste roller og ansvar er følgende:

- Kommunen skal drive tilsyn og pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen kan pålegge den ansvarlige å sende inn nødvendige opplysninger eller gjøre undersøkelser
- Kommunen kan vedta tvangsmulkt med hjemmel i forurensningsloven for å sikre at den ansvarlige rydder opp innen fastsatt frist
- Kommunen kan gjennomføre oppryddingen selv i enkelte tilfeller og kreve refusjon av forurenseren i etterkant

Dersom kommunen ikke velger å gi pålegg om opprydding i en sak som noen har bedt kommunen følge opp, er dette å betrakte som et enkeltvedtak som kan påklages.

Kommunen har hjemmel for å gi pålegg om å komme med opplysninger som er nødvendige for kommunens oppgaver etter forurensningsloven. Den som har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense eller føre til avfallsproblemer, plikter (uten hinder av taushetsplikt) å gi forurensningsmyndigheten eller andre offentlige organer som er nødvendige for gjennomføring av gjøremål etter loven. Kommunen kan eksempelvis kreve opplysninger fra den ansvarlige dersom det er tvil om forurensningsvirkningene av et utslipp, eller det er mistanke om fare for forurensning fra for eksempel lagring av gjenstander, kjemikalier, gjødsel med videre.

Kommunen kan gi pålegg om undersøkelser etter § 51. Bestemmelsen pålegger den ansvarlige å bringe frem nye opplysninger. § 49 om opplysningsplikt gjelder opplysninger den ansvarlige kjenner til på forhånd.

Etter forvaltningsloven § 11 har forvaltningsorganene innenfor sitt område en alminnelig veiledningsplikt. Formålet med veiledningen skal være å gi parter og andre interesserte adgang til å vareta sitt tarv i bestemte saker på best mulig måte. Omfanget av veiledningen

må likevel tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet til å påta seg slik virksomhet.

Kommunen har myndighet til å følge opp forurensningssaker og ulovlig lagring av gjenstander. Miljødirektoratet har en veileder for hvordan man skal følge opp forsøplingssaker. (Miljødirektoratet 2022) Her er det lagt opp til følgende prosess:

1. Undersøke forsøplingen
2. Pålegge å rydde opp eller fjerne avfallet
3. Kontrollere om det er ryddet – tvangsmulkt?
4. Rydde opp selv eller anmelde saken
5. Avslutte saken (Fått melding om at det er ryddet – ny befarings)

Levanger kommune har en egen forskrift om åpen brenning og brenning av avfall. Formålet med forskriften er å hindre forurensning og helseproblemer i kommunen som følge av åpen brenning og brenning av avfall. Forskriften omfatter alt næringsavfall, husholdningsavfall og hageavfall. Det er et forbud mot åpen brenning i § 4, og unntak fra forbudet i § 5.

Kommunen har en forskrift om **nedgravde oljetanker**. (Levanger kommunestyre 2018) Det er fastsatt særlige bestemmelser, jf. forurensningsforskriften § 1-12. Det er fastsatt i § 4 at det skal gjennomføres periodiske tilstandskontroller etter forurensningsforskriften § 1-6. Dokumentasjon på tilstanden skal sendes til det ansvarlige brann- og redningsvesenet for kommunen. Nedgravde oljetanker som ikke er i bruk, skal behandles i henhold til sentral forskrift § 1-8. Nedgravde tanker som ikke er i bruk og som ligger vanskelig til, kan søkes om å rengjøres og fylles med sand/grus i stedet for å graves opp. Slike godkjenninger skal dokumenteres av utførende både skriftlig og med billedmateriale.

Plan- og bygningsloven stiller krav til byggetomter. § 28-1 fastsetter at grunn bare kan bebygges, eller eiendom opprettes eller endres, dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Det samme gjelder grunn som utsettes for fare eller vesentlig ulempe som følge av tiltak. For grunn som ikke er tilstrekkelig sikker, skal kommunen om nødvendig nedlegge forbud mot opprettelse eller endring av eiendom eller oppføring av byggverk, eller stille særlige krav til byggegrunn, bebyggelse og uteareal.

Utlede kriterier:

- Kommunen må ha etablert nødvendige rutiner for oppfølging av forurensningssaker

- Kommunen skal drive tilsyn og pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen må veilede parter og interessenter til å ivareta sine behov
- Kommunen skal følge opp forsøplingssaker, og avslutte disse
- Kommunen skal pålegge den ansvarlige å rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- Kommunen skal ha oversikt over og føre kontroll med nedgravde oljetanker
- Kommunen skal følge opp åpen brenning og åpen brenning av avfall
- Kommunen må sikre at bygging eller deling av grunn ikke må skje dersom den ikke er sikret mot fare eller vesentlig ulempe

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

VS: Uttalelse: Forvaltningsrevisjon om kommunen som forurensningsmyndighet

Bævre, Ingrid Okkenhaug <ingrid.baevr

Til Sunniva Tusvik Sæter

Kopi Johannes Nestvold; Ardon, Peter

Du svarte på meldingen 25.05.2023 10:04.

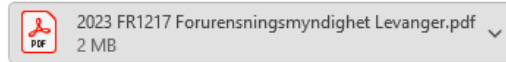
Svar

Svar til alle

Videre send

tor. 25.05.2023 10:02

Levanger kommune har mottatt utkast til forvaltningsrevisjonsrapport om Levanger kommune som forurensningsmyndighet. Kommunen har ingen merknader til utkastet.

Vennlig hilsen
Ingrid Okkenhaug Bævre

[Ingrid Okkenhaug Bævre](#)
Klima- og miljørådgiver
tlf.: 47 45 39 35

www.levanger.kommune.no
sentralbord: (+47) 74 05 25 00
postboks 130, 7601 Levanger

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Evaluering av kontrollutvalgets arbeid

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

31/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/63 - 37

Forslag til vedtak

Kontrollutvalgets egen evalueringen inngår som en del av grunnlaget for arbeidet i nytt kontrollutvalg.

Vedlegg

Evalueringsskjema for kontrollutvalget

Saksopplysninger

I likhet med tidligere praksis legges det opp til at kontrollutvalget evaluerer utvalgets arbeid gjennom denne perioden. Målet med evalueringen er å bidra til læring og forbedring ved sette søkelys på hvordan kontrollutvalget fyller sin kontrollfunksjon og hvordan det har arbeidet. Det innebærer en egenvurdering av hvordan kontrollutvalget har fungert. Til høsten er det en ny valgperiode og det vil være nyttig å få innspill til forbedringer eller tiltak som kan gjøres for at et nytt kontrollutvalg skal få en så god start som mulig.

Sekretariatet har utarbeidet et skjema som et utgangspunkt for evalueringen, se vedlegg. Kontrollutvalgsmedlemmene oppfordres til å ha fylt ut skjemaet på forhånd før møtet. Det blir gjennomført en felles evaluering i møtet.

Vurdering

Sekretariatet anser evalueringen for å være nyttig som en del av grunnlaget for arbeidet i det nyvalgte kontrollutvalget.

**Skjema for evaluering av arbeidet i kontrollutvalget (KU)
..... kontrollutvalg**

Nr.	Spørsmål	Svar
1	I hvilken grad har møtene blitt gjennomført på en effektiv og engasjerende måte?	
2	Har antallet møter vært tilstrekkelig i forhold til saksmengde?	
3	Har KU klart å fylle kontrollfunksjonen på en god måte? Hva kan gjøres bedre?	
4	I hvilken grad har KU hatt økonomiske rammer til å gjennomføre oppgavene på en god måte?	
5	Hvordan tror du at blir KU oppfattet av andre sentrale aktører, slik som kommunestyret og administrasjonen?	
6	Har kommunestyret og administrasjonen forståelse for hvilken rolle og ansvar KU har? Hvordan kan KUV bidra til en god forståelse?	
7	Er det klare roller og klar ansvarsdeling mellom KU, kommunestyret og administrasjonen?	
8	I hvilken grad er KU synlig nok på kommunen sin hjemmeside?	

9	Bør KU gjøre mer og/ eller mindre av noe?	
10	Hvordan har samarbeidet med revisor fungert? Hva kan gjøres bedre?	
11	Hvordan har samarbeidet med sekretariatet fungert? Hva kan gjøres bedre?	
12	Hvilke forbedringstiltak kan gjennomføres?	
13	Hv bør folkevalgtopplæringen for KUV inneholde og hvor omfattende bør den være?	
14	Annet	

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

32/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/260 - 3

Forslag til vedtak

Det fattes ikke vedtak under eventuelt.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Levanger kommune

Møtedato

19.09.2023

Saknr

33/23

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/260 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra dagens møte.

Saksopplysninger

Protokollen fra dagens møte vil bli opplest for godkjenning i møtet.